

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ

Επενδυτικό σοκ χρειάζεται η Ελλάδα

Η χώρα μας χρειάζεται «ένα επενδυτικό σοκ προκειμένου να αυξήσει το διαβρωμένο κεφαλαιακό απόθεμα, την παραγωγικότητα και να ξεπεράσει την υστέρηση της παραγωγής της», ανέφερε ο διοικητής της ΤτΕ Γιάννης Στουρνάρας σε ειδική ημερίδα που διοργάνωσε η Τράπεζα της Ελλάδος με θέμα «Επενδύσεις στην Ελλάδα στη μετά COVID εποχή». **Σελ. 16**

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ψάχνουν ασιίδα στο ενεργειακό

Εκτός ελέγχου βρίσκονται οι τιμές ρεύματος και φυσικού αερίου. Η ελληνική και οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις εντείνουν την πίεση προς τις Βρυξέλλες για τη σύσταση μηχανισμού στήριξης των καταναλωτών. Η Πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα Φοντερ Λάιεν μίλησε για την ανάγκη μιας «ασιίδας προστασίας», χωρίς να κάνει λόγο για αποζημιώσεις. **Σελ. 17**

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ

Ευρωπαϊκή στήριξη για το ρεύμα

Ενα είναι βέβαιο από τη συνέχιση του πολέμου στην Ουκρανία: ότι οι τιμές των καυσίμων θα διατηρηθούν ψηλά για μεγαλύτερο διάστημα από αυτό που είχε εκτιμηθεί. Ο υπ. Οικονομικών Χρ. Σταϊκούρας είπε ότι θα χρειαστεί παρέμβαση του προϋπολογισμού για στήριξη των τιμολογίων ρεύματος, που χρηματοδοτεί επί του παρόντος το Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης. **Σελ. 19**

Δείκτης & Ογκος του ΧΑΚ

Στη δίνη του Ουκρανικού οι υπηρεσίες

Δηλώσεις των «Big 4» και ΣΕΛΚ στην «Κ» για την αποχώρηση από τη Ρωσία και τις προεκτάσεις στην Κύπρο

Η απόφαση των «Big 4» να κόψουν δεσμά με τη Ρωσία αναπόφευκτα θα επηρεάσει τον τομέα των υπηρεσιών στην Κύπρο. Το ερώτημα που τίθεται για τους «Big 4» είναι πώς διαχειρίζονται από εδώ και πέρα τη συνεργασία που είχαν με

τα γραφεία στη Ρωσία. Ακόμα δεν υπάρχουν σαφείς οδηγίες στα γραφεία αναφορικά με την απόφασή τους να αποχωρήσουν από τη Ρωσία. Στελέχη των «Big 4» της Κύπρου με δηλώσεις στην «Κ» κατέστησαν σαφές πως ερ-

γασίες και δεσμεύσεις που υπήρχαν προς πελάτες θα πρέπει να εξυπηρετηθούν. Από εδώ και πέρα, τα γραφεία της Μόσχας θα συνεχίσουν να λειτουργούν αυτόνομα με διαδικασίες που θα αφήνουν και ανοιχτό «παραθυράκι» για

συνεργασίες εξυπηρετώντας πάντα Ρώσους πελάτες που δεν θα υπόκεινται σε κυρώσεις. Η κάθε εταιρεία θα ακολουθήσει τη δική της πορεία, ωστόσο από ότι φαίνεται το καθεστώς του κάθε γραφείου στη Ρωσία θα αλλάξει, αλλά-

ζοντας όνομα και λειτουργώντας εκτός των τεσσάρων μεγάλων ονομάτων Deloitte, PWC, KPMG και EY. Θα συνεχίσουν ως ιδιωτικές εταιρείες οι οποίες θα εξυπηρετούν το πελατολόγιο που προϋπήρχε. **Σελ. 3**

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΙ ΟΜΙΛΟΙ

Απώλειες 100 δισ. δολ. από πώληση μετοχών

Μαζικές απώλειες της τάξεως των 100 δισ. δολαρίων κατέγραψαν οι τιμές των μετοχών ευρωπαϊκών ομίλων με παρουσία στη ρωσική αγορά. Από την εταιρεία χρυσωρυχείων Polymetal International μέχρι την κατασκευάστρια ελαστικών Nokian Renkaat και την αυστριακή τράπεζα Raiffeisen Bank International, οι πωλήσεις των αντίστοιχων τίτλων ήταν εκτεταμένες. **Σελ. 9**

ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΚΑΙ ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑ

Ο πόλεμος πλήττει ελληνικές επιχειρήσεις

Αντιμέτωπες με πολλούς κινδύνους και αβεβαιότητες βρίσκονται οι ελληνικές εταιρείες ή επιχειρήσεις ελληνικών συμφερόντων με εξαγωγική, εμπορική ή παραγωγική δραστηριότητα σε Ρωσία και Ουκρανία. Πολυεθνικές κλείνουν εργασία ενώ «πγαώνουν» οι εξαγωγές. Σε διηνή θέση και εταιρείες που εισάγουν πρώτες ύλες από τη Ρωσία. **Σελ. 14**

ΟΥΚΡΑΝΙΚΟ

Βλέπουν επιβράδυνση ανάπτυξης σε ΕΕ-ΗΠΑ

Δυσόωνο διαγράφεται το μέλλον των οικονομιών, που αναμένεται να υποστούν τις επιπτώσεις του πολέμου στην Ουκρανία. Οι εκτιμήσεις οικονομικών αναλυτών συγκλίνουν σε μια επιβράδυνση της ανάπτυξης της αμερικανικής οικονομίας και της Ε.Ε., αλλά και σε μια διπλή ύφεση της οικονομίας της Ρωσίας με διψήφιο ποσοστό συρρίκνωσης του ΑΕΠ της. **Σελ. 8**

5 291296 000378

«Εκρηξη» τιμών σε πετρέλαιο, μέταλλα και σιτηρά

Αν δεν επικρατούσε εντονότατη η ανησυχία για το ενδεχόμενο να έπονται πολύ χειρότερα στον πόλεμο της Ουκρανίας και επομένως στην παγκόσμια αγορά εμπορευμάτων, εύκολα θα χαρακτήριζε κανείς καταγίδα όσα συνέβησαν στις αγορές εμπορευμάτων. Από το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο μέχρι τα βιομηχανικά μέταλλα όπως το παλλάδιο και το νικέλιο και από τα ασφαλές καταφύγιο του χρυσού μέχρι τα σιτηρά, οι τιμές των εμπορευμάτων εκτοξεύθηκαν στη στρατόσφαιρα υπό τον φόβο ενός μακροπρόθεσμου αποκλεισμού των ρωσικών φυσικών πόρων από την παγκόσμια αγορά. **Σελ. 11**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Νέα σενάρια ύφεσης

Καθώς ο πόλεμος μαίνεται μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας η ανθρωπιστική κρίση λαμβάνει ολόένα και πιο δυσάρεστη τροπή, ενώ κάθε μέρα που περνά η κατάσταση χειροτερεύει με γεωμετρική πρόοδο. Σε αυτό το σκηνικό, η Δύση παραμένει πιο ενωμένη από ποτέ, εξετάζοντας σκληρότερες κυρώσεις σε έναν παράλληλο οικονομικό πόλεμο που έχει εξαπολύσει κατά της Ρωσίας, η οποία χρεώνεται με την εισβολή και την κατάσταση που έχει διαμορφωθεί επί του εδάφους. Στο πλαίσιο της αλληλεγγύης προς τον ουκρανικό λαό η ΕΕ εμφανίζεται έτοιμη σύμφωνα με τη Γαλλική προεδρία να εξετάσει την αίτηση ένταξης της Ουκρανίας, Μολδαβίας και Γεωργίας. Η κίνηση προφανώς και έχει πολιτικό συμβολισμό με στόχο τον

Βλαντιμίρ Πούτιν θέλοντας να κάνει ξεκάθαρο ότι η αναθεώρηση των συνόρων δεν είναι ανεκτή.

Ο οικονομικός πόλεμος που έχει εξαπολύσει η Δύση προς την Ρωσία έχει πετύχει σύμφωνα με αναλυτές σημαντικά πλήγματα στην ρωσική οικονομία, τα οποία θα φανούν το αμέσως επόμενο διάστημα. Παρ' όλ' αυτά οι συζητήσεις των τελευταίων ημερών περιστρέφονται γύρω από την ανάγκη να δοθεί ένα τελεωτικό χτύπημα στην ρωσική οικονομία, θέτοντας στο τραπέζι της συζήτησης το σενάριο απαγόρευσης των εξαγωγών ρωσικού πετρελαίου. Όλοι γνωρίζουν την σημασία που έχει το πετρέλαιο για την ρωσική οικονομία και πως η ισορροπία του προϋπολογισμού της χώρας χτίζεται γύρω από την εκτι-

μώμενη τιμή πώλησης ανά βαρέλι πετρελαίου. Γνωρίζουν επίσης και πόσο σημαντικά θετικά είναι για την ρωσική οικονομία η παρούσα άνοδος στην τιμή του πετρελαίου. Σε αυτό το μήκος κύματος ο βρετανός πρωθυπουργός, έχοντας την στήριξη του αμερικανικού παράγοντα, επαναφέρει το ζήτημα στην επικαιρότητα ενώ γνωρίζει τις επιφυλάξεις που έχουν διατυπωθεί από Γερμανικής και Ολλανδικής πλευράς. Κατά τα λεγόμενα του Μπόρις Τζόνσονς βρισκόμαστε στο σημείο εκείνο που «κάτι που δεν θα μπορούσε ούτε να περάσει από το μυαλό μας πριν μερικές μέρες σήμερα βρίσκεται για τα καλά πάνω στο τραπέζι της συζήτησης». Προφανώς αναφέρεται στο ενδεχόμενο το Ηνωμένο Βασίλειο, σε μια προσπάθεια να συ-

μπαρσώσει και την υπόλοιπη Ευρώπη, να εξετάσει το ενδεχόμενο απαγόρευσης εισαγωγής ρωσικού πετρελαίου αναγνωρίζοντας βέβαια ότι για κάποιες χώρες θα είναι ευκολότερη και για άλλες δυσκολότερη αυτή η απόφαση.

Οι επιφυλάξεις των Ολλανδών βρίσκονται σε πλήρη ευθυγράμμιση με τις ανησυχίες που εκφράζουν και οι Γερμανοί, λέγοντας ότι μια τέτοια απόφαση δεν θα ζημίωνε μόνο την Ευρώπη αλλά θα είχε αρνητικές επιπτώσεις και στην παγκόσμια οικονομία. Ο Γερμανός καγκελάριος στην δική του τοποθέτηση διλόωσε ότι δεν υπάρχει σήμερα ένας ρεαλιστικός τρόπος να αντικατασταθεί η ενέργεια που εισάγεται στην Ευρώπη για θέρμανση, ηλεκτρισμό και διακίνηση. Χωρίς βέβαια να αποκλείει ένα

τέτοιο ενδεχόμενο παραδέχθηκε ότι απουσία εναλλακτικής δεν θα ήταν σοφό να προχωρήσει μια τέτοια απόφαση.

Τα λόγια του Όλαφ Σολτς κατάφεραν να καθησυχάσουν τις αγορές, οι οποίες μόνο στο άκουσμα ενός τέτοιου ενδεχόμενου έστειλαν τις τιμές πετρελαίου και φυσικού αερίου στα ύψη. Είναι προφανές ότι μιας τέτοιας έκτασης τεχνητή μείωση στην προσφορά πετρελαίου θα ήταν λόγος για νέα ρεκόρ. Η δική μας χώρα με την μεγάλη εξάρτηση στις τιμές του πετρελαίου θα είχε τότε να διαχειριστεί έναν τεράστιο πονοκέφαλο ακρίβειας σε όλα τα επίπεδα. Μια τέτοια εξέλιξη θα ψαλίδιζε τις αναπτυξιακές προοπτικές της χώρας και θα έθετε ένα σημαντικό βαρίδι στην προσπάθεια ανάκαμψης από την πανδημική κρίση.

Έχεις κάρτα της
Ελληνικής Τράπεζας;
Έχεις άμεση επιστροφή
χρημάτων!

Κατέβασε το Myle Rewards app τώρα!

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις

ΑΝΑΛΥΣΗ

Της **NINA CHESTNEY / REUTERS**

Η εξάρτηση της Ευρώπης από το ρωσικό φυσικό αέριο

Οι τιμές του φυσικού αερίου στην ευρωπαϊκή αγορά έχουν ανέλθει με την επιβολή αυστηρότερων κυρώσεων στη Ρωσία και υπό συνθήκες φόβου για καλύμματα στο σύστημα εφοδιασμού. Στις αρχές της εβδομάδας η Gazprom, η οποία διατηρεί μέσω αγωγών το μονοπώλιο των εξαγωγών φυσικού αερίου, δήλωσε ότι θα εξακολουθήσει να το διαθέτει στη Γηραιά Ηπειρο μέσω Ουκρανίας κατά τις απαιτήσεις των πελατών της. Πόσο τελικά εξαρτημένη από το ρωσικό καύσιμο είναι η Ευρώπη; Σχεδόν το 40% των αναγκών της προέρχεται από τη χώρα. Ορισμένοι αγωγοί διασχίζουν την Ουκρανία, ενώ άλλοι ακολουθούν εναλλακτικές πορείες, όπως εκείνη από τη Λευκορωσία και την Πολωνία με κατάληξη στη Γερμανία. Ο δε αγωγός Nord Stream 1 ως υποθαλάσσιος κό-

χώρες έχουν εναλλακτικές επιλογές, οπότε δεδομένου του ενιαίου δικτύου οι εν λόγω προμήθειες μπορούν να διμοιραστούν, αν και η αγορά ήταν ανελαστική και προ Ουκρανίας. Η Γερμανία, ειδικότερα, η μεγαλύτερη καταναλώτρια ρωσικού φυσικού αερίου, διέκοψε τη διαδικασία πιστοποίησης του νέου αγωγού από τη Ρωσία, Nord Stream 2, εξαιτίας της ουκρανικής κρίσης. Μπορεί, πάντως, να εισάγει το καύσιμο αυτό από τη Δανία, τη Νορβηγία, την Ολλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Η νότια Ευρώπη, πάλι, μπορεί να έχει πρόσβαση στο φυσικό αέριο από το Αζερμπαϊτζάν μέσω του Διαδριατικού Αγωγού στην Ιταλία και του Διανατολικού Αγωγού Φυσικού Αερίου μέσω Τουρκίας. Οι Ηνωμένες Πολιτείες, οι οποίες εξαγουν υδροποιημένο φυσικό αέριο (LNG), έχουν και αυτές επιδιώξει να συνδράμουν την Ευρώπη, ζητώντας από τους παραγωγούς εντός και εκτός συνόρων να αυξήσουν τις προμήθειες. Οι εισαγωγές υδροποιημένου φ. αερίου από τη βορειοδυτική Ευρώπη από χώρες όπως και οι ΗΠΑ, έφθασαν σε επίπεδα-ρεκόρ. Αλλά το Κατάρ, μία από τις μεγαλύτερες στην παραγωγή του LNG, επισημαίνει ότι καμία χώρα από μόνη της δεν μπορεί να αντικαταστήσει τις ρωσικές προμήθειες, που διοχετεύονται βάσει μακροπρόθεσμων συμβολαίων.

Συν τοις άλλοις, οι τερματικοί ευρωπαϊκοί σταθμοί χαρακτηρίζονται από περιορισμένη χωρητικότητα για επιπλέον εισαγωγές. Ορισμένες χώρες, εντούτοις, αναζητούν τρόπους να διευρύνουν τις δυνατότητές τους σε επίπεδο εισαγωγών και αποθήκευσης. Μία άλλη πιθανότητα θα ήταν κάποια κράτη να καλύψουν το κενό στις ενεργειακές προμήθειες, στρεφόμενα στις εισαγωγές ηλεκτρικού ρεύματος από τις γειτονικές χώρες ή ενισχύοντας την παραγωγή από πυρηνικούς αντιδραστήρες, τον ήλιο, τον αέρα, τα φράγματα ή τον γαιάνθρακα. Ωστόσο, η επιπλέον παραγωγή ενέργειας από πηγές άλλες πηλν του φυσικού αερίου μπορούν να προσθέσουν μόλις 152 τεραβάτρες εν συγκρίσει με την αθροιστική κατανάλωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία το παρελθόν έτος ανήλθε στις 3.650 τεραβάτρες, κατά τη Rystad Energy.

52 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα φυσικού αερίου τον χρόνο φθάνουν στη Γηραιά Ηπειρο μέσω Ουκρανίας και κοντινών δρομολογιών.

τω από τη Βαλτική Θάλασσα φθάνει στη Γερμανία. Οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες τα τελευταία χρόνια διέρρηξαν την εξάρτησή τους από το ρωσικό καύσιμο, ενώ το 2021 ο ουκρανικός διάδρομος τράνζιτ χρησιμοποιείτο ως επί το πλείστον για το φυσικό αέριο με κατεύθυνση στη Σλοβακία, την Αυστρία και την Ιταλία.

Μέχρι στιγμής δεν έχουν επιβληθεί κυρώσεις στο ρωσικό εμπόριο υδρογονανθράκων, αν και είναι πιθανό η Μόσχα να αναστείλει τις πωλήσεις φυσικού αερίου στην Ευρώπη διόκν αντιπώληών, ή η σπύραξη στην Ουκρανία να καταστρέψει τα δίκτυα μεταφοράς. Η Rystad Energy εκτιμά πως 52 δισ. κυβικά μέτρα φυσικού αερίου τον χρόνο φθάνουν στη Γηραιά Ηπειρο μέσω Ουκρανίας και κοντινών δρομολογιών. Συνολικά, η Ρωσία προμηθεύει την Ευρώπη με 150-190 δισ. κυβικά μέτρα καυσίμου. Αξίζει να σημειωθεί πως ορισμένες

Ο Πούτιν και εμείς

Η αιματηρή εισβολή του Πούτιν στην Ουκρανία έχει αναπόφευκτα επιπτώσεις και στην Κύπρο. Χθες τις ανέλυσα στην κοινοβουλευτική επιτροπή Εξωτερικών ο Ιωάννης Κασουλίδης και ο Κωνσταντίνος Πετρίδης. Ο Πετρίδης υπολόγισε ότι αν δεν καλυφθεί από άλλες αγορές η απώλεια στον τουρισμό από τη Ρωσία και την Ουκρανία η επίπτωση στο Α-ΕΠ της χώρας θα είναι της τάξης του 1-1,5%. Ο Κασουλίδης επεσήμανε ότι για έναν ανεξήγητο λόγο η Τουρκία παραμένει στο απυρόβλητο λόγω της στάσης της και εξακολουθεί να το παίζει ανενόκλητη σε δύο ταμπλό. Χωρίς κανέναν να την ρωτά γιατί, ως υποψήφια χώρα της ΕΕ και ως μέλος του ΝΑΤΟ, δεν συμμετέχει στις κυρώσεις και δεν κλείνει τους αιθρές της στα ρωσικά αεροσκάφη. Αποκάλυψε μάλιστα ότι θα έστελνε χθες επιστολή στον Μπορέλ με την οποία θα ζητά εξηγήσεις για το ρόλο της Τουρκίας. Η Τουρκία θα αποθρασυνθεί εντελώς αν δεν έχει συνέπειες η απόφασή της, σημείωσε. Όπως πληροφορούμαι από πηγή μου που γνωρίζει, στο ΥΠΕΞ δόθηκε οδηγία για στενή παρακολούθηση των τουρκικών ενεργειών αφού οι συνθήκες που διαμορφώνονται ενδέχεται να ανοίξουν την όρεξη της Τουρκίας να προχωρήσει σε νέα τετελεσμένα.

• • • •

Δεν ιδρώνει τ' αυτί του

Εκείνο ωστόσο που προκάλεσε τις περισσότερες συζητήσεις την εβδομάδα που πέρασε ήταν οι δηλώσεις του Ρώσου πρέσβη σε συνέντευξη που παραχώρησε στο ΣΙΓΜΑ και τον Χρυσάνθο Τσουρούλη. Ο Στάνισλαβ Οσάτσι δήλωσε, μεταξύ άλλων, και ξεοήκως θύελλα αντιδράσεων: «Πώς θα έχει η Κύπρος Ρώσους τουρίστες; Δεν θα έρθουν. Στην Τουρκία θα πάνε. Το θέλετε; Θα ζοδέψουν τα χρήματά τους εκεί. Καλοκαίρι έρχεται. Εσείς κλείσατε τον εναέριο χώρο της Κύπρου. Πυροβολήσατε τα πόδια μας».

- Ποιος την έκανε την εισβολή, ποιος την έκανε... κόλλησα...

Από το ύφος και το περιεχόμενο των δηλώσεών του ενοχλήθηκαν πολλοί και υπήρξαν όπως ακούω έντονες αντιδράσεις και σε κόμματα αλλά και στον Λόφο. Αρκετοί συνδύασαν τις δηλώσεις Οσάτσι με αυτές του θεωρούμενου ως στενού μας φίλου, Λαβρόφ που αποκάλεσε το ψευδοκράτος ως «ΤΔΒΚ» χωρίς να τον τσεκάρει ο Λόφος. Για το τελευταίο μάλιστα έγιναν και διαβήματα στον Οσάτσι από τον γενικό διευθυντή του υπουργείου Εξωτερικών. Χωρίς όμως να ιδρώσει καθόλου το αυτί του.

• • • •

Αν υπήρχε μόνο η «Χαραυγή»...

Η πιο εκπληκτική αντίδραση για την εισβολή του Πούτιν στην Ουκρα-

νία μας ήρθε από τους αριστερούς. Μπορεί το ΑΚΕΛ να αναγκάστηκε να καταδικάσει την εισβολή, πολλά στελέχη του όμως και ιδιωτικά αλλά και δημόσια και κάπιοι και στα κοινωνικά δίκτυα, δεν σταματούν στιγμή να αντιπαραβάλλουν τη δράση του Πούτιν με επιθέσεις που έκαναν οι δυτικοί σε άλλες περιοχές. Κάποι-οι μάλιστα στήνουν ολόκληρους καυγάδες στο facebook και στο Twitter υπερασπιζόμενοι εμμέσως πλην σαφώς τον Πούτιν, λες και βρίσκονται στην πάλαι ποτέ εποχή της ΕΣΣΔ. Αν κάποιος αγόραζε τις τελευταίες δύο εβδομάδες μόνο την «Χαραυγή» δεν θα αντιλαμβάνονταν ποιος εισέβαλε, πώς και γιατί. Θα καταλάβαινε ότι έγινε ένας μεγάλος πόλεμος στην Ουκρανία, με μεγάλες καταστροφές και πολλούς πρόσφυγες και μεγάλες επιπτώσεις για την κυπριακή οικονομία. Καμία αναφορά στην πέτρα του σκανδάλου, αυτού δηλαδή που πάτησε το κουμπί για τον εφιάλτη, που άνοιξε την πόρτα του φρενοκομείου. Καμία ου-

σιαστική επίκριση στον Πούτιν, καμιά ουσιαστική καταδίκη. Γενικόλογες αναφορές λες και τους βαρύνουν τύψεις και βαριδία πολλά για να τον κατονομάσουν. Όπως αυτούς που φοβούνται να μιλήσουν για τον καρκίνο ή για τον διάβολο και αναφέρονται γι αυτά περιγραφικά, ως την «επάρατο» ή τον «έξω από εδώ»...

• • • •

Η ανησυχία του υποψήφιου

Όσο κι αν ακούγεται παράξενο, η εισβολή του Πούτιν στην Ουκρανία επηρεάζει και τον προεκλογικό για τις προεδρικές του 2023 στην Κύπρο. Όχι μόνο για την πολιτική στάθαια και την οικονομική κρίση που προκαλεί, γεγονός που ευνοούν ανέλπιστα κάποιες υποψηφιότητες, γεγονός που ευνοούν ανέλπιστα κάποιες υποψηφιότητες. Είχε μάλιστα διεκδικήσει την... αυτονομία του ακόμα και από τον ΟΗΕ αλλά τώρα ήρμεκα και εύκολα... παραδόθηκε.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

Δεύτερο Showcase Χορογραφίας Κύπρου με εφτά έργα

Το Θέατρο Ριάλτο στη Λεμεσό θα φιλοξενήσει για δεύτερη χρονιά το Showcase Χορογραφίας Κύπρου, το οποίο συνδιοργανώνεται μαζί με τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας. Στο Showcase προσκλήθηκαν διεθνείς προσωπικότητες από τον τομέα του σύγχρονου χορού, για να παρακολουθήσουν τις παραστάσεις και ενδεχομένως να προτείνουν κάποιες για συμμετοχή σε δικά τους φεστιβάλ, δίνοντας έτσι στους Κύπριους χορογράφους ευκαιρία για διεθνή προβολή. Ανάμεσα στους προσκεκλημένους περιλαμβάνονται ο Daniel Blanga Gubbay καλλιτεχνικός διευθυντής του Kunstern Festival De Arts, η Yvonna Kreuzmannova, ιδρύτρια και διευθύντρια του Tanec Praha, η Naomi Perlova καλλιτεχνική διευθύντρια και η Sarah Holcman διευθύντρια Προγραμματισμού και Διεθνών Σχέσεων του Suzanne Dellal Centre for Dance and Theatre, ο Δάφνης Κόκκινος, διευθυντής του National School of Dance Ελλάδας και στέλεχος του Tanztheater Wuppertal Pina Bausch, η Σοφία Φαλιέρου καλλιτεχνική διευθύντρια και η Ιουλία Ζαχαράκη μέλος της Ομάδας Προγραμματισμού του Φεστιβάλ Dance Days Chania. Το Showcase Χορογραφίας Κύπρου 2022 πλαισιώνουν παράλληλες δράσεις υπό τον τίτλο Meanwhile, τις οποίες επιμελούνται οι Στέγες Χορού Λεμεσού και Λευκωσίας και η Νέα Κίνηση Ομάδων Χορού, Χορευτών και Χορογράφων Κύπρου. Το πρόγραμμα του Meanwhile θα ανακοινωθεί τις επόμενες μέρες.

Πρόγραμμα παραστάσεων
Άνθη Κέττινγκ She loves me... Not (25') Σάββατο 12/3, 20:30. Ιδέα / Έρευνα / Δημιουργία / Περφόρμανς: Άνθη Κέττινγκ. Μουσική: Bolero, Ravel (Orchestre Philharmonique de

Radio France). Κείμενο / Φωτογραφία / Βίντεο / Κουστούμι: Άνθη Κέττινγκ. Σχεδιασμός Φωτισμού: Παναγιώτης Μανούσης.

Βασισμένο στην έρευνα της καλλιτέχνιδος στο θέμα της επανάληψης ως τιμωρία, παραθέτει αυτοβιογραφικά γεγονότα από τη ζωή της, που αφορούν την κακοποίηση, λεκτική, σωματική και ψυχολογική. Μία εξερεύνηση της επανάληψης, όχι ως αρχή μάθησης αλλά ως τιμωρία ή και κακοποίηση και των «ουλών» που αφήνει η εφαρμογή της.

Milena Ugren Koulas & Stylish Junkies I ΉΣΥ-ΧΕΣ ΛΕΞΕΙΣ (20') Σάββατο 12/3. Χορογράφος: Μίλένα Ugren Κούλας. Χορεύτριες: Ελένη Ο'Keefe, Έλενα Γαβριήλ, Κατερίνα Τυλλήριδου, Μίλένα Ugren Κούλας. Μουσική: Γεώργιος Κούλας, Μάριος Τακούσις. Κουστούμια: Osse Sandenes. Σχεδιασμός Φωτισμού: Aleksandar Jotovic.

Η χορογραφία απομακρυσμένη από οποιαδήποτε ιστορία, μήνυμα ή γνώμες, επεκτενόμενη στη συναισθηματική και τεχνική εκτέλεση στην κίνηση, κατά συνέπεια δίνοντας την ευκαιρία στην κίνηση να αποκτήσει το νόημα και το σκοπό της χωρίς την ενόχληση από προσωπικές ιδέες ή απόψεις. Ελπίζω ότι το «Quiet Words» θα δώσει χώρο στο κοινό για να συσχετίσει την παράσταση με τις προσωπικές του απόψεις, εμπειρίες και συναίσθημα, δίνοντας έτσι την ευκαιρία στην κίνηση να έχει τη δική της φωνή.

Alexandra Waierstall A line, a gaze, a horizon (25') Σάββατο 12/3. Χορογραφία / Σύλληψη: Alexandra Waierstall. Χορευτές/ κινηματογραφιστές: Ράνια Γλυμίτσα, Αρίαννα Μαρκουλίδου, Σάββας Μπατζής. Κείμενο/ αφη-

Το Showcase Χορογραφίας Κύπρου 2022 πλαισιώνουν παράλληλες δράσεις υπό τον τίτλο Meanwhile.

γηση: Alexandra Waierstall. Μουσική: Hauschka. Σχεδιασμός Φωτισμού: Παναγιώτης Μανούσης. Τεχνική υποστήριξη: Γιάγκος Χατζηγιάννης.

Η Alexandra Waierstall στο έργο της με τίτλο A line, a gaze, a horizon, διαπραγματεύεται τόσο ως φόρμα και ως περιεχόμενο την πρόσφατη εμπειρία του να δημιουργείς χορό εν καιρό πανδημίας. Επεκτείνει όμως τους προβληματισμούς της σε ερωτήματα που αφορούν την ίδια την τέχνη σήμερα, στο διάλογο που δημιουργείται ανάμεσα στη ζωντανή και τη διαμεσολαβημένη τέχνη, την τέχνη αυτή που φτάνει στο θεατή μέσα από τη διαμεσολάβηση μιας οθόνης. Πώς ένα σώμα υπάρχει ζωντανό μπροστά μας και πως λειτουργεί όταν αυτό προβάλλεται σε μια οθόνη; Επιπλέον, αν η ζωντανή τέχνη δεν εξοστρακίζεται από τη διαμεσολαβημένη,

αλλά η μια εγκιβωτίζει την άλλη, ποιος είναι ο ενδιάμεσος χώρος που αναπτύσσεται;

Διαμάντω Χατζηζακαρία ΑΙΘΡΙΟ (20') Κυριακή 13/3, 18:00. Χορογραφία/ Ερμηνεία: Διαμάντω Χατζηζακαρία. Σχεδιασμός Φωτισμού: Aleksandar Jotovic.

Έχω αδυναμία στα θηλαστικά επειδή πάντα με κάνουν να γελά. Το ΑΙΘΡΙΟ είναι ένας χορός. Θα ήθελα να ήταν κάτι παραπάνω απ' αυτό αλλά είναι μόνο ένας χορός. Σ' αυτόν τον χορό, χορεύω τις στιγμές που με είδα ν' αλλάζω. Στη θέση σου δεν θα έπαιρνα αυτό τον χορό στα σοβαρά. Κανείς δεν το κάνει έτσι κι αλλιώς. Άλλωστε είναι μόνο ένας χορός.

Εύη Παναγιώτου tomosynthesis (40') Κυριακή 13/3, 20:30. Ιδέα/ Χορογραφία: Εύη Πανα-

γιώτου. Βοηθός Χορογράφος: Άντρια Μιχαηλίδου. Χορεύτριες: Julia Brendle, Έλενα Γαβριήλ, Κατερίνα Τυλλήριδου. Κείμενο: Μάρια Α. Ιωάννου. Εικαστική Επιμέλεια: Αλέξης Βαγιανός. Μουσική/ Ήχος: Τύκωνας Μιχαηλίδης. Βίντεο-Προβολές: Γιάγκος Χατζηγιάννης. Σχεδιασμός Φωτισμού: Aleksandar Jotovic. Κουστούμια: Χρίστος Όθωνος, Liene Kalpisa. Φωτογραφία: Παύλος Βρυυινίδης. Εμπνευσμένο από τον τρόπο λειτουργίας του μηχανήματος μαστογραφίας και βιοψίας (Selenia Dimensions Mammography System), το συγκεκριμένο δρώμενο θα παρουσιάσει ένα ταξίδι στα επίπεδα της ανθρωπίνης σκέψης και υπάρξης, σε στιγμές που ακροβατούν ανάμεσα στη ζωή και τον θάνατο, μέσα από ένα συνονθύλευμα κινήσεων, ήχων και λέξεων που έχουν ως στόχο να καθρεφτίσουν την παραδοξότητα της ζωής μέσα από θραύσματα, επίπεδα και αντιθέσεις.

Παναγιώτης Τοφής Excavated Anatomies (20') Κυριακή 13/3. Ιδέα/ έρευνα/ χορογραφία/ ερμηνεία: Παναγιώτης Τοφής. Μουσική Σύνθεση: Μάριος Τακούσις. Σόλο τσέλο: Jakub Otčenasek. Κείμενο: Παναγιώτης Τοφής. Φωνή/ Αφήγηση: Βασιλική Κυπριαίου. Σχεδιασμός Κουστουμίου: Ρέα Ολυμπίου. Σχεδιασμός Φωτισμού: Παναγιώτης Μανούσης. Φωτογραφίες προώθησης: Θεοδώρα Ιακώβου. Φωτογραφίες παραστάσης: Παύλος Βρυυινίδης. Βίντεο: Σουζάνα Φιαλά.

Ένα χορογραφικό έργο, στο οποίο το σώμα αντιμετωπίζεται ως ζωντανό αρχείο. Το αποτέλεσμα κίνησης προκύπτει μέσα από μία ερευνητική διαδικασία «εξόρυξης» στιγμών, γεγονότων και περιστατικών από το παρελθόν του χορογράφου/ερμηνευτή τα οποία έχουν διαμορφώσει έντονες αναμνήσεις. Κείμενα από προσωπικά ημερολόγια

και αφορά την υποψηφιότητα του Νίκου Χριστοδουλίδη. Πηγή μου που γνωρίζει, μου έλεγε ότι ο τείως ΥΠΕΞ που ετοιμάζεται να εξαγγείλει σύντομα την υποψηφιότητά του, αγωνιά για τις επιπτώσεις που θα έλθουν στην εικόνα του η ρωσική εισβολή. Οι πολύ καλές και στενές του σχέσεις του με τη Ρωσία είναι καλά γνωστές όπως και οι κακές του σχέσεις με αρκετούς Ευρωπαίους. Συνέχιση της κρίσης ενδεχομένως να έχει δραστικές επιπτώσεις στην υποψηφιότητα. Αυτή η ανησυχία, σύμφωνα με την πηγή μου, ήταν και ο κύριος λόγος που ο Χριστοδουλίδης έσπευσε να καταδικάσει την εισβολή στην Ουκρανία. Δεν είναι όμως σίγουρο ότι αυτό θα σώσει την κατάσταση.

• • • •

Η επίσημη στον Λόφο, η ανεπίσημη στον Αβέρωφ

Την οικία Αβέρωφ επισκέφθηκε ο πρόεδρος του Ισραήλ Ισαάκ Χέρτσογκ κατά την πρόσφατη επίσκεψή του στην Κύπρο. Ο Πρόεδρος του Ισραήλ, που είχε στο Προεδρικό επίσημη συνάντηση με τον μεγάλο Νίκο, πέρασε και για μια ανεπίσημη με τον προσωπικό του φίλο Αβέρωφ Νεοφύτου. Και βεβαίως στάλθηκαν και οι φωτογραφίες με τις χειραψίες και τα χαμόγελα. Εκείνο ωστόσο που μας καίει είναι το θα πει και θα συμφωνήσει ο Χέρτσογκ με τον Ερντογάν. Έγκυρα ενημερώθηκαν ότι ο Ισραηλινός μεταφέρει ένα πολύ συγκεκριμένο μήνυμα στον Ταγίπ από τον μεγάλο Νίκο. Δεν είναι το πρώτο που του στέλνει και μάλλον θα έχει την ίδια τύχη με τα προηγούμενα...

• • • •

ΚΟΝΙΖ: Ποιος δήμαρχος πολύ εύκολα άλλαξε ρότα σε ό,τι αφορά την μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης; Είναι ο ίδιος δήμαρχος που προκαλεί, γεγονός που ευνοούν ανέλπιστα κάποιες υποψηφιότητες. Είχε μάλιστα διεκδικήσει την... αυτονομία του ακόμα και από τον ΟΗΕ αλλά τώρα ήρμεκα και εύκολα... παραδόθηκε.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτήτρια

«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΔΗΣ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Αιτιολ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΚΕΛΑΣ • Διευθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΩΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Ο γενικός διευθυντής του ΣΕΛΚ, Κυριάκος Ιορδάνου.

Ο CEO της Deloitte Κύπρου και πρόεδρος του ΣΕΛΚ, Πιερής Μάρκου.

Ο Συνέταγος της ΕΥ Κύπρου, Φίλιππος Ραπτόπουλος

Ο CEO της KPMG Κύπρου, Χρήστος Βασιλείου.

Το Ουκρανικό «λαβώνει» τον τομέα των υπηρεσιών

Τι δηλώνουν ανώτατα στελέχη των «Big 4» και του Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου για την επόμενη ημέρα και τα προβλήματα

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Οι «Big 4» αποφάσισαν να κόψουν δεσμά με τη Ρωσία, με τις επιπτώσεις να διαφαίνονται πως θα έχουν προεκτάσεις στον τομέα παροχής υπηρεσιών στην Κύπρο. Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία έχει φέρει καταγιοστικές εξελίξεις σε παγκόσμια κλίμακα και ακόμα βλέπουμε μόνο την κορυφή του παγόβουνου που φέρνει ο πόλεμος σε κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό επίπεδο. Το ερώτημα που τίθεται για όλους τους «Big 4» στην Κύπρο είναι πώς διαχειρίζονται από εδώ και πέρα τη συνεργασία - δικτύου που είχαν με τα γραφεία στη Ρωσία. Δεν είναι εύκολο κάποιος να φτιάξει το «κάδρο» των εξελίξεων εντός Κύπρου λόγω του πολέμου και σε σχέση με τον τομέα των υπηρεσιών. Εκείνο που όμως αποδείχθηκε από το 2013 και εντεύθεν στην κυπριακή κρίση, είναι ότι -αν και με απώλειες- ο τομέας στάθηκε. Σε αντιδιαστολή με το σημερινό πρόβλημα, το 2013 ήταν εύκολο εταιρείες να εγκαταλείψουν σχέσεις με την Κύπρο, ενώ σήμερα το πρόβλημα είναι σε πανευρωπαϊκή κλίμακα. Όσο μαίνεται ο πόλεμος,

Σίγουρα η κρίση επηρεάζει όλους όσοι παρέχουν υπηρεσίες, τόσο ελεγκτές, όσο και παρόχους διοικητικών υπηρεσιών.

τα δεδομένα θα είναι δύσκολα. Ακόμα όμως και να σταματήσει το πολεμικό κλίμα οι κυρώσεις δεν φαίνεται να φεύγουν γρήγορα. Βλέπε κυρώσεις Κριμαίας 2014 που υφίστανται μέχρι και σήμερα. Οι κυρώσεις που επιβάλλονται σήμερα θα παραμείνουν για χρόνια και θα αναγκάσουν γενικότερα το μοντέλο της παροχής των υπηρεσιών να αλλάξει για να παραμείνει βιώσιμο. Πιθανώς τα κυπριακά γραφεία να πρέπει να αναζητήσουν νέες αγορές και να σταματήσουν οι στενές σχέσεις με τη Ρωσία, να υπάρξει ένας απογαλκτισμός. Αρκετοί ειδικοί δε, σχολιάζουν ότι μακροπρόθεσμα θα δημιουργηθούν αλλαγές που ενδεχομένως να είναι και προς τη σωστή κατεύθυνση.

Ακόμα δεν υπάρχουν σαφείς οδηγίες στα κυπριακά γραφεία αναφορικά με την αποφυγή τους να αποχωρήσουν από τη Ρωσία όπως σημειώνουν στελέχη των «Big 4» της Κύπρου στην «Κ» καθώς είναι απόφαση που λήφθηκε μόλις το παρασμένο Σεπτεμβρίου. Εκείνο δε που κατέστησαν σαφές είναι πως εργασίες τους δεν δεσμεύονται που υπήρχαν προς πελάτες θα πρέπει να εξυπηρετηθούν και να μην αφεθούν εκτεθειμένα στις υποχρεώσεις που είχαν αναλάβει (δεν θα αφήσουν στη μέση διαδικασίες). Από εδώ και πέρα, τα γραφεία

Τα κυπριακά γραφεία θα πρέπει να αναζητήσουν νέες αγορές και να σταματήσουν οι στενές σχέσεις με τη Ρωσία, να υπάρξει ένας απογαλκτισμός.

της Μόσχας θα συνεχίσουν να λειτουργούν αυτόνομα με διαδικασίες που θα αφήνουν και ανοικτό «παραθυράκι» για συνεργασίες εξυπηρετώντας πάντα Ρώσους πελάτες που δεν θα υπόκεινται σε κυρώσεις (sanctions). Σε πελάτες που βρίσκονται στη λίστα των κυρώσεων όπως είναι λογικό, θα τερματίζονται πάραυτα οι σχέσεις τους, όπως άλλωστε συμπεριφέρονταν και βάσει προηγούμενων κυρώσεων, από το 2014 που είχαν επιβληθεί. Η κάθε εταιρεία «Big 4» θα ακολουθήσει τη δική της πορεία, ωστόσο από ότι φαίνεται το καθεστώς του κάθε γραφείου στη Ρωσία θα αλλάξει, αλλάζοντας όνομα και λειτουργώντας εκτός των τεσσάρων μεγάλων ονομάτων Deloitte, PWC, KPMG και EY. Θα συνεχίσουν ως ιδιωτικές εταιρείες οι οποίες θα «κληρονομήσουν» το πελατολόγιο που προϋπήρχε.

Κυριάκος Ιορδάνου (ΣΕΛΚ)

Επαναπροσαρμογή του μοντέλου

«Σίγουρα η κρίση επηρεάζει όλους όσοι παρέχουν υπηρεσίες, τόσο ελεγκτές, όσο

και παρόχους διοικητικών υπηρεσιών», σημείωσε στην «Κ» ο γενικός διευθυντής του Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου, Κυριάκος Ιορδάνου. Αναφορικά με το μέγεθος της επίπτωσης στον καθεστώς, αναπόδεικται στο χαρτοφυλάκιο της και στα πόσα δεσμά έχει με τη Ρωσία. Εκείνο που υπογράμμισε, είναι ότι οι κυρώσεις επηρεάζουν και την Κύπρο όσον αφορά την ανάληψη νέων εργασιών και τις χρηματοοικονομικές τους συναλλαγές, όπως αντίστοιχα επηρεάζουν και τα αντίμετρα της ρωσικής πλευράς, όπως μαύρη λίστα, capital controls και άλλα. Εκείνο που είναι άμεσο σύμφωνα με τον κ. Ιορδάνου, είναι εργασίες που βρίσκονται σε εξέλιξη είτε από πλευράς ελέγχου, είτε άλλων συμβουλευτικών εργασιών. Δηλαδή κατά πόσο θα μπορέσουν να ολοκληρωθούν απρόσκοπτα ή θα πρέπει να περάσουν στη διαδικασία ειδικής παρέκκλισης από το κράτος και κατά πόσο θα είναι δυνατή η εξόφληση οφειλών από ρωσικών συμφερόντων επιχειρήσεις. «Σίγουρα θα μας επηρεάσει η κρίση αυτή, με τη διάρκεια όμως να παίζει το δικό της ρόλο και το μέγεθος των μέτρων που θα επιβληθούν», συμπλήρωσε. Σύμφωνα με τον κ. Ιορδάνου, αυτό που προέχει είναι η επίτευξη της

αλλαγής του οικονομικού μοντέλου της Κύπρου και μας φέρνει προ τετελεσμένου για άμεση και χωρίς καθυστέρηση αναθεώρησή του, όπως για παράδειγμα στην αναθεώρηση του φορολογικού της μοντέλου. «Το να πουλάμε Holding companies πλέον δεν είναι αρκετό, ή να έχουμε φορολογία που να βοηθά τους μετόχους των εταιρειών αυτών να είναι στην Κύπρο και να έχουν ωφελήματα. Φαίνεται πως αυτό το μοντέλο τελειώσει», συμπλήρωσε ο γενικός διευθυντής του ΣΕΛΚ.

Πιερής Μάρκου (Deloitte / ΣΕΛΚ)

Αναπόφευκτα θα επηρεαστούμε

Μιλώντας στην «Κ» ο CEO της Deloitte Κύπρου και πρόεδρος του Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου Πιερής Μάρκου υπογραμμίζει πως σίγουρα θα επηρεαστεί ο τομέας της παροχής υπηρεσιών στην Κύπρο από τον πόλεμο που έχει ξεσπάσει. Υπείδειξε ότι αφιόνοντας στην άκρη τις ρωσικές εταιρείες για τις οποίες υπάρχουν κυρώσεις, οι ουκρανικές

εταιρείες, όπως είπε, θα βγουν επίσης λαβωμένες από τον πόλεμο, θα μειωθούν οι δραστηριότητές τους, άρα θα μειωθούν και οι υπηρεσίες που θα τους παρέχονται. Την ίδια ώρα, ο κ. Μάρκου είπε πως οι ρωσικές εταιρείες έχουν πάρα πολλούς περιορισμούς, υπάρχουν περιορισμοί στις τραπεζικές τους συναλλαγές και έχουν παγοποιηθεί περιουσιακά τους στοιχεία. Αναπόφευκτα, όπως τόνισε ο κ. Μάρκου, από τη στιγμή που η Κύπρος βασίζεται στον τομέα των διεθνών δραστηριοτήτων και στους ξένους επενδυτές, θα επηρεαστεί η Κύπρος σίγουρα στον τομέα της παροχής των υπηρεσιών. Ερωτηθείς για το βαθμό που αναμένει να επηρεαστεί η χώρα από τις εξελίξεις, απάντησε πως είναι ολίγον τι νωρίς για να φανεί ο βαθμός του κλειδι είναι η διάρκεια της κρίσης.

Φίλιππος Ραπτόπουλος (ΕΥ)

Εργάζονται σε Plan B

Λαμβάνοντας το λόγο ο Συνέταγος και Επικεφαλής Φορολογικών και Νομικών

Υπηρεσιών της ΕΥ Κύπρου, Φίλιππος Ραπτόπουλος, τόνισε ότι βάσει της επίσημης θέσης της ΕΥ να σταματήσει να εξυπηρετεί οντότητες και πρόσωπα τα οποία υπόκεινται σε κυρώσεις (sanctions) θα έχει ως αποτέλεσμα να επηρεαστούν και οι δραστηριότητες του τομέα των υπηρεσιών. Όπως είπε, δεν υπάρχει επιλογή να μην εφαρμοστούν οι κυρώσεις, και από αυτές θα επηρεαστούν όλοι. Το θέμα θα είναι κατά πόσο θα επηρεάσει τον κάθε έναν και πως αυτές οι απαγορεύσεις θα δημιουργήσουν άλλες πηγές εργασίας. Ερωτηθείς για ύπαρξη Σχεδίου Βήτα (plan b), υπογράμμισε ότι τον τελευταίο μήνα ανέμεναν τα δυσάρεστα και αυτή τη στιγμή βρίσκεται -τουλάχιστον η ΕΥ- στα στάδια του «Σχεδίου Βήτα». Ο επηρεασμός του τομέα θα πρέπει να θεωρείται δεδομένος σύμφωνα με τον κ. Ραπτόπουλο και δεν υπάρχει κάποιος επαγγελματίας του τομέα που θα πει το αντίθετο. Ο κ. Ραπτόπουλος υπενθύμισε επίσης ότι, εκτός των κυρώσεων που επιβλήθηκαν από Αμερική και Ευρώπη σε Ρωσία, αντίστοιχα η Ρωσία «μαύρισε» χώρες σε δική της λίστα, ως εκείνης που είναι «μη φιλικές» προς αυτή. «Οι συναλλαγές με αυτές τις χώρες, που είναι και η Κύπρος, δεν θα έχουν να αντιμετωπίσουν τα εμπόδια των κυρώσεων, αλλά και άλλων περιορισμών, άρα θα επηρεαστούμε σίγουρα», κατέληξε.

Χρήστος Βασιλείου (KPMG)

Σε διαδικασία impact studies

Ο CEO της KPMG Κύπρου, Χρήστος Βασιλείου, εκτίμησε στην «Κ» ότι γίνονται στην παρούσα φάση ασκήσεις ευαισθησίας (impact studies) για να δουν πως επηρεάζονται από αποφάσεις όπως αυτή των «Big 4» να αποχωρήσουν από τις εργασίες τους στη Ρωσία. Υπογράμμισε όμως, ότι θα επηρεαστεί σίγουρα ο τομέας των υπηρεσιών και σε ένα περιβάλλον που τα δεδομένα αλλάζουν κάθε μέρα. «Θα πρέπει να δούμε και εμείς πως θα εξελιχθεί η απόφαση για έξοδο των «Big 4» από τα δίκτυα, ενώ το Σχέδιο Βήτα είναι πάντα στο τραπέζι», συμπλήρωσε. Ο κ. Βασιλείου τόνισε πως το σημαντικό είναι να εφαρμοστούν όλες οι κυρώσεις που βρίσκονται ενώπιόν τους, ενώ ειδική αναφορά έκανε και στη διάρκεια που θα λάβει η κρίση. «Το ταμινγκ της επαναφοράς σε κάποια ομαλότητα και σε ότι έχει ισχύ πριν, είναι πάρα πολύ σημαντικό. Κάποιες αντιστάσεις όλα τα γραφεία έχουμε, το θέμα είναι η διάρκεια της κρίσης, αλλά οι μεταβλητές είναι ακόμα πολλές για να καθορίσουμε το πλήρες κάδρο του επηρεασμού στην Κύπρο», σημείωσε χαρακτηριστικά.

Διέξοδος για ουκρανικές εταιρείες η Κύπρος

Στο επόμενο διάστημα θα δούμε την μετεγκατάστασή τους από τη χώρα που πολιορκείται

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Εταιρείες από Ουκρανία έχουν εκφράσει μεγάλο ενδιαφέρον για μετεγκατάστασή τους στην Κύπρο, μετά τις καταγιοστικές εξελίξεις που δέχονται πόλεμο από τη Ρωσία. Οι ουκρανικές εταιρείες διαφαίνεται πως ψάχνουν τρόπο να φύγουν από το αδιέξοδο που τους έχει φέρει η ρωσική εισβολή, καθώς σε μία χώρα που πολιορκείται οι εργασίες τους δεν έχουν μέλλον. Το ενδιαφέρον για Κύπρο είναι απτό και όπως πληροφορείται η «Κ» μερίδα εταιρειών ετοιμάζονται να εγγραφούν. Η ροή όμως δείχνει πως θα ακολουθήσουν και άλλες, καθώς η Κύπρος ως αγορά δεν είναι άγνωστη για τους Ουκρανούς. Η πολιτική ηγεσία είχε προχωρήσει σε αντίστοιχες δηλώσεις που όμως στις πρώτες ημέρες της ρωσικής εισβολής θα μπορούσαν ευκόλως να χαρακτηριστούν πρόωρες. Η πολιτική ηγεσία είχε αναφέρει πως η Κύπρος να μην θα επηρεαστεί από την ουκρανική κρίση όπως άλλωστε όλα τα κράτη, εντούτοις ενδεχομένως να δημιουργούνταν και ευκαιρίες στον ορίζοντα. Μάλλον γι' αυτές τις εταιρείες ήταν ο χαρακτηρισμός «ευκαιρίες». Πλέον, βλέποντας πως η εισβολή των Ρώσων δεν σταματά και με τις δηλώσεις του Προέδρου Πούτιν να μην φαίνεται φως στο τούνελ για κατάπαυση του πυρός, οι εταιρείες ψάχνουν εναλλακτικές.

Την ίδια ώρα, σε δικαστικούς κύκλους κυρίως, ακούγεται πως παρόμοιο ενδιαφέρον έχουν και κάποιες ρωσικές εταιρείες για μετεγκατάστασή τους στην Κύπρο. Ο λόγος για εταιρείες ρωσικών συμφερόντων που είναι «καθαρές» και εισηγμένες σε διεθνή χρηματιστήρια, όμως το ερώτημα που προκύπτει είναι κατά

Παρόμοιο ενδιαφέρον υπάρχει και από ρωσικές εταιρείες, με το ερώτημα που προκύπτει να είναι κατά πόσο θα μπορούν να κάνουν τέτοιες κινήσεις μετά από τις κυρώσεις.

ρείες για μετεγκατάστασή τους στην Κύπρο. Ο λόγος για εταιρείες ρωσικών συμφερόντων που είναι «καθαρές» και εισηγμένες σε διεθνή χρηματιστήρια, όμως το ερώτημα που προκύπτει είναι κατά

πόσο θα τους επιτραπεί μία τέτοια μετακίνηση στην Κύπρο λόγω κυρώσεων που είτε ήδη υπάρχουν, είτε θα γίνουν μελλοντικά. Ο κλοιός σφίγγει ολοένα και περισσότερο για τη Ρωσία και οτιδήποτε έχει ρωσικό όνομα ή συμφέροντα και όσο ο Πρόεδρος της Ρωσίας Βλαντιμίρ Πούτιν δεν σταματά την επίθεση, θα εντείνονται. Οι φήμες δε για εταιρείες ρωσικές που ενδιαφέρονται να έρθουν Κύπρο ακούγεται στους ίδιους κύκλους πως δραστηριοποιούνται στην παρούσα φάση σε Λονδίνο και Μονακό. Χώρες που ως γνωστόν προχωρούν σε δεσμεύσεις περιουσιακών στοιχείων συγκεκριμένων προσώπων, ενώ στην Κύπρο η νομοθεσία δεν προβλέπει τέτοιες ενέργειες.

Η εισβολή των Ρώσων δεν σταματά και με τις δηλώσεις του Προέδρου Πούτιν να μην φαίνεται φως στο τούνελ για κατάπαυση του πυρός, οι εταιρείες ψάχνουν εναλλακτικές.

Ανθρωπιστική χείρα βοήθειας Κύπρου σε Ουκρανία

Κοντά στις 2.000 οι αφίξεις Ουκρανών προσφύγων από ενάρξεως των εχθροπραξιών

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Με την Ευρώπη να βιώνει μια από τις μεγαλύτερες ανθρωπιστικές κρίσεις από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, οι λαοί της Γηραιάς Ηπείρου συνεχίζουν να προσφέρουν απλόχερα στο δοκιμαζόμενο από τις εχθροπραξίες ουκρανικό λαό. Τα όσα διαδραματίζονται στα δυτικά ουκρανικά σύνορα δεν αφήνουν ασυγκίνητο κανένα, όσο μακριά και αν βρίσκεται. Το ανθρωπιστικό κύμα βοήθειας εξαπλώνεται και εκδηλώνεται με κάθε τρόπο και μέσο. Πέρα από τις άμεσες επισιτιστικές ανάγκες των εκατομμυρίων προσφύγων, η Ευρώπη ανοίγει τις αγκάλες της προκειμένου να καλύψει και τις μακροπρόθεσμες ανάγκες όσων αναγκάσθηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους. Με βάση τους πρώτους υπολογισμούς εκτός Ουκρανίας έχουν μετακινηθεί κοντά στο 1,5 εκατομμύριο Ουκρανοί πρόσφυγες, με τις χώρες πρώτης υποδοχής, Πολωνία, Ρουμανία, Ουγγαρία και Μολδαβία να ση-

στην υποστήριξη των κρατών που συνορεύουν με την Ουκρανία και δέχονται πρόσφυγες με την ελπίδα ότι η κρίση θα τερματισθεί σύντομα. Ωστόσο, εάν δεν επαληθευτούν οι εκτιμήσεις τα ευρωπαϊκά όργανα θα αναγκασθούν να λάβουν αποφάσεις για ανακατανομή του προσφυγικού πληθυσμού.

Εργαζόμενοι πρόσφυγες

Ανάμεσα στις 2.000 Ουκρανών που έχουν αφιχθεί στην Κύπρο βρίσκεται και αδιευκρίνιστος αριθμός προσωπικού ουκρανικών εταιρειών που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο και έχουν μετακινηθεί με πρωτοβουλία των εταιρειών. Σύμφωνα με την Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων (ΟΕΒ), οι εταιρείες αυτές είτε έχουν παρουσία στην Κύπρο και καλύπτουν τις ανάγκες τους σε ανθρώπινο δυναμικό από την χώρα του ιδιοκτήτη της εταιρείας, είτε βρίσκονται στη διαδικασία α-

Τα 14 εμπορευματοκιβώτια αποτελούν το πρώτο μέρος της βοήθειας προς την Ουκρανία. Η συλλογή ειδών θα συνεχισθεί μέχρι την ερχόμενη Παρασκευή οπότε και θα αποφασισθεί το τι μέλει γενέσθαι, ανάλογα με τις ανάγκες που θα υπάρχουν.

Ενας αριθμός Ουκρανών που έχει αφιχθεί στην Κύπρο αφορά προσωπικό εταιρειών ουκρανικών συμφερόντων οι οποίες έχουν παρουσία την Κύπρο. Οι υπόλοιποι φιλοξενοούνται από συγγενικά τους πρόσωπα που έχουν μόνιμη διαμονή.

κάνουν για την ώρα το μεγαλύτερο βάρος διαχείρισης της ανθρωπιστικής κρίσης. Από τις πρώτες ώρες που τα караβάνια των προσφύγων περνούσαν τα σύνορα προκειμένου να βρουν καταφύγιο εκτός Ουκρανίας, το σύνολο των κρατών μελών της Ε.Ε. στάθηκε δίπλα στους δοκιμαζόμενους Ουκρανούς με κάθε τρόπο και μέσο. Η Κύπρος, ως αναπόσπαστο κομμάτι της Ευρώπης, πρόσφερε και συνεχίζει να προσφέρει στο μέτρο των δυνατοτήτων της. Η αποστολή του πρώτου φορτίου ανθρωπιστικής βοήθειας θεωρείται το ελάχιστο και το αυτονόητο από πλευράς Κύπρου, η οποία παρούσα δηλώνει και στη στήριξη όσων έμειναν στην κυριολεξία με μια τσάντα ειδη πρώτης ανάγκης.

Ανθρωπιστική στήριξη

Από ενάρξεως των εχθροπραξιών και προτού η Ε.Ε. καταλήξει σε οριστικές αποφάσεις, η Κύπρος συγκαταλέγεται ανάμεσα στις χώρες εκείνες που έχει ξεκινήσει να υποδέχεται και να φιλοξενεί Ουκρανούς πρόσφυγες. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία από τον υπουργό Εσωτερικών Νίκο Νουρή στην Κύπρο βρίσκονται 2.000 Ουκρανοί οι οποίοι, όπως ανέφερε στο τρίτο πρόγραμμα του ΡΙΚ, είτε φιλοξενοούνται από συγγενικά τους πρόσωπα είτε πρόκειται για προσωπικό εταιρειών ουκρανικών συμφερόντων που δραστηριοποιούνται και στην Κύπρο. Για τις περίπου 2.000 Ουκρανών η συνδρομή της Κύπρου, στην παρούσα φάση, περιορίζεται στην παροχή διευκολύνσεων προκειμένου να διαμείνουν στην Κύπρο. Λαμβάνοντας υπόψη το βαθμό δυσκολίας στη μετακίνηση Ουκρανών προσφύγων, η Λευκωσία εμφανίζεται έτοιμη να συνεισφέρει στο έντονο ανθρωπιστικό ζήτημα προκειμένου να εκτονωθούν οι πιέσεις που ασκούνται στις χώρες πρώτης υποδοχής. Θέση της Κυπριακής Δημοκρατίας στα ευρωπαϊκά όργανα είναι όπως υποθετηθεί η υποχρεωτική και όχι προαιρετική ανακατανομή των προσφυγικών ροών εάν οι χώρες πρώτης υποδοχής ζητήσουν τη συνδρομή των υπολοίπων κρατών μελών. Για την ώρα η προσπάθεια της Ε.Ε. επικεντρώνεται

Η κάρτα που σε ταξιδεύει είναι εδώ.

Τώρα, κάνοντας τις καθημερινές σου αγορές με την **AEGEAN Mastercard** από την Τράπεζα Κύπρου, **συγκεντρώνεις μίλια** για ταξίδια και απολαμβάνεις μοναδικά προνόμια.

Απόκτησε την κάρτα που σε ταξιδεύει μέχρι 31/12, **επωφελήσου δωρεάν συνδρομής** για 6 μήνες και ξεκίνα τα ταξίδια.

bankofcyprus.com.cy
800 00 800

Τράπεζα Κύπρου

δειοδότσης στην Κύπρο και ολοκληρώνουν το εργασιακό τους σχήμα. Η διαμονή της συγκεκριμένης κατηγορίας Ουκρανών διευθετείται από τις εταιρείες και όχι από την Κυπριακή Δημοκρατία. Για τις περιπτώσεις αυτές παρέμβαση έχει γίνει και από την ΟΕΒ προκειμένου να απλουστευθούν οι διαδικασίες εισόδου και παραμονής Ουκρανών στην Κύπρο. Στην κατεύθυνση αυτή η ΟΕΒ έχει αποστείλει σχετική επιστολή στον Υπουργό Εσωτερικών ζητώντας όπως το όλο θέμα απασχολήσει το Υπουργικό Συμβούλιο. Η ΟΕΒ εισπνέγεται να εξετασθεί η «πτυχή της γρήγορης αδειοδότσης για παραμονή και απασχόληση του προσωπικού επιχειρήσεων στη χώρα». Η κίνηση της ΟΕΒ, όπως αναφέρεται στην επιστολή, είναι αποτέλεσμα διερευνητικών ερωτημάτων που έχει λάβει από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην ευρύτερη εμπλεκόμενη περιοχή για την δυνατότητα εσπευσμένης μετεγκατάστασής τους στην Κύπρο. Η ΟΕΒ συγκεκριμένα εισπνέγεται την παραχώρηση αδειών εισόδου παραμονής και απασχόλησης προσωπικού επιχειρήσεων από την εμπλεκόμενη περιοχή, με τουριστική βίζα τρίμηνης ή άλλης διάρκειας, η οποία θα είναι ανανεώσιμη για όσο διάστημα είναι αναγκαίο για ομαλοποίηση της κατάστασης στην Ουκρανία.

Συνεχίζεται η συλλογή βοήθειας για την Ουκρανία

Το μεσημέρι της Τρίτης (8/3/2022) φορτώθηκε στη Λεμεσό το πρώτο φορτίο βοήθειας της Κύπρου προς τον ουκρανικό λαό. Αποστολέας της κυπριακής βοήθειας είναι η Αρχή Λιμένων Κύπρου η οποία έχει ως πρώτο προορισμό την Ελλάδα. Από εκεί το φορτίο οδικώς θα παραδοθεί για τελική διάθεση μέσω του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας. Το φορτίο αποτελείται από 14 εμπορευματοκιβώτια των 40 ποδών και αφορά ξηρά τροφή, είδη πρώτης ανάγκης, ιατροφαρμακευτικό υλικό και υλικό πολιτικής προστασίας (αντίσκινα, υπνόσκακι, σερ πρώτων βοηθειών κ.ά.). Η βοήθεια συγκεντρώθηκε το τριήμερο 4 έως 7 Μαρτίου σε 40 κέντρα συλλογής ανά το παγκύπριο. Η εν λόγω αποστολή αποτελεί, σύμφωνα με την Αρχή Λιμένων Κύπρου, τη μεγαλύτερη ανθρωπιστική βοήθεια που έχει παρασχεθεί από την Κυπριακή Δημοκρατία και αποστέλλεται ως πρώτη βοήθεια προς τον ουκρανικό λαό. Η συλλογή βοήθειας θα συνεχισθεί μέχρι την ερχόμενη Παρασκευή οπότε και θα αποφασισθούν τα επόμενα βήματα στη βάση των αναγκών που θα υπάρχουν.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **HOLGER SCHMIEDING, KALLUM PICKERING** και **SALOMON FIEDLER***

Ακρίβεια, το μεγάλο εμπόδιο στην ανάπτυξη

Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία φαίνεται πως θα επηρεάσει τις βραχυπρόθεσμες προοπτικές ανάπτυξης και πληθωρισμού στον προηγμένο κόσμο. Πάντως, εξαιρουμένων κάποιων ακραίων σεναρίων, τα οποία δεν θεωρούμε πιθανά, αναμένουμε πως τα στέρεα θεμελιώδη οικονομικά μεγέθη θα επιβραδύνουν εαυτούς και θα συμβάλουν σε αύξηση πραγματική και ονομαστική του ΑΕΠ άνω της τρέχουσας τάσης τόσο για το 2022 όσο και για το 2023 συνολικά και στις δύο όψεις του Ατλαντικού. Αν και η εντεινόμενη βεβαιότητα προκαλεί αναστάτωση στις αγορές, μια πραγματική χρηματοπιστωτική κρίση παραμένει εξαιρετικά απίθανη, κατά την εκτίμησή μας. Το τι θα συμβεί στις τιμές των καυσίμων, των τροφίμων και των πρώτων υλών είναι ακόμα δυσκολότερο να προβλεφθεί απ' ό,τι συνήθως. Το ίδιο ισχύει για το πλῆγμα στην εμπιστοσύνη και τον αντικτυπό του στις καταναλωτικές δαπάνες και τις επενδύσεις.

As σκεφθούμε, λόγω χάριν, ότι ο δυνητικός αντικτυπος θα είναι άνοδος της τιμής του πετρελαίου στα 120 δολ./βαρέλι και αντίστοιχα του φυσικού αερίου.

Η άνοδος του πληθωρισμού μπορεί να επιβραδύνει την αύξηση του ευρωπαϊκού ΑΕΠ στο 3,7% από 4,3%.

Στην Ευρωζώνη, αυτό θα αύξανε τον μέσο όρο πληθωρισμού το 2022 από το 3,5% στο 4,5%. Ενδεχομένως εξαιτίας της ακριβότερης ενέργειας και του κλονισμού της εμπιστοσύνης, το πραγματικό ΑΕΠ στην Ευρωζώνη να παρουσίαζε μικρότερη αύξηση από το 4,3% στο 3,7%. Στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου θα αναθεωρούσαμε προς τα πάνω τις προβλέψεις μας για πληθωρισμό στο 6,3% φέτος και το 2,8% του χρόνου, από 5,8% και 2,6% αντίστοιχως. Φέτος η αύξηση του ΑΕΠ της χώρας ίσως να διαμορφωθεί στο 4,3% αντί του 4,8%, εάν ισχύσει αυτό το σενάριο. Πάντως, σε μια τέτοια εξέλιξη οι προοπτικές για τις κεντρικές τράπεζες δεν θα μεταβληθούν σημαντικά.

Από τη μια πλευρά η άνοδος τιμών σε καύσιμα και τρόφιμα επιτείνει τον κίνδυνο ο πληθωρισμός να εδραιωθεί έτι περαιτέρω. Από την άλλη, η επιβράδυνση των καταναλωτικών δαπανών και ο ασυνήθιστος βαθμός αβεβαιότητας δικαιολογούν μια αυτοσυγκράτηση. Παρά ταύτα συνεχίζουμε να αναμένουμε ότι η ΕΚΤ θα επισπεύσει τον ρυθμό αναδιπλώσης στη συνεδρίαση της 10ης Μαρτίου, χωρίς, ωστόσο, να δώσει προς το παρόν σαφή κατευθυντήρια γραμμή για το χρονοδιάγραμμα της πρώτης αύξησης επιτοκίων. Εάν, τώρα, εξελιχθούν τα πράγματα ώστε να φθάσει γρήγορα τα 150 δολάρια το βαρέλι το πετρέλαιο και τα 120 δολάρια στις αρχές του 2023, τότε ο επόσιος πληθωρισμός θα ανέλθει μία ποσοστιαία μονάδα και το πλῆγμα στα πραγματικά εισοδήματα θα περιστείλει την ετήσια ανάπτυξη 0,7 της ποσοστιαίας μονάδας σε σχέση με το προαναφερθέν σενάριο σε Ευρωζώνη και Βρετανία.

* Οι κ. Holger Schmieding, Kallum Pickering και Salomon Fiedler είναι οικονομολόγοι της Berenberg Bank.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του **PARITOSH BANSAL** / REUTERS

Οι αγορές δεν ανησυχούν για τις συνέπειες των κυρώσεων

Οι κυρώσεις της Δύσης εις βάρος της Ρωσίας έχουν αρχίσει να επιφέρουν συνέπειες υπό τη μορφή μεγάλων δυνητικών ζημιών για τις ρωσικές τράπεζες, τις επιχειρήσεις και τους επενδυτές και αυτό συμβαίνει συχνά με απροσδόκτους τρόπους. Στο παρελθόν τέτοιες «πυρκαγιές» είχαν λειτουργήσει ως προάγγελοι χρηματοπιστωτικών κρίσεων. Εντούτοις, ορισμένοι από τους συμμετέχοντες στις διεθνείς κεφαλαιαγορές ισχυρίζονται πως, τουλάχιστον μέχρι στιγμής, δεν διαπιστώνουν πανικό σε αυτές. «Υπάρχουν πολύ περισσότερα κεφάλαια στο σύστημα σήμερα και η Ρωσία δεν είναι και τόσο μεγάλη, ενώ η διαχείριση κινδύνου έχει βελτωθεί», τονίζει ο Ντέιβιντ Σκιάμης, συνιδρυτής της Atlas Merchant Capital. Ουσιαστικά ο κ. Σκιάμης συγκρίνει τη σημερινή κατάσταση με τη χρηματοπιστωτική κρίση το 2008, όταν είχε πρωταγωνιστικό ρόλο ως ένας άνθρωπος που είχε κεφάλαια να επενδύσει. Οντως, οι τράπεζες έχουν πλέον καλύτερη θωράκιση. Μία ένδειξη για το πόσο ρευστό έχει τεθεί κατά μέρος, χωρίς να γίνεται κάποια εκμετάλλευσή του, είναι το γεγονός ότι την Παρασκευή η Ομοσπονδιακή Τράπεζα

Υπάρχουν επαρκή κεφάλαια στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, ώστε να απορροφηθούν οι ζημιές από τη ρωσική εισβολή.

των ΗΠΑ δήλωσε ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έχουν καταθέσει σε αυτήν περισσότερα από 1,4 τρις. δολάρια, με σχεδόν ανύπαρκτες αποδόσεις. Φαίνεται, λοιπόν, πως υπάρχουν επαρκή κεφάλαια στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, ώστε να απορροφηθούν οι ζημιές της ρωσικής εισβολής.

Παρά ταύτα, οι δυνητικές απώλειες βαίνουν διογκούμενες. Από τη Societe Generale και την BP στην Ευρώπη έως τη Citigroup στις Ηνωμένες Πολιτείες, οι δυτικές εταιρείες και οι τράπεζες έχουν συμμετοχή σε δραστηριότητες στη Ρωσία αξίας δισεκατομμυρίων δολαρίων και αυτά τα χρήματα πιθανώς να τα χάσουν. Κατά τις εκτιμήσεις μεγάλων αμερικανικών τράπεζας, η έκθεση της Δύσης μέσω των

επιχειρήσεων της και των συναλλαγών με την Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας ίσως να φθάσουν τα σχεδόν 400 δις. δολάρια.

Στη Γερμανία οι αρμόδιες Αρχές για τα κρατικά ομόλογα πρέπει να αυξήσουν την αξία έκδοσης ενός ομολόγου, ώστε να αμβλυνθούν οι συνθήκες στην αγορά διατραπεζικού δανεισμού οβερνάιτ στην Ευρωζώνη. Η εν λόγω αγορά συνιστά καίρια πηγή πιστώσεων για τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Τα γερμανικά κρατικά ομόλογα χρησιμοποιοούνται ως εγγυήσεις στην αγορά, αλλά παρατηρείται έλλειψη τους. Ίσως ορισμένοι από αυτούς τους τίτλους τελούν στην κατοχή φορέων, επί των οποίων επιβλήθηκαν κυρώσεις.

Στη Ρωσία, εταιρείες Διαδικτύου όπως οι Ozon Holdings και Yandex ενδεχομένως κληθούν να καταβάλουν απροσδόκπτα περί τα 2 δις. δολάρια, διότι μετά τις κυρώσεις ανεστάνη η διαπραγμάτευση των μετοχών τους στην αμερικανική αγορά. Αυτό ίσως να προκαλέσει την ενεργοποίηση ρήτρων στις συμφωνίες για τα ομολόγα τους, που καθιστά τα τελευταία εξαγοράσιμα.

Προς πλήρες μοντέλο Ιρλανδίας οδεύει η ΚΕΔΙΠΕΣ για AMC

Εξετάζεται σοβαρά το «mortgage to rent» που θα εφαρμοστεί για να αγοράζει ακίνητα αντί δάνεια

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Προς πλήρες ιρλανδικό μοντέλο στη μετεξέλιξή της οδεύει η ΚΕΔΙΠΕΣ, με τις συζητήσεις στην παρούσα χρονική φάση να γέρνουν στο να αγοράζει ακίνητα και όχι προβληματικά δάνεια. Η τράπεζα της οποίας θα χρώστώ ένας δανειολήπτης δάνειο, δεν θα του «παίρνει» το σπίτι και εκείνος θα της πληρώνει ενοίκιο αντί δόσης. Σύμφωνα με το τελευταίο «update» του σχεδιασμού της μετεξέλιξής της, η ΚΕΔΙΠΕΣ το πιθανότερο να αγοράζει από την τράπεζα το ακίνητο που είναι υποθηκευμένο το κάθε δάνειο και το ενοίκιο αντί δόσης θα το λαμβάνει από τον δανειολήπτη που αντιμετωπίζει πρόβλημα καταβολής δόσης η ΚΕΔΙΠΕΣ. Έτσι, η κάθε κυριακή τράπεζα θα «καθαρίσει» από τον κάθε προβληματικό δανεισμό αγοράζοντάς της το ακίνητο που είναι υποθηκευμένο η ΚΕΔΙΠΕΣ και ο δανειολήπτης θα συνεχίσει να πληρώνει ενοίκιο επί της ουσίας στο κράτος. Πέραν της τράπεζας που θα «καθαρίσει» όπως τονίστηκε από τον προβληματικό δανεισμό, ο δανειολήπτης επίσης θα σταματά να χρώστώ δάνειο για ακίνητο που δεν θα μπορούσε έτσι κι αλλιώς να συντηρήσει. Η δόση που θα δίνει ο κάθε δανειολήπτης στην ΚΕΔΙΠΕΣ πλέον, θα είναι αρκετά μειωμένη σε σχέση με τη δόση που θα καλούνταν να δώσει στην τράπεζα, απλώς δεν θα έχει κάποια αξίωση για την ιδιοκτησία εκείνη. Στο αρχικό στάδιο του «mortgage to rent», αλλιώς «σχέδιο υποθήκης αντί ενοικίου» που συζητείται για την ΚΕΔΙΠΕΣ, ο δανειολήπτης που θα είχε μη εξυ-

Στο αρχικό στάδιο του «mortgage to rent ο δανειολήπτης θα πλήρωνε ενοίκιο στην τράπεζα και θα «σβηνόταν» το χρέος ή μέρος του χρέους του.

πηρετούμενο δάνειο θα μεταβίβαζε το ακίνητό του στην τράπεζα, θα «σβηνόταν» το χρέος ή μέρος του χρέους του (ανάλογος της τρέχουσας αξίας του ακινήτου) και έπειτα θα συνέχιζε να μένει μέσα στο σπίτι που διέμενε πληρώνοντας ενοίκιο. Πλέον, θα απομυλκείται εντελώς από τις τράπεζες ο δανειολήπτης.

Στα όρια στεγαστικής πολιτικής

Περνώντας το ακίνητο και όχι το δάνειο σε ένα κρατικό φορέα όπως αρχικά σκεφτόνταν, έπειτα θα είναι στο χέρι του κράτους να προχωρήσει ένα βήμα παρακάτω, για βοήθεια σε επίπεδο στεγαστικής πολιτικής. Εάν ένας δανειολήπτης προχωρήσει και υπογράψει να μπει

Η ΚΕΔΙΠΕΣ έχει ήδη από τον Αύγουστο του 2018 αδειοδοτηθεί ως Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και διαχειρίζεται το χαρτοφυλάκιο της πρώην ΣΚΤ.

στο πρόγραμμα του «σχέδιου υποθήκης αντί ενοικίου» και έχει συμφωνήσει να δίνει ένα «x» ποσό, τότε το κράτος έχει τη δυνατότητα να προχωρήσει σε περαιτέρω μείωση εκείνου του «x» ποσού εάν εμπίπτει και σε άλλες κατηγορίες που ενδεχομένως να χρήζουν περισσότερης οικονομικής βοήθειας. Σε μονογονιούς για παράδειγμα, ή σε λήπτες του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος θα έχει τη δυνατότητα να κάνει για παράδειγμα περαιτέρω έκπτωση στο «x» ποσό το κράτος.

Άλλαξη παραμέτρων

Όπως είχε αρχικώς γνωστοποιηθεί από το Υπουργείο Οικονομικών, με βάση τις επιχειρη-

ματικό πλάνο της ΚΕΔΙΠΕΣ για τη μετεξέλιξή της σε Εθνική Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων θα μπορούσε, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να παρέχει μέχρι το 2024 λύση στο θέμα των προβληματικών δανείων στο κυπριακό τραπεζικό σύστημα μέσω της ενδεχόμενης αγοράς από τράπεζες και άλλες εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων, δανείων ύψους περίπου 1 με 1,5 δισ. ευρώ. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι, τα παραπάνω ποσά θα αλλάξουν και το πλάνο θα διαφοροποιηθεί εάν πράγματι αγοράζει ακίνητα η ΚΕΔΙΠΕΣ και όχι δάνεια. Θα πρέπει επίσης να καθοριστεί μέσω του χειριστή του όλου «πρότζεκτ» μετεξέλιξής της, την ΚΡΜΓ ο αριθμός των ακινήτων που θα μπορεί να α-

γοράσει, ποιας αξίας ακίνητα, και υπό ποιες προϋποθέσεις. Γίνεται αντιληπτό ότι η Τράπεζα θα πρέπει να πουλά το ακίνητο σε τιμή που να συνάδει με το ύψος της πρόβλεψης που θα έχει βάλει πάνω στο δάνειο του κάθε προβληματικού δανειολήπτη. Όλα τα παραπάνω επίσης θα πρέπει να τα εγκρίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να προχωρήσουν.

Η ΚΕΔΙΠΕΣ έχει ήδη από τον Αύγουστο του 2018 αδειοδοτηθεί ως Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων και διαχειρίζεται στην παρούσα φάση, μέσω της διαχειρίστριας εταιρείας Altamira Asset Management, χαρτοφυλάκιο περιουσιακών στοιχείων της πρώην Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας (ΣΚΤ).

Επιχορηγήσεις 2.250 ευρώ για το «Ideas Powered for Business»

Διαδικτυακή εκδήλωση για ενημέρωση των στελεχών μικρών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων για το Σχέδιο Χορηγιών της ΕΕ «Ideas Powered for Business» SME Fund, μέσω του οποίου παραχωρούνται επιχορηγήσεις σε ποσοστό 90% των τελών διανομητικής ιδιοκτησίας, φτάνοντας σε ύψος έως τα €2.250, για προστασία των εμπορικών σημάτων και άλλων δικαιωμάτων διανομητικής ιδιοκτησίας, πραγματοποιεί το Τμήμα Εφόρου Εταιρειών του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας (ΥΕΕΒ) και το Γραφείο Διανομητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σύμφωνα με ανακοίνωση του ΥΕΕΒ, καθ' όλη τη διάρκεια του 2021 καταβλήθηκε επιχορήγηση ύψους €76.587 σε 346 εταιρείες στην Κύπρο, για εγγραφή εμπορικών σημάτων και βιομηχανικών σχεδίων στα κυπριακά Μητρώα, ενώ το συνολικό ποσό επιχορήγησης που καταβλήθηκε σε μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση, έφτασε τα €6,8 εκατομμύρια.

Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης, η οποία θα πραγματοποιηθεί στις 17 Μαρτίου 2022 το πρωί, μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας Zoom, θα παρουσιαστεί και η νέα διαδικτυακή εφαρμογή «EasyFiling» του Γραφείου Διανομητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω του οποίου οι μικρές και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις μπορούν εύκολα και γρήγορα να υποβάλουν ευρωπαϊκές αιτήσεις εγγραφής εμπορικών σημάτων.

Το ΥΕΕΒ προτρέπει τις επιχειρήσεις να το αξιοποιήσουν και να προχωρήσουν με την προστασία των αυτών περιουσιακών τους στοιχείων από τον αθέμιτο ανταγωνισμό ή και την παράνομη ιδιοποίηση, ανοίγοντας προοπτικές ενδυνάμωσης της έρευνας, της επιχειρηματικής καινοτομίας και, συνεπώς, της ανάπτυξης.

Σύμφωνα με την ανακοίνωση, το φετινό σχέδιο, το οποίο παρέχει ένα πιο διευρυμένο πακέτο χρηματοδοτήσεων, αφορά την επιχορήγηση τέλους αίτησης εθνικών και ευρωπαϊκών εμπορικών σημάτων με ποσοστό 75%, την επιχορήγηση τέλους αίτησης, δημοσίευσης και αναβολής δημοσίευσης εθνικών και ευρωπαϊκών βιομηχανικών σχεδίων με ποσοστό 75% και την επιχορήγηση βασικού τέλους αίτησης, τέλους προδρισμού συμβαλλόμενων μερών και επακόλουθο τέλος προσδιορισμού συμβαλλόμενων μερών αιτήσεων εγγραφής εμπορικών σημάτων από χώρες εκτός ΕΕ, με ποσοστό 50% (εξαιρούνται τα τέλη προσδιορισμού για χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης).

Επιπλέον, προσφέρεται μέσω του Σχεδίου επιχορήγησης υπηρεσίας προ-διαγνωστικού ελέγχου (IP Scan), με ποσοστό 90% (η επιχορήγηση για υπηρεσίες IP Scan από την Κύπρο θα αρχίσει τον Απρίλιο 2022) και επιχορήγηση τελών κατάθεσης εθνικών αιτήσεων, εκθέσης έρευνας, χορήγησης και δημοσίευσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, με ποσοστό 50%.

ΑΡΘΡΟ / Του ΓΙΑΝΝΗ ΓΕΩΡΓΟΥΛΑ

Νέο οικονομικό μοντέλο στην Κύπρο

Δυστυχώς όλοι έχουμε γίνει μάρτυρες της απaráδεκτης και παράνομης εισβολής σε Ευρωπαϊκό έδαφος. Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, εκτός από το τεράστιο και πρωτοφανές ανθρωπιστικό πρόβλημα που δημιούργησε, φέρνει και αναταραχή στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα μέσω των πρωτόγνωρων κυρώσεων που επέβαλε το σύνολο της Δύσης στη Ρωσία. Κάποιοι θα επηρεαστούν πολύ και κάποιοι λιγότερο. Εμείς ανήκουμε στους πρώτους γιατί μέχρι τώρα η Ρωσία ήταν η κότα με τα χρυσά αυγά για την Κύπρο και χωρίς πολύ κόπο έβγαιναν χρήματα από τον τομέα των διουπητικών και οικονομικών υπηρεσιών, τον κατασκευαστικό τομέα και από τον τουρισμό, έχοντας φτάσει σε σημείο να εξαρτόμαστε αποκλειστικά από τους Ρώσους σε κάποιες περιπτώσεις. Δεν κάναμε ποτέ διασπορά ρίσκου με αποτέλεσμα τώρα να υποστούμε τις όποιες συνέπειες θα προκύψουν, και με μια πρώτη ματιά διαφαίνεται ότι θα είναι πολλές και σε όλους τους τομείς. Αυτή τη στιγμή ως κράτος θα πρέπει να διαχειριστούμε μια κρίση που έρχεται και ο μόνος τρόπος έστω και την εσχάτη είναι να βρούμε νέες αγορές και να προσφέρουμε νέες υπηρεσίες. Καλό θα είναι να μην επικεντρωθούμε πάλι σε μια συγκεκριμένη χώρα, γιατί αυτό δημιουργεί εξαρτήσεις και πρέπει επιτέλους να αναπτύξουμε επιχειρηματικούς τομείς που θα φέρουν στη χώρα πραγματικές ενδυνάμεις. Ο νομικός κόσμος για παράδειγμα θα μπορούσε να εξειδικευτεί περισσότερο και να προωθήσει τον τομέα των πνευματικών δικαιωμάτων, αφού βλέπουμε ότι παγκοσμίως η αύξηση σε υπηρεσίες που συνδέονται με πνευματικά δικαιώματα είναι μεγάλη. Οι τράπεζες και οι επενδυτικές υπηρεσίες ίσως μπορούν να εξετάσουν και να χρηματοδοτούν πιο εύκολα καινοτόμες εταιρείες που όμως είναι στην αρχή (startups) και χρειάζονται κεφάλαιο για να αναπτυχθούν. Οι τράπεζες διαθέτουν ρευστότητα για κάτι τέτοιο. Η κυβέρνηση μπορεί να δίνει φορολογικά κίνητρα και προνόμια σε όσες εταιρείες εργοδοτούν κόσμο και όχι απλά για αγορά πρώτης κατοικίας ή για μερίσματα εταιρειών. Τέλος, η χώρα να επικεντρωθεί σε μια καινοτομία και να τη στηρίξει με φορολογικά κίνητρα όπως έκανε πρόσφατα το Ποιέρτο Ρίκο με τα κρυπτονομίσματα. Εμείς θα μπορούσαμε να γίνουμε το νησί του blockchain, της τεχνολογίας δηλαδή και να δώσουμε κίνητρα σε εταιρείες που χρησιμοποιούν αυτή την τεχνολογία να έρθουν μόνιμα. Όπως και να έχει πρέπει να διαχειριστούμε την κρίση με σοβαρότητα και ψυχραιμία για να μπορέσουμε όπως και μετά το 2013 να σταθούμε στα πόδια μας ξανά.

Ο κ. Γιάννης Γεωργούλας είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επιχειρήσεων.

Το test to stay πάει και σε εκπαιδευτικούς

Αποφασίζει το Υπουργικό και τίθεται σε εφαρμογή την Δευτέρα - Επέκταση του μέτρου και στα νηπιαγωγεία

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Εν μέσω σταδιακών χαλαρώσεων στους υγειονομικούς ελέγχους, η κυβέρνηση φαίνεται να βγάζει εκτός κάδρου τους ελέγχους στην εκπαίδευση προχωρώντας σε επέκταση του μέτρου, test to stay σε εκπαιδευτικούς και νηπιαγωγεία. Αυτό προκύπτει από τη συνάντηση που είχε ο υπουργός Υγείας Μιχάλης Χατζηπαντέλα με εκπαιδευτικές οργανώσεις. Μια κίνηση που δείχνει πως κυβέρνηση και επιδημιολόγοι συνεχίζουν να ανησυχούν για τη διασπορά του ιού στην εκπαίδευση. Μετά από συνάντηση που πραγματοποιήθηκε το απόγευμα της Τρίτης, ο Υπουργός Υγείας ανακοίνωσε πως θα προτείνει τη συμπερίληψη των εκπαιδευτικών, καθώς και των μαθητών νηπιαγωγείων στο σχέδιο test to stay. Στη συνάντηση, οι εκπρόσωποι των εκπαιδευτικών οργανώσεων ενημέρωσαν τον Υπουργό για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν σε σχέση με τους ελέγχους test to stay και rapid test 72 ωρών που ισχύουν σε Γυμνάσια και Λύκεια. Όπως είπε ο κ. Χατζηπαντέλα μετά το πέρας της συνάντησης, «ενημέρωσε τις εκπαιδευτικές οργανώσεις για τις κινήσεις που έχουν προγραμματιστεί να γίνουν στο κομμάτι των υγειονομικών ελέγχων. «Πρόθεσή μας είναι να κατατεθεί πρόταση στο Υπουργικό Συμβούλιο (Τετάρτη) και, αν εγκριθεί, να προχωρήσουμε με την εφαρμογή του σχεδίου από τη Δευτέρα», είπε.

Τα νηπιαγωγεία

Εκτός από τους εκπαιδευτικούς το Υπουργείο Υγείας προτίθεται να επεκτείνει το μέτρο test to stay και στα νηπιαγωγεία. Θέμα που έχει απασχολήσει το διάλογο του Υπουργείου Υγείας με την οργάνωση των δασκάλων. Όπως ο ίδιος ανέφερε «συζητήσαμε με την ΠΟΕΔ το θέμα της εισαγωγής του test to stay στα νηπιαγωγεία», προσθέτοντας ότι θα έχει σήμερα Τετάρτη συνάντηση με τους οργανωμένους γονείς για την προδημοσίεση. «Θεωρούμε ότι θα πάρουμε πρόταση την επόμενη εβδομάδα στο Υπουργικό Συμβούλιο, ώστε να εφαρμοστεί το test to stay και στα νηπιαγωγεία», δήλωσε. Ξεκαθάρισε ότι οι όποιες χαλαρώσεις στα μέτρα για τον περιορισμό της COVID-19 στα σχολεία, θα επέλθουν μόνο εφόσον το επιτρέψει η επιδημιολογική εικόνα της χώρας. «Κατανοούμε τα προβλήματα που υπάρχουν τη

Επέκταση των υγειονομικών ελέγχων στα σχολεία θα προτείνει στο Υπουργικό Συμβούλιο ο υπουργός Υγείας Μιχάλης Χατζηπαντέλα. Η επέκταση των μέτρων προκύπτει ως ανάγκη από τα επιδημιολογικά δεδομένα των τελευταίων ημερών.

συγκεκριμένη στιγμή στα σχολεία μας, έχουμε καταγράψει τις ανησυχίες των εκπαιδευτικών οργανώσεων και ευχόμαστε η επιδημιολογική εικόνα της χώρας μας να είναι καλή τις επόμενες εβδομάδες, ώστε να δώσουμε κάποιες χαλαρώσεις, που θα βοηθήσουν και τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς», είπε. «Από την ενημέρωση που έχω μέχρι στιγμής, υπάρχει αυξημένο ποσοστό θετικότητας σήμερα. Ελπίζουμε αυτό το ποσοστό να μη μετατραπεί σε επιπρόσθετες νοσηλείες. Αν δεν έχουμε επιπρόσθετες νοσηλείες και το ποσοστό θετικότητας παραμένει το ίδιο, θα το εξετάσουμε, πάντα σε συνεννόηση με την επισημονική επιτροπή που θα συνεδριάσει την επόμενη Τρίτη», κατέληξε.

Στενές επαφές

Συνεχίστηκε και την Τρίτη η εφαρμογή αποφάσεων που έχουν ληφθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο και αφορούν μερική χαλάρωση των υγειονομικών πρωτοκόλλων. Συγκεκριμένα,

Πέρα από το test to stay το Υπουργείο Υγείας έθεσε σε εφαρμογή από χτες Τρίτη, μερική χαλάρωση στα υγειονομικά πρωτόκολλα που αφορούν στενές επαφές επιβεβαιωμένου θετικού περιστατικού και δεν έχουν απομονωθεί από το θετικό στον ιό άτομο.

όπως ανακινώθηκε, το Υπουργείο Υγείας σε συνέχεια της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου στις 3 Μαρτίου 2022, ενημέρωσε ότι από την Τρίτη 8 Μαρτίου 2022, τα άτομα που αποτελούν στενές επαφές επιβεβαιωμένου θε-

τικού περιστατικού και δεν έχουν απομονωθεί από το θετικό στον ιό άτομο (π.χ. γονείς που προσέχουν το ανήλικο παιδί τους, φροντιστές που προσέχουν άτομα που δεν μπορούν να αυτοεξυπηρετηθούν) θα μπορούν να αποδεσμευτούν κατά τη μέρα αποδέσμευσης του θετικού περιστατικού, νοσημένου ότι έχουν εξασφαλίσει αρνητικό αποτέλεσμα εξέτασης (Rapid ή PCR). Υπενθυμίζεται ότι βάσει του πρωτοκόλλου διαχείρισης στενών επαφών, σε υποχρεωτικό περιορισμό τίθενται:

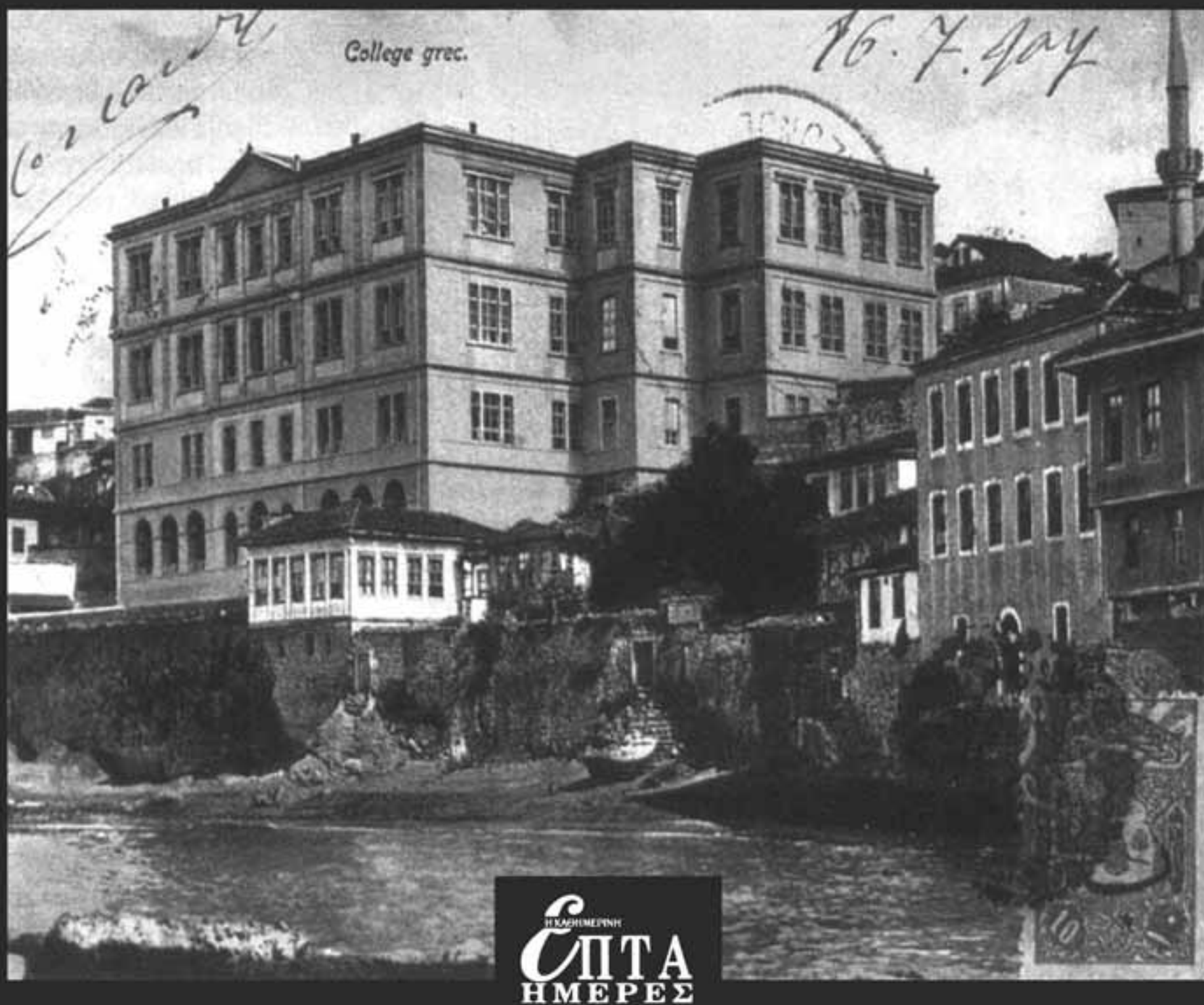
-Τα άτομα που δεν έχουν ιστορικό εμβολιασμού,

-Τα άτομα που δεν έχουν ολοκληρώσει το εμβολιαστικό τους πρόγραμμα (δύο δόσεις για διδοσικά εμβόλια ή δεν έχουν παρέλθει 14 ημέρες από τη λήψη του εμβολίου Johnson&Johnson),

-Τα άτομα που ολοκλήρωσαν το εμβολιαστικό τους πρόγραμμα και έχει παρέλθει η περίοδος των 7 μηνών, ή νόσησαν και έχει παρέλθει η περίοδος των 90 ημερών.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΠΟΝΤΙΑΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 30 ΑΙΩΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ 13 ΜΑΡΤΙΟΥ

ΠΟΝΤΙΑΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ 3.000 χρόνια ιστορίας

Η δεύτερη ειδική έκδοση για τον πολιτισμό
του ποντιακού Ελληνισμού

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΔΕΥΤΕΡΑ

Κυριακή 13 Μαρτίου 2012

www.kathimerini.gr

Επιβράδυνση ανάπτυξης σε Ε.Ε. ΗΠΑ και βαθιά ύφεση στη Ρωσία

Οι οικονομικές επιπτώσεις

του πολέμου στην Ουκρανία

Δυσούιωνο διαγράφεται το μέλλον των οικονομιών, που αναμένεται να υποστούν κατά το μάλλον ή ήττον τις επιπτώσεις του πολέμου στην Ουκρανία σε μια περίοδο εύθραυστης ανάκαμψης από την ύφεση της πανδημίας. Οι εκτιμήσεις των περισσότερων οικονομικών αναλυτών συγκλίνουν σε μια επιβράδυνση της ανάπτυξης της αμερικανικής οικονομίας και της Ε.Ε., αλλά και σε μια διπλή ύφεση της οικονομίας της Ρωσίας με διψήφιο ποσοστό συρρίκνωσης του ΑΕΠ της.

Αμερική

Παραθέτοντας ένα μέσο όρο ανάμεσα σε 14 προβλέψεις οικονομολόγων και αναλυτών για τη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο, το αμερικανικό ειδησεογραφικό δίκτυο CNBC καταλήγει στην εκτίμηση πως η αμερικανική οικονομία θα αναπτυχθεί φέτος κατά 3,2%. Πρόκειται για ρυθμό 0,3% μικρότερο από την προηγούμενη εκτίμηση του Φεβρουαρίου, αλλά πάντως πάνω από τον μακροπρόθεσμο δυναμικό ανάπτυξης της αμερικανικής οικονομίας που εξακολουθεί να ανακάμπτει από την παραλαγή «Ομικρον». Σε ό,τι αφορά τον πληθωρισμό των τιμών καταναλωτή, οι προβλέψεις συγκλίνουν σε ένα 4,3% για το τρέχον έτος, ποσοστό που είναι 0,7 εκατοστιαίες μονάδες υψηλότερο σε σύγκριση με τις προηγούμενες προβλέψεις του Φεβρουαρίου. Οι περισσότεροι αναλυτές επισμαίνουν, πάντως, πως παρά όλα θα εξαρτηθούν από το πώς θα αντιδράσει η αμερικανική οικονομία στο σοκ του πετρελαίου, όταν οι τιμές του μαύρου

Το 40% των ρωσικών εξαγωγών κατευθύνεται στις ευρωπαϊκές αγορές.

Χρυσού κυμαίνονται πλέον από 120 έως 140 δολάρια το βαρέλι. Προειδοποιώντας για τις επιπτώσεις του πολέμου και των κυρώσεων κατά της Ρωσίας, η J.P. Morgan πρόβλεψε προ ημερών ότι ο πλήρης αποκλεισμός των 4,3 εκατ. βαρελιών την ημέρα ρωσικών εξαγωγών πετρελαίου θα επιφέρει «δραματικές συνέπειες τόσο στην αμερικανική όσο και στην ευρωπαϊκή οικονομία». Μερικά αναλυτών επισμαίνει πως αυτή η φορά είναι διαφορετική από άλλες κρίσεις πετρελαίου και ο καθοριστικός παράγοντας είναι ο τεράστιος όγκος πετρελαίου που παράγουν πλέον οι ΗΠΑ. Όπως τονίζουν, η υπερδύναμη ουσιαστικά καλύπτει με την παραγωγή της τις εγχώριες ανάγκες και έτσι τα χρήματα μεταφέρονται από τους καταναλωτές στους παραγωγούς και όχι από την αμερικανική οικονομία σε άλλες χώρες. Αυτό σημαίνει ότι η ιλιγγιώδης άνοδος του πετρελαίου θα πλήξει μεν τα αμερικανικά νοικοκυριά και ορισμένες περιοχές της χώρας, αλλά θα τονώσει τα κέρδη των αμερικανικών εταιρειών.

Ευρώπη

Οι περισσότεροι αναλυτές συμφωνούν ως προς το ότι οι συνέπειες θα είναι μεγαλύτερες για την Ευρώπη. Η Barclays υ-

Ισχυρό πλήγμα αναμένεται να δεχθεί η γερμανική οικονομία. Σύμφωνα με τα στοιχεία του 2021, οι γερμανικές επιχειρήσεις εξαγουν προϊόντα αξίας άνω των 26 δισ. ευρώ, ενώ οι επενδύσεις τους στη Ρωσία ανέρχονται σε άλλα 25 δισ. ευρώ.

ποβάθμισε την πρόβλεψή της για την ανάπτυξη της Ευρώπης φέτος στο 3,5% από την προηγούμενη εκτίμηση για 4,1%. Όπως χαρακτηριστικά τόνισε ο επενδυτικός κολοσσός, «η άνοδος των τιμών των εμπορευμάτων και η άρνηση των επενδυτών να αναλάβουν ρίσκο στις χρηματιστορίες αποτελούν τους κυρίως διαύλους μέσω των οποίων διοχετεύεται στις οικονομίες ο στασιμολιθωρισμός και η Ευρώπη έχει τη μεγαλύτερη έκθεση». Η J.P. Morgan αφαιρείσε σχεδόν μία πλήρη μονάδα από τον ρυθμό ανάπτυξης των ευρωπαϊκών οικονομιών, καθώς σήμερα προβλέπει αύξηση του ΑΕΠ της Ε.Ε. κατά 3,2%.

Γερμανία

Ιδιαίτερως ισχυρό αναμένεται να είναι το πλήγμα για τη γερμανική οικονομία, δεδομένου ότι οι γερμανικές επιχειρήσεις

δραστηριοποιούνται στη Ρωσία πολύ περισσότερο από τις επιχειρήσεις οποιασδήποτε άλλης ευρωπαϊκής χώρας. Εξαγουν αγαθά αξίας άνω των 26 δισ. ευρώ με στοιχεία του περασμένου έτους, ενώ οι επενδύσεις τους στη Ρωσία ανέρχονται σε άλλα 25 δισ. ευρώ. Και όλα αυτά ισχύουν ενώ μετά την προσαρτηση της Κριμαίας το 2014 οι γερμανικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη Ρωσία μειώθηκαν κατά το 1/3.

Όπως επισμαίνει σχετικά ρεπορτάζ των New York Times, οι στενοί αυτοί εμπορικοί δεσμοί ανάμεσα στις δύο χώρες αντανακλούν μερικώς τη θεωρία που υποθέτσει η Δυτική Γερμανία μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ότι το εμπόριο θα αποτρέψει μια νέα διαίσθηση της Ευρώπης σε πόλεμο. Τη νομισματία της Ρωσίας για τις γερμανικές επιχειρήσεις προδίδει, άλλωστε, η απόφαση ορισμένων εξ αυτών

να μην συνταχθούν με τη γενικότερη στάση της Δύσης και να παραμείνουν στη Ρωσία. Η Metro, για παράδειγμα, εταιρεία κονδρεμπορίου τροφίμων με 93 καταστήματα στη Ρωσία, από την οποία άντλησε έσοδα 2,4 δισ. ευρώ το περασμένο έτος, αποφάσισε να συνεχίσει τη δραστηριότητά της στη χώρα και ανακοίνωσε ότι οι 10.000 υπάλληλοί της «δεν φέρουν καμία ευθύνη για τον πόλεμο στην Ουκρανία». Το κυριότερο πλήγμα για τις ευρωπαϊκές οικονομίες θα προέλθει βέβαια από τον αποκλεισμό των ρωσικών υδρογονανθράκων και τη συνεπακόλουθη εκτόξευση των τιμών της ενέργειας, που ήδη επιταχύνει τον πληθωρισμό.

Ρωσία

Η Ρωσία, όμως, αναμένεται να υποστεί το χειρότερο πλήγμα από όλες τις οικονομίες. Η διακοπή των εμπορικών σχέσεων

με την Ε.Ε. θα αποβεί εξαιρετικά επώδυνη για τη ρωσική οικονομία, καθώς το 40% των ρωσικών εξαγωγών καταλήγει στις ευρωπαϊκές αγορές και συνολικά η Ρωσία εξαγει περίπου το 11% του ΑΕΠ της σε χώρες της Ε.Ε. Σύμφωνα με την J.P. Morgan, η ρωσική οικονομία θα συρρικνωθεί κατά 12,5% καθώς θα δεχθεί καιριο πλήγμα από τις κυρώσεις, ενώ παράλληλα έχει χάσει την πρόσβαση στα συναλλαγματικά της διαθέσιμα ύψους 630 δισ. δολαρίων και έχει αποκοπεί από τον κόσμο. Το Διεθνές Χρηματοπιστωτικό Ινστιτούτο (ΙΙΦ) εκτιμά πως η συρρίκνωση της ρωσικής οικονομίας θα φθάσει στο 15% και θα είναι εν ολίγοις διπλάσια από την αντίστοιχη της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης. Ο οικονομολόγος του ΙΙΦ εκτιμά, μάλιστα, πως «η Ρωσία δεν πρόκειται να είναι ίδια ποτέ ξανά».

CNBC, New York Times, Le Monde

Οι αγορές ομολόγων αποτιμούν τις συνέπειες του ενεργειακού σοκ

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Η πορεία των spreads των ελληνικών ομολόγων, τα οποία έχουν διευρυνθεί σημαντικά το τελευταίο διάστημα πάνω από τις 240 μονάδες βάσης, βρίσκεται στη χέρια της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και στην απάντηση που θα δώσει, όπως επισμαίνει η DZ Bank. Οι επενδυτές δεν κοιτούν μόνο την αξιολόγηση που έχει η κάθε χώρα, αλλά λόγω της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία και του ενεργειακού σοκ που προκαλεί επικεντρώνονται και στη δομή των ενεργειακών αγορών τους και στο πόσο εκτεθειμένη είναι η οικονομία τους στη μετάδοση των αυξημένων τιμών των εμπορευμάτων στον πληθωρισμό. Αυτό, όπως τονίζει, εξηγεί τις πιέσεις που δέχονται τα ελληνικά ομόλογα, όπως και

άλλα ομόλογα της περιφέρειας, με τους επενδυτές να τα αποφεύγουν το τρέχον διάστημα.

Πιο αναλυτικά, όπως επισμαίνει η DZ Bank, κατά την τρέχουσα περίοδο αβεβαιότητας λόγω του πολέμου στην Ουκρανία, τα κρατικά ομόλογα της Δυτικής Ευρώπης αποδεικνύονται για άλλη μια φορά περιζήτητα ασφαλή καταφύγια και πρόσφατα κατέγραψαν σημαντικές μειώσεις στις αποδόσεις. Μια ματιά στα spreads, ωστόσο, αποκαλύπτει μια πιο διαφοροποιημένη εικόνα. Ενώ η αύξηση των spreads της Ολλανδίας είναι ακόμα περιορισμένη, ειδικά η Φινλανδία και η Αυστρία παρουσιάζουν ορατή άνοδο. Στην περίπτωση της Γαλλίας, το spread έχει περιοριστεί παρά το γεγονός ότι η αξιολόγησή της από τους οίκους (AA) είναι

Οι αποφάσεις που θα λάβει η ΕΚΤ θα καθορίσουν την πορεία των spreads τόσο των ελληνικών τίτλων όσο και της περιφέρειας συνολικά.

χαμηλότερη από αυτή των παραπάνω δύο χωρών (AA+ σε μέσο όρο).

Εκτός από τις διαφορές αξιολόγησης, η αγορά φαίνεται τώρα να αποτιμά πιο έντονα τους γεωπολιτικούς παράγοντες και τους παράγοντες εμπορικής πολιτικής, τονίζει η γερμανική τράπεζα. Αλλωστε, οι δυτικοευρωπαϊκές χώρες είναι πιθανό να επηρεαστούν σε διαφορετικό βαθμό

από τις κυρώσεις κατά της Ρωσίας, με τη Φινλανδία και την Ελλάδα να έχουν τις στενότερες εμπορικές σχέσεις εντός της Ευρωζώνης.

Από τα τέλη του περασμένου έτους, τα ασφαλιστικά κινδύνου για τα ομόλογα της περιφέρειας της Ευρωζώνης αυξάνονται, όπως σημειώνει η DZ Bank. Η ανοδική τάση των spreads οφείλεται στην προοπτική μείωσης των αγορών ομολόγων της ΕΚΤ, όπως εξηγεί. Ωστόσο, η τάση σταμάτησε μετά το ξέσπασμα του πολέμου στην Ουκρανία. Στον απόηχο της κλιμάκωσης της γεωπολιτικής αυτής κρίσης, οι επενδυτές τιμολογούν περαιτέρω στήριξη της ΕΚΤ, η οποία θα μπορούσε να ωφεληθεί ιδιαίτερα της χώρας της περιφέρειας. Επομένως, η πορεία των spreads εξαρτάται πλέον σε μεγάλο βαθμό από

την αντίδραση της ΕΚΤ. Όσον αφορά τον οικονομικό αντίκτυπο του πολέμου, είναι επίσης σημαντικό ότι οι στρεβλώσεις στις αγορές εμπορευμάτων θα μπορούσαν να έχουν ισχυρότερη επιρροή στις (ενεργειακές) εξελίξεις του πληθωρισμού στη Νότια Ευρώπη από ό,τι στη Βόρεια Ευρώπη. Ενώ η Πορτογαλία αποτελεί εξαίρεση, η δομή των ενεργειακών αγορών στην Ελλάδα, στην Ισπανία και στην Ιταλία ενθαρρύνει την υψηλότερη και ταχύτερη μετάδοση των αυξημένων τιμών των εμπορευμάτων στον πληθωρισμό.

Αυτό θα μπορούσε επομένως να επιβαρύνει περισσότερο την κατανάλωση και συνεπώς και την οικονομία σε αυτές τις χώρες της Νότιας Ευρώπης, σημειώνει η τράπεζα.

Κατά την DZ Bank, το πόσο ο πόλεμος

θα συνεχίσει να επηρεάζει τα spreads είναι στα χέρια της ΕΚΤ. Τον Δεκέμβριο η ΕΚΤ ανακοίνωσε ότι το PEPP θα λήξει στα τέλη Μαρτίου και ότι το κανονικό QE (APP) θα διατηρηθεί με βραχυπρόθεσμη αύξηση του όγκου αγορών τούλακιστον μέχρι το τέλος του τρέχοντος έτους. Εάν κατά τη συνεδρίαση της Πέμπτης 10 Μαρτίου η ΕΚΤ δεν παρεκκλίνει από αυτή την πορεία παρά τον πόλεμο, τα spreads της περιφέρειας θα παραμείνουν υπό πίεση, ενώ τα ομόλογα του πυρήνα θα προτιμώνται από τους επενδυτές. Η αβεβαιότητα σχετικά με την πορεία και τον οικονομικό αντίκτυπο του πολέμου καθώς και η μειωμένη έκταση των αγορών της ΕΚΤ συνηγορούν υπέρ των χειρότερων προοπτικών για τα ομόλογα της περιφέρειας, όπως καταλήγει η γερμανική τράπεζα.

Σε άνοδο τα ναύλα, καθυστερήσεις στις μεταφορές

Οι εισαγωγές από το Λονδίνο μέχρι τη Βαρσοβία πολύ σύντομα θα βρεθούν αντιμέτωποι με υψηλότερους ναύλους, μεγάλες καθυστερήσεις στις παραδόσεις και άλλα εμπόδια κατά την όλη διαδικασία, εξαιτίας των δυτικών κυρώσεων εις βάρος της Ρωσίας. Ως αποτέλεσμα η μετακίνηση αγαθών ανάμεσα στη Γηραιά Ήπειρο και τη Νοτιοανατολική Ασία θα δυσχερανθεί. Η εισβολή στην Ουκρανία από τον Βλαντιμίρ Πούτιν και τα αντίποινα που σχεδιάστηκαν για να παραλύσουν τη ρωσική οικονομία, προξενούν νέα αναστάτωση στο σύστημα της παγκόσμιας εφοδιαστικής αλυσίδας, το οποίο ουδέποτε ανέκαμψε από το πρωτοφανές σοκ της πανδημίας του κορωνοϊού.

Πέραν των τραγικών ανθρώπινων απωλειών, ο πόλεμος ενδεχομένως να προ-

Νέα αναστάτωση στο σύστημα της παγκόσμιας εφοδιαστικής αλυσίδας.

καλέσει άνοδο στα καύσιμα, στα βιομηχανικά μέταλλα και άλλες πρώτες ύλες που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή αγαθών που κατασκευάζονται στην Ασία και διοχετεύονται στην Ευρώπη και πέραν αυτής. Οι ναυτιλιακοί κολοσσοί των Mediterranean Shipping και A.P. Moller-Maersk, οι μεγαλύτεροι διεθνώς σε στόλο πλοίων μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων, διέκοψαν τις κρατήσεις για μεταφορά ρωσικών αγαθών. Η δεύτερη προειδοποίηση,

Ο ναυτιλιακός κολοσσός A.P.Moller-Maersk διέκοψε τις κρατήσεις για μεταφορά ρωσικών αγαθών και προειδοποίησε τους πελάτες του πως «δεν πρόκειται για επιπτώσεις που περιορίζονται στο εμπόριο με τη Ρωσία, αλλά θα έχουν διεθνές βεληνεκές».

μάλιστα, χθες τους πελάτες της πως «δεν πρόκειται για επιπτώσεις που περιορίζονται στο εμπόριο με τη Ρωσία, αλλά θα έχουν διεθνές βεληνεκές». Κι αυτό δεν είναι καλό σημάδι για τις οικονομίες της Ευρώπης, οι οποίες ήδη βρίσκονται αντιμέτωπες με ελλείψεις προμηθειών, ακριβότερη ενέργεια, συμφορές στους λιμένες και τον υψηλότερο πληθωρισμό μετά την εισαγωγή του ευρώ. «Θα δούμε ακόμα σοβαρά αναστάτωση

στην αλυσίδα εφοδιασμού», παρατηρεί η Τζένιφερ Χίλμαν, καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Τζόρτζια και πρώην αξιωματικός με αρμοδιότητα σχετική με το εμπόριο των ΗΠΑ. «Γίνονται προσπάθειες να κτιστεί ένα σύστημα ανθεκτικό, αλλά δεν υπάρχει χρόνος». Εκτός των εξαγωγών τους σε εμπορεύματα οι Ρωσία και Ουκρανία δεν είναι μεγάλες εμπορικές δυνάμεις στο διεθνές σκηνικό. Η πρώτη κατατάσσεται στη 16η θέση ως εξαγωγέας

αγαθών με πρώτα το πετρέλαιο, το κάρβουνο και το φυσικό αέριο και η Ουκρανία στην 48η με σιτηρά και σιδηρομεταλλεύματα κυρίως. Ωστόσο βρίσκονται σε έναν από τους πιο παλιούς δρόμους του παγκόσμιου εμπορίου, ενώ ο υπερκείμενος εναέριος χώρος τώρα πλέον δεν είναι προσβάσιμος. Στο μεσοδιάστημα τα πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων δεν μπορούν να ελλιμενιστούν στα ουκρανικά λιμάνια και πολλά προσπαθούν να αποφύγουν τη Ρωσία.

Επί του παρόντος δεν υπάρχει παρά ελάχιστη διαθέσιμη χωρητικότητα στις διά θαλάσσιες μεταφορές, ώστε να απορροφηθούν οι κραδασμοί έστω και από ένα μεμονωμένο και περιφερειακό καρακτήρα σοκ, τόνισε ο Γιαν Χόφμαν, διευθυντής των συστημάτων προμηθευτικής αλυσίδας, στη Διάσκεψη Εμπορίου και Ανάπτυξης των Η.Ε. Τόσο η Maersk όσο και η DB Schenker, η μονάδα διαχείρισης συστημάτων μεταφοράς των γερμανικών σιδηροδρόμων Deutsche Bahn, παρέχουν ευέλικτες υπηρεσίες διά θαλάσσης από την Ασία και μετά μέσω του εκτεταμένου σιδηροδρομικού δικτύου της Ρωσίας προς τη Γηραιά Ήπειρο. Αλλά ακόμα και αυτές υπόκεινται στις κυρώσεις. «Το να αποφύγει κανείς τις κυρώσεις συνιστά μείζονα κίνδυνο», παρατηρεί, τέλος, ο Πίτερ Σαντ, προϊστάμενος αναλυτής της Oslo-based Xeneta, μιας πλατφόρμας ανάυσης της αγοράς φορτίου. «Οпер σημαίνει ότι ο ναύλος για τη μεταφορά ασυσκευαστων προϊόντων θα εκτιναχθεί, καθιστώντας το εμπόριο και τις εξαγωγές πιο ακριβές παγκοσμίως».

BLOOMBERG

Σε επιφυλακή η ΕΚΤ για τη νομισματική πολιτική

Της **CAROLYNN LOOK / BLOOMBERG**

Τα στελέχη της ΕΚΤ επαγρυπνούν για να καταγράψουν οτιδήποτε καταδεικνύει πως ο ήδη ιστορικά υψηλός πληθωρισμός της Ευρωζώνης δίνει το εναρκτήριο λάκτισμα για αυξήσεις μισθών. Τώρα, όμως, αρχίζουν να διερωτώνται μήπως θα έπρεπε να περιμένουν για οποιαδήποτε μεταβολή στη νομισματική τους πολιτική. Μέχρι στιγμής δεν υπάρχουν ενδείξεις πως η άνοδος των τιμών καταναλωτή οδηγεί σε αυξήσεις μισθών στην Ευρωζώνη. Οι εργαζόμενοι της Ευρωζώνης, όμως, αντιμετωπίζουν διαρκώς μεγαλύτερες αυξήσεις στο κόστος διαβίωσης, καθώς μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία εκτοξεύονται οι τιμές της ενέργειας. Ένα νέο πληθωριστικό σοκ θα μπορούσε να ενθαρρύνει αιτήματα για αυξήσεις μισθών. Ωστόσο, ο κίνδυνος σιδηροδρομικών διακοπών της Ρωσίας προς τη Γηραιά Ήπειρο. Αλλά ακόμα και αυτές υπόκεινται στις κυρώσεις. «Το να αποφύγει κανείς τις κυρώσεις συνιστά μείζονα κίνδυνο», παρατηρεί, τέλος, ο Πίτερ Σαντ, προϊστάμενος αναλυτής της Oslo-based Xeneta, μιας πλατφόρμας ανάυσης της αγοράς φορτίου. «Οпер σημαίνει ότι ο ναύλος για τη μεταφορά ασυσκευαστων προϊόντων θα εκτιναχθεί, καθιστώντας το εμπόριο και τις εξαγωγές πιο ακριβές παγκοσμίως».

Την περασμένη εβδομάδα η Κομισιόν,

Προβληματισμός για την πορεία του πληθωρισμού,σε επαγρύπνηση για αυξήσεις μισθών.

που πριν από τον πόλεμο προέβλεπε πως οι πληθωρισμός θα υποχωρήσει κοντά στον στόχο του 2%, εξέφρασε ανησυχία για το ενδεχόμενο να υπάρξουν αυξήσεις μισθών μεγαλύτερες από την αύξηση στις παραγωγικότητες. Παράλληλα προειδοποίησε για κινδύνους που απειλούν την ανάπτυξη. Λαμβάνοντας όλα αυτά υπόψη, τα στελέχη της ΕΚΤ εξακολουθούν να συμφωνούν πως πρέπει να χαράξουν την πορεία με την οποία θα τερματίσουν τα αρνητικά επιτόκια και τα προγράμματα αγορών ομολόγων, έστω κι αν θα είναι τελικά πιο μακριά αυτή η πορεία. Οι απόψεις τους αποκλίνουν, πάντως, όσον αφορά τις εκτιμήσεις τους για τον πληθωρισμό, καθώς άλλοι εκφράζουν φόβους πως θα εκτοξευθούν οι μισθοί και άλλοι δεν το πιστεύουν. Ο κορυφαίος οικονομολόγος της ΕΚΤ Φίλιπ Λέιν δώλωσε την περασμένη εβδομάδα πως όταν αραριεθεί το κόστος της ενέργειας από τους υπολογισμούς των τιμών, τότε φαίνεται πως πρόκειται για παροδική εξέλιξη. Τέτοιοι παράγοντες θα καθορίσουν την εκτίμηση των στελεχών της ΕΚΤ για το κατά πόσον θα έχει διάρκεια ο πληθωρισμός ώστε να αυξηθούν τα επιτόκια, και οι μισθοί θα αποτελούν καιριο κριτήριο.

Μεταξύ των πρώτων που αποφάσισαν την αποχώρησή τους από τη Ρωσία ήταν η βρετανική εταιρεία BP, η οποία μάλλον θα πουλήσει το σχεδόν 20% στην κρατική Rosneft. Δεν αποκλείεται η κίνηση αυτή να της κοστίσει έως και 25 δισ. δολάρια σε απώλειες.

Οι ενεργειακές εταιρείες της Δύσης αποχωρούν από τη Ρωσία

Ο κλάδος της ενέργειας ηγείται της αποχώρησης επιχειρήσεων διεθνούς βεληνκεούς από τη Ρωσία ως αποτέλεσμα των κυρώσεων της Δύσης εις βάρος της. Ωστόσο, όπως αναφέρει το ειδικσεογραφικό πρακτορείο Bloomberg, δεν θα είναι εύκολο και πιθανώς να αποβεί δαπανηρό. Το να βρεθεί αγοραστής των μεριδίων τους θα είναι δυσκολότατο λόγω κυρώσεων, εκτός εάν τολμηροί Κινέζοι, Ινδοί ή άνθρωποι από τις χώρες της Μέσης Ανατολής κάνουν τυχοδιωκτικές κινήσεις. Οπότε, ίσως η πιθανότερη έκβαση να έχει να κάνει με την πώλησή τους ξανά σε συνεργαζόμενες ρωσικές επιχειρήσεις ή με τη διάλυση των δραστηριοτήτων. «Γίνεται ολοένα και δυσκολότερο να διατεθούν περιουσιακά στοιχεία σε οποιονδήποτε εκτός Ρωσίας, ενώ όσοι βρίσκονται στη θέση του πωλητή σκέπτονται πως ίσως κάνουν κάτι σαν ξεπούλημα», υπογραμμίζει ο Χάρι Κλαρκ, διευθυντής του τμήματος διεθνούς εμπορίου και πρακτικών συμμόρφωσης στην Orrick Herrington & Sutcliffe.

Μεταξύ των πρώτων που αποφάσισαν τάχιιστα την αποχώρησή τους από τη Ρωσία, εκπλήσσοντας τον κόσμο, ήταν η βρετανική εταιρεία BP, η οποία μάλλον θα πουλήσει το σχεδόν 20% στην κρατική Rosneft στην ιδία.

BLOOMBERG

Κλίμα αβεβαιότητας στις οικονομίες και στις επιχειρήσεις της Κ. Ευρώπης

Ανεξαρτήτως της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία και της συνεπαγόμενης επιβολής κυρώσεων, παράγοντες οι οποίοι όξυναν την αβεβαιότητα για τις επιχειρήσεις στην Κεντρική Ευρώπη, το κλίμα στον κλάδο της μεταποίησης διατηρήθηκε δυναμικό τον μήνα Φεβρουάριο. Κι αυτό παρατηρείται, αν και οι εταιρείες ήδη αντιμετωπίζουν προβλήματα στην αλυσίδα εφοδιασμού και εξαιτίας των ακριβότερων πρώτων υλών και της ενέργειας. Οι εν λόγω οικονομίες έχουν περιορισμένο εξαγωγικό εμπόριο με τη Ρωσία, ενώ ειδικά η Τσεχία εξαγεί εκεί μόλις το 2% του συνόλου των εξαγωγών της. Αναλυτικές επισημαίνουν ότι τα κωλύματα στο σύστημα προμηθειών και η συνεχής άνοδος των τιμών στα εμπορεύματα παραμένουν οι μέγιστοι κίνδυνοι. Η τσεχική αυτοκινητοβιομηχανία Skoda Auto, μέλος του ομίλου της γερμανικής Volkswagen, ανακοίνωσε πως θα ελαττώσει εν μέρει την παραγωγή της, ώστε να αντεπεξέλθει στη σημαντική έλλειψη εξαρτημάτων από ορισμένους προμηθευτές στην Ουκρανία. Αντιστοίχως η μπτρική Volkswagen, η μεγαλύτερη του κλάδου στη Γηραιά Ηπειρο, προειδοποίησε χθες ότι σε ορισμένα εργοστάσιά της στη Γερμανία θα υπάρξει μείωση της

παραγωγής λόγω των δυσκολιών να παράλβουν εξαρτήματα από την Ουκρανία. Ωστόσο, σε επίπεδο δείκτη διευθυντών προμηθειών, τον μήνα Φεβρουάριο στην Πολωνία ανήλθε τις 54,7 μονάδες εν συγκρίσει με τις 54,5 μονάδες του Ιανουαρίου, όταν στην Τσεχία παρατηρήθηκε πτώση στις 56,5 μονάδες. Στην περίπτωση τη Ουγγαρίας σημειώθηκε άνοδος στις 53,2 μονάδες από τον αναθεωρημένο δείκτη των 50,9 μονάδων του Ιανουαρίου. Τα στοιχεία, πάντως, αυτά δεν φανερώνουν τον αντίκτυπο των εξελίξεων στην Ουκρανία. Η τράπεζα Erste Group Bank τονίζει πως η ανάκαμψη στην Κεντρική Ευρώπη ίσως αποδειχθεί συγκρατημένη. «Οι κίνδυνοι από την πανδημία, τα υψηλά κόστη και η συμφόρνηση της προμηθευτικής αλυσίδας επιδεινώνονται από την τωρινή έτι μεγαλύτερη αβεβαιότητα λόγω εισβολής στην Ουκρανία», αναφέρει η τράπεζα. Τέλος, επισημαίνεται ότι οι κεντροευρωπαϊκές οικονομίες ολοκλήρωσαν το 2021 δυσχερότερα από το αναμενόμενο, παρά την αύξηση των δαπανών που αποτυπώνεται στον πληθωρισμό και αναγκάζει τις κεντρικές τράπεζες να προβαίνουν σε αυξήσεις επιτοκίων.

REUTERS

Ο ΠΕΡΙ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΚΑΙ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΓΙΑ ΑΛΛΑ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ ΝΟΜΟΣ (Ν.104(Ι)/2017) και Ν. 76(Ι) /2018

Γνωστοποίηση Διάλυσης και Διαγραφής Σωματείου σύμφωνα με το άρθρο 24 (1)

Αριθμός Μητρώου: 1724

Με το παρόν γνωστοποιείται ότι κατόπιν Απόφασης του Εφόρου Σωματείων και Ιδρυμάτων το πιο κάτω αναφερόμενο σωματείο διαλύθηκε και διαγράφηκε από το Μητρώο Σωματείων και Ιδρυμάτων του Υπουργείου Εσωτερικών δυνάμει του άρθρου 24(ιβ) του περί Σωματείων και Ιδρυμάτων Νόμου και του άρθρου 21 του καταστατικού:

Επωνυμία Σωματείου: ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ ΑΣΓΑΤΑΣ ΛΕΜΕΣΟΥ
Διεύθυνση Σωματείου: Λεμεσός.

Έπαρχος Λεμεσού,
Έφορος Σωματείων, Ιδρυμάτων και Άλλων Συναφών Θεμάτων
Λεμεσός: 4 Μαρτίου, 2022

Μαζικές πωλήσεις σε μετοχές εταιρειών με παρουσία στη Ρωσία

100 δισ. δολάρια έχουν καθεί από την αξία 22 επιχειρήσεων του Stoxx Europe 600

Μαζικές απώλειες της τάξεως των 100 διςεκατομμυρίων δολαρίων κατέγραψαν οι τιμές των μετοχών ευρωπαϊκών ομίλων με παρουσία στη ρωσική αγορά, αφ' ης στιγμής ο κίνδυνος να ξεσπάσει πόλεμος στην Ουκρανία κατέστη εμφανέστερος. «Κανείς δεν γνωρίζει πότε θα τελειώσει όλο αυτό και τελούμε σε συνθήκες μέγιστης αβεβαιότητας, οι οποίες απαιτούν από τους περισσότερους επενδυτές να ξανασκεφθούν τα πράγματα», επισημαίνει ο Πίτερ Γκάρνρι, διευθυντής του τμήματος στρατηγικής μετοχών στη Saxo Bank. Από την εταιρεία χρυσωρυχείων Polymetal International μέχρι την κατασκευάστρια ελαστικών Nokian Renkaat και την αυστριακή τράπεζα Raiffeisen Bank International, οι μαζικές πωλήσεις των αντιστοιχων τίτλων ήταν εκτεταμένες και οι απώλειες βαρύντατες. Ορισμένες μετοχές έχουν απολέσει τα τρία τέταρτα της αξίας τους από τις 18 Φεβρουαρίου και εντεύθεν, ημέρα που οι ανησυχίες για πιθανή εισβολή

Στον χρηματοπιστωτικό κλάδο οι ισχυρότερες πιέσεις.

της Ρωσίας στην Ουκρανία άρχισαν να γίνονται σοβαρότερες.

Οι τιμές των μετοχών της αυτοκινητοβιομηχανίας Renault και της αεροπορικής Wizz Air Holdings υποχώρησαν πέραν του 20%. Πλέον, 100 διςεκατομμύρια δολάρια έχουν καθεί από την αξία των 22 επιχειρήσεων του πανευρωπαϊκού δείκτη Stoxx Europe 600, οι οποίες αποκοιμίζουν άνω του 5% των συνολικών τους πωλήσεων από τη Ρωσία. Επιπλέον, το Χρηματιστήριο του Λονδίνου ανέστειλε τη διαπραγμάτευση δεκάδων μετοχών της Ρωσίας υπό τη μορφή παγκοσμίων τραπεζογραμματίων από αντίστοιχες εταιρείες, λόγω των γεγονότων στην Ουκρανία, των συνθηκών στην αγορά και για τη διατήρηση της τάξης σε αυτήν».

Ενεργειακοί κολοσσοί, όπως οι BP και Shell, δήλωσαν πως θα αποχωρήσουν από τη χώρα, αντιστρέφοντας μια επενδυτική πορεία 30 ετών, η οποία εκκίνησε το 1991 με τη διάλυση της πρώην Σοβιετικής Ενωσης. Η μεγαλύτερη κατασκευάστρια φορτηγών διεθνώς, η Daimler Truck Holding, θα διακόψει τις δραστηριότητές της εκεί μέχρι νωτέρας και ενδεχομένως να επανεξετάσει τις σχέσεις της με τη συνεταιίρο της Kamaz σε τοπική κοινοπραξία. Όπως διασαφηνίζει ο κ. Γκάρνρι, «σταδιακά τα ρωσικά περιουσιακά στοιχεία επέχουν τη θέση εκείνων που δεν εκπληρώνουν τα κριτήρια κοινωνικής προσφοράς, περιβαλλοντικής ευαισθησίας και ορθής εταιρικής

Οι μετοχές της αυτοκινητοβιομηχανίας Renault και της αεροπορικής Wizz Air Holdings υποχώρησαν πέραν του 20%.

διακυβέρνησης». Ίσως λοιπόν οι επενδυτές να μην επιδιώκουν την έκθεσή τους σε γεωπολιτικούς κινδύνους, ενώ προσέθεσε ότι «η απόφαση της BP θα ασκήσει έντονες ηθικές πιέσεις και σε άλλους».

Εκείνος, πάντως, ο κλάδος που υπέστη και τις σφοδρότερες πιέσεις από τις μαζικές πωλήσεις μετοχών, ήταν ο χρηματοπιστωτικός. Ο κλαδικός δείκτης του Stoxx 600 από τα επίπεδα ρεκόρ, που είχε αναρριχηθεί στις 10 Φεβρουαρίου, είχε πτώση

σχεδόν 20%. Η χειρότερη επίδοση ήταν αυτή της Raiffeisen. Ο αυστριακός χρηματοπιστωτικός όμιλος με σχεδόν 14 δισ. ευρώ σε δάνεια σε Ρωσία και Ουκρανία στα τέλη του 2021 είχε δηλώσει στις αρχές της εβδομάδας ότι διακόπτει τη διανομή μερισμάτων για το έτος εκείνο, αν και δεν σχεδιάζει να αποχωρήσει από την αγορά. Κατά τον διευθυντή επενδύσεων στο τμήμα διαχείρισης πλούτου της BNP Paribas, Εντμουντ Σινγκ, οι τράπεζες «αποτελούν

έναν από τους κλάδους όπου κάνουμε εκτίμηση του κινδύνου καθ' υπερβολήν». Τέλος, στο ίδιο μήκος κύματος ο Μάθιου Γκίλμαν, υπεύθυνος στρατηγικής στις ευρωπαϊκές μετοχές στη διαχείριση πλούτου της UBS, διευκρινίζει ότι «ο συνδυασμός της πέραν της τάσης ανάπτυξης παγκοσμίας και της κάμψης του πληθωρισμού θα καταστήσει πιο ευνοϊκή την εικόνα για το επενδυτικό κοινό».

Bloomberg

Προς πτώχευση η εταιρεία κατασκευής του Nord Stream 2

Μετά το «πάγωμα» της πιστοποίησης του αγωγού από τις γερμανικές Αρχές

Ραγδαίες είναι οι εξελίξεις στο πεδίο της ενέργειας στην Ευρώπη ως απότοκο της ρωσικής επίθεσης στην Ουκρανία, τόσο όσον αφορά την αποχώρηση δυτικών ομίλων του κλάδου από τη Ρωσία, όσο και τις λοιπές συνέπειες στο έργο του αγωγού φυσικού αερίου Nord Stream 2. Ο αγωγός από τη Ρωσία φτάνει στη Γερμανία, ενώ λόγω κυρώσεων το Βερολίνο σταμάτησε τη διαδικασία έγκρισής του. Η δε κατασκευάστρια εταιρεία του αγωγού Nord Stream 2 AG, όπως αναφέρει σε σχετικό δημοσίευμά του το ειδικσεογραφικό πρακτορείο Ρόιτερς, εξετάζει το ενδεχόμενο να ζητήσει προστασία έναντι πιστωτών. Τα σχετικά αναφέρουν καλά πληροφωρη-

Οι 140 εργαζόμενοι της εταιρείας Nord Stream 2 AG στην ελβετική πόλη Τσουγκ απολύθηκαν.

μένες πηγές, που επικαλείται το Ρόιτερς, ενώ η εταιρεία προσπαθεί πριν από τη λήξη της προθεσμίας στις κυρώσεις των ΗΠΑ, που απαγορεύουν σε τρίτους τις συναλλαγές μαζί της, να διακανονήσει εκκρεμότητες.

Η απόφαση ελήφθη από την Ουάσιγκτον την προηγούμενη εβδομάδα εξ αφορμής του γεγονότος πως ο Ρώσος πρόεδρος αναγνώρισε την ανεξαρτησία δύο αποσχισθεισών περιφερειών της Ουκρανίας, προ της εισβολής σε αυτήν.

Η εταιρεία Nord Stream 2, η οποία εδρεύει στην Ελβετία και ως ιδιοκτησία ανήκει στον ρωσικό κρατικό γίγαντα της Gazprom, είχε ολοκληρώσει το έργο των

Η εταιρεία Nord Stream 2 AG, με έδρα στην Ελβετία, η οποία ανήκει στον ρωσικό κρατικό γίγαντα Gazprom, έχει ολοκληρώσει το έργο των 11 διςεκατομμυρίων δολαρίων από πέρυσι.

11 δισ. δολαρίων πέρυσι. Στόχος του νέου αγωγού, να διπλασιάσει την ικανότητα άντλησης φυσικού αερίου από τη Ρωσία με αποδέκτρια τη Γερμανία. Οι δύο έγκυρες πηγές, οι οποίες μίλησαν υπό καθεστώς

ανωνυμίας, διότι οι συζητήσεις για πιθανή χρεοκοπία είναι εμπιστευτικές, τόνισαν πως η Nord Stream 2 συνεργάζεται με ειδικό οικονομικό σύμβουλο για την εκκαθάριση ορισμένων εκκρεμοτήτων. Οι

δε διαδικασίες για την κήρυξη πτώχευσης θα μπορούσαν επισήμως να ξεκινήσουν στα ελβετικά δικαστήρια εντός της εβδομάδας. Αξίζει να σημειωθεί πως ο αγωγός των 1.230 χιλιομέτρων δεν έχει ακόμα αρχίσει την εμπορική του λειτουργία, διότι τελούσε εν αναμονή της πιστοποίησης από τις γερμανικές Αρχές, η οποία «πάγωσε». Το υπουργείο Οικονομικών των Ηνωμένων Πολιτειών και συγκεκριμένα το Γραφείο Ελέγχου Ξένων Περιουσιακών Στοιχείων εξέδωσε εκτελεστική εντολή στις 23 Φεβρουαρίου, βάσει της οποίας σταματούν σταδιακά έως σήμερα 2 Μαρτίου οι συναλλαγές, οι οποίες αφορούν τον αγωγό Nord Stream 2 η οποιαδήποτε οντότητα έχει σχέση άμεση ή έμμεση ιδιοκτησιακά μαζί του σε ποσοστό 50% και πλέον.

Αξίζει να αναφερθεί ότι ο ρωσικός κολοσσός της Gazprom έχει καταβάλει το ήμισυ του κόστους για την κατασκευή του αγωγού φυσικού αερίου, που ανέρχεται σε 11 δισ. δολάρια, ενώ το υπόλοιπο έχουν επωμιστεί ευρωπαϊκοί ενεργειακοί όμιλοι και συγκεκριμένα η βρετανική Shell, η αυστριακή OMV, η γαλλική Engie, και οι γερμανικές Uniper και Wintershall. Η εταιρεία Nord Stream 2 AG, όπως προσέθεσαν οι ανωτέρω πηγές, διακόπτει και τις συμβάσεις με το προσωπικό, ενώ ακόμα είναι ασαφές εάν όλες οι μονάδες που συνδέονται με το έργο θα παύσουν να λειτουργούν, ή πώς θα προχωρήσει η Gazprom με τις εργασίες συντήρησης του αγωγού. Τέλος, όπως δήλωσε τη Δευτέρα ο υπουργός Οικονομίας της Ελβετίας, Γκι Παρμελέν, οι 140 εργαζόμενοι της εταιρείας Nord Stream 2 AG στην ελβετική πόλη Τσουγκ απολύθηκαν.

REUTERS

Ιστορικό χαμηλό

Καθώς το ρούβλι σημείωνε ιστορικό χαμηλό ρεκόρ, η πρόεδρος της Τράπεζας της Ρωσίας, Ελβίρα Ναμπιουλίνα, δήλωσε πως στη διάρκεια των πρώτων ημερών του πολέμου η τράπεζα δαπάνησε περισσότερο από ένα δισ. δολάρια σε παρέμβαση στην αγορά για να στηρίξει το ρούβλι.

«Σκουπίδια»

Η S&P Global υποβάθμισε το χρέος των ομολόγων του ρωσικού δημοσίου στο επίπεδο των «ομολόγων-σκουπιδιών», ενώ η Moody's, που τα έχει κατατάξει μία βαθμίδα πάνω από τα ομολογα-σκουπίδια, προειδοποίησε πως επικείται ανασύλληψη της βαθμολογίας τους με πιθανή την υποβάθμιση.

Προειδοποίηση

Μία ημέρα μετά την προειδοποίηση του Διεθνούς Χρηματοπιστωτικού Ινστιτούτου (IIF), η αμερικανική επενδυτική JPMorgan προειδοποίησε πως οι κυρώσεις που επιβλήθηκαν στη Ρωσία αυξάνουν σημαντικά την πιθανότητα να εξωθηθεί η χώρα σε στάση πληρωμών στα ομόλογά της σε δολάρια.

Οι σημαντικότερες κυρώσεις κατά της Ρωσίας

Η Ε.Ε. απαγόρευσε στις ευρωπαϊκές εταιρείες...

...να εξάγουν τεχνολογία στη ρωσική βιομηχανία όπλων **JSC Kalashnikov**, σε **φαρμακοβιομηχανίες**, σε **στρατιωτικές επικοινωνίες** και **ναυπηγεία** της Ρωσίας.

...να συνεργάζονται με τις κρατικές βιομηχανίες όπλων **Almaz Antey**, τη βιομηχανία φορτηγών **Kamaz**, την αμυντική βιομηχανία **Rostec**, τους ρωσικούς **σιδηροδρόμους**, τη βιομηχανία πυρηνικών υποβρυχίων **Sevmash**, τη ναυτιλιακή **Sovcomflot**.

Οι ΗΠΑ μπλόκαραν την πρόσβαση στον δανεισμό από την αμερικανική αγορά...

...στον ρωσικό κολοσσό του φυσικού αερίου **Gazprom**, στην πετρελαϊκή **Gazprom Neft** και στην εταιρεία αγωγών πετρελαίου **Transneft**.

...στη μεγαλύτερη ναυτιλιακή μεταφοράς φορτίου της Ρωσίας, **Sovcomflot** και στην εταιρεία σιδηροδρόμων **Russian Railways**.

...στη μεγαλύτερη εταιρεία τηλεπικοινωνιών της Ρωσίας **Rostelecom**.

ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΕΙΔΙΚΑ ΣΕ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Στην Τράπεζα της Ρωσίας: Η Ε.Ε. απαγορεύει τις συναλλαγές σε τίτλους και επενδυτικά εργαλεία από τις 12 Απριλίου και μετά. ΗΠΑ, Βρετανία, Καναδός και Ε.Ε. μπλόκαραν την πρόσβαση της Τράπεζας της Ρωσίας σε συναλλαγματικά της διαθέσιμα.

SWIFT: ΗΠΑ, Βρετανία, Καναδός και Ε.Ε. απέκλεισαν σειρά ρωσικών τραπεζών από το διεθνές σύστημα πληρωμών.

Sberbank: Οι ΗΠΑ απέκλεισαν τη μεγαλύτερη τράπεζα της Ρωσίας και 25 θυγατρικές της από το αμερικανικό χρηματοπιστωτικό σύστημα και από το δολάριο.

VTB Bank: ΗΠΑ και Βρετανία έχουν «παγώσει» τα περιουσιακά στοιχεία της δεύτερης μεγαλύτερης τράπεζας της Ρωσίας που έχει μεγάλη έκθεση σε δυτικές τράπεζες.

Alfa Bank και Bank Otkritie: Η Ε.Ε. τους απαγόρευσε την έκδοση ομολόγων, μετοχών ή δανείων στην Ε.Ε.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

«Στο κόκκινο» η ρωσική οικονομία

Υποβαθμίζεται το χρέος της, αυξάνονται οι πιθανότητες στάσης πληρωμών και πτωχεύσεων τραπεζών

Είναι μάλλον νωρίς για να μπορεί να αποτιμήσει κανείς κατά πόσον οι κυρώσεις που επέβαλαν συλλήβδην οι χώρες της Δύσης στη Ρωσία θα είναι όντως Αρμαγεδδών ή θα αποδειχθούν επώδυνες μεν αλλά ανίκανες να γονατίσουν τη ρωσική οικονομία. Έχει γίνει, άλλωστε, πολύς λόγος για τις ισχυρές άμυνες της ρωσικής οικονομίας που φαίνεται όμως πως θα δοκιμαστούν σκληρά αυτή τη φορά. Η διαφορά είναι όχι μόνον ότι έχει συσπειρωθεί εναντίον της το σύνολο των δυτικών χωρών, αλλά και το γεγονός ότι ήδη αποφεύγουν πλέον να αγοράσουν το ρωσικό πετρέλαιο οι περισσότερες ενεργειακές ανά τον κόσμο.

Αναμφίβολα οι κυρώσεις δημιουργούν συνθήκες που οδηγούν τη Ρωσία σε στάση πληρωμών στα ομόλογά της σε δολάρια ό-

πως, άλλωστε, προεινώνονται οι αλληπαλές υποβαθμίσεις του χρέους της από τους τρεις μεγάλους οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης, S&P, Fitch και Moody's, αλλά και τις τράπεζές της σε πτωχεύσεις και τον ρωσικό λαό σε ένδεια. Όπως επισήμανε η Fitch εξηγώντας το σκεπτικό της υποβάθμισης, οι κυρώσεις εμποδίζουν την πρόσβαση της Τράπεζας της Ρωσίας σε σημαντικό μέρος των συναλλαγματικών της διαθεσίμων και αποτρέπουν περαιτέρω παρεμβάσεις της στην αγορά συναλλάγματος, ενώ διαφαίνεται άμεσα η προοπτική νέων μέτρων κατά των ρωσικών τραπεζών και δολαριοποίηση της οικονομίας της. Υπολογίζεται ότι στο πλαίσιο των κυρώσεων θα «παγώσουν» τουλάχιστον τα 300 δισ. δολάρια από το σύνολο των 635 δισ. δολαρίων στα οποία

Οι κυρώσεις εμποδίζουν την πρόσβαση της σε 300 δισ. δολάρια από το σύνολο των 635 δισ. των συναλλαγματικών της διαθεσίμων.

ανέρχονται συνολικά τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της Ρωσίας. Στην περίπτωση αυτή αποδυναμώνεται και ενδεχομένως εξουδετερώνεται το ισχυρότερο όπλο που διέθετε η Ρωσία για να θωρακίσει την οικονομία της, τα συναλλαγματικά διαθέσιμα που συγκέντρωσε χάρη κυρίως στα έσοδα από τις εξαγωγές πετρελαίου και φυσικού

αερίου. Όπως υπογράμμισε η Fitch, μετά τον καταγισμό των κυρώσεων η Ρωσία θα είναι απρόθυμη να εξυπηρετήσει το εξωτερικό χρέος της που, πάντως, βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα αν συγκριθεί με εκείνα των ανεπτυγμένων δυτικών οικονομιών, λίγο περισσότερο από το 30% του ρωσικού ΑΕΠ. Για την προοπτική στάσης πληρωμών της Ρωσίας έχουν, άλλωστε, προειδοποιήσει το Διεθνές Χρηματοπιστωτικό Ινστιτούτο και η αμερικανική επενδυτική JP Morgan, ενώ τις αυξανόμενες πιθανότητες υποδολώνει και η διαρκής άνοδος που σημειώνει το κόστος ασφάλισης του ρωσικού χρέους έναντι κινδύνου πτώχευσης. Τα συμβόλαια ασφάλισης ενός έτους έναντι πτώχευσης του ρωσικού χρέους, τα γνωστά ως cds, έχουν σημειώσει άνοδο πάνω από 40% τις

τελευταίες ημέρες, ενώ έχει πάρει την κατιούσα η αξία των ομολόγων που έχει εκδώσει η Ρωσία σε δολάρια. Σημειωτέον ότι η Ρωσία έχει εκδώσει σε δολάρια ομόλογα αξίας 33 δισ. δολαρίων.

Η πιθανότητα ενός νότιμου πτωχεύσεων ρωσικών τραπεζών είναι, άλλωστε, ορατή δεδομένου ότι ήδη πτώχευσαν οι θυγατρικές της μεγαλύτερης ρωσικής τράπεζας στην Ευρώπη, της Sberbank Russia. Οι αναπόφευκτες μαζικές αναλήψεις μετρητών από τους πελάτες της Sberbank Europe στην Αυστρία ανάγκασαν την τράπεζα να κλείσει, ενώ τον δρόμο της εκκαθάρισης ακολούθησαν άμεσα οι θυγατρικές της σε Κροατία και Σλοβενία και μία ημέρα αργότερα οι υπόλοιπες θυγατρικές της σε όλη την Ευρώπη.

Βαρύ το τίμημα που πληρώνουν τα νοικοκυριά

Τα νοικοκυριά της Ρωσίας καταβάλλουν ήδη βαρύτατο τίμημα για την εισβολή στην Ουκρανία, καθώς πλύνονται από την κατάρρευση του νομίσματος, που φέρνει άμεσα τον αντίκτυπο του πολέμου στη ρωσική οικονομία. Το ρούβλι, που κινείται πτωχικά από τα μέσα Φεβρουαρίου, όταν κλιμακώνονταν η ένταση ανάμεσα στη Ρωσία και στη Δύση, βρέθηκε σε ελεύθερη πτώση από την αρχή της εβδομάδας, προκαλώντας αρχικά πανικό στους Ρώσους. Είδαν τους μισθούς και τις αποταμιεύσεις τους να απαξιώνονται εν μια νυκτί, ενώ η ταυτόχρονη εκτόξευση του κόστους δανεισμού κατέστησε απρόσιτες τις δόσεις των δανείων. Στην προσπάθειά τους να

διασώσουν όσα μπορούν από τις αποταμιεύσεις, έσπευσαν τις πρώτες ημέρες μαζικά στα ΑΤΜ για να πάρουν όσο το δυνατόν περισσότερα σε δολάρια και γενικότερα σε σκληρό νόμισμα.

Είδαν, άλλωστε, να αχρηστεύονται ακριαία οι ψηφιακές κάρτες πληρωμών που χρησιμοποιούσαν, συνεπεία του αποκλεισμού των ρωσικών τραπεζών από το διεθνές σύστημα πληρωμών SWIFT. Τη Δευτέρα το ρούβλι καταποντιζόταν κατά 40%, με την ισοτιμία του να διαμορφώνεται στα 119 ρούβλια προς ένα δολάριο, και υπήρξαν αναλύτες που, ίσως με κάποια υπερβολή, προέβλεπαν την καταβάρθρωσή του στα 300 ρούβλια προς ένα δολάριο. Ε-

Απαξιώνονται μισθοί και αποταμιεύσεις, δυσκολεύουν οι συναλλαγές, ενώ το ρούβλι βρίσκεται σε ελεύθερη πτώση.

χουν μεσολαβήσει αυξομειώσεις του στη διάρκεια της εβδομάδας, όπως και οι προσπάθειες της κεντρικής τράπεζας να ανακόψει την πτώση του με μια βίαιη αύξηση των επιτοκίων από το 9,5% στο 20% και παρεμβάσεις στην αγορά συναλλάγματος. Η Τράπεζα της Ρωσίας επέβαλε, άλλωστε, περιορισμούς στις κινήσεις κεφαλαίου, α-

παγορεύοντας στους ξένους να πουλήσουν τίτλους και μερίδιά τους σε ρωσικές επιχειρήσεις και ο πρωθυπουργός ισχυρίστηκε πως θέλει να αποθαρρύνει βεβιασμένες αποφάσεις που λαμβάνονται υπό πολιτική πίεση. Η πρόεδρος της Τράπεζας της Ρωσίας, Ελβίρα Ναμπιουλίνα, δήλωσε πως τις πρώτες ημέρες του πολέμου δαπάνησε πάνω από ένα δισ. δολάρια για να στηρίξει το νόμισμα της χώρας που κατακυλούσε συμπαρασύροντας το βιοτικό επίπεδο των Ρώσων. Δεν κατόρθωσε, πάντως, να ανακόψει την πτώση του νομίσματος. Τη στιγμή που συντάσσονταν το παρόν, η ισοτιμία του κυμαινόταν στα 106,02 ρούβλια προς ένα δολάριο, έχοντας νωρίτερα σπ-

μειώσει ιστορικό χαμηλό όταν υποχώρησε στα 110 ρούβλια προς ένα δολάριο. Η πτώση του νομίσματος προσθέτει σχεδόν άμεσα έως και πέντε εκατοστιαίες μονάδες στον πληθωρισμό, που ήδη από τον Ιανουάριο πλησιάζει το 9% και είναι πιθανόν να εκτοξευθεί σύντομα σε διψήφια ποσοστά. Σύμφωνα πάντως με σχετικό ρεπορτάζ του Bloomberg, καθώς ο πόλεμος συνεχίζεται και μαζί του και οι επιπτώσεις στην οικονομία, οι Ρώσοι τείνουν να αναπτύξουν μια στάση απάθειας, καθώς παράλληλα με την απαξίωση του νομίσματος και τον πληθωρισμό αντιμετωπίζουν ελλείψεις στην αγορά, εφόσον σειρά ξένων επιχειρήσεων διακόπτουν κάθε συναλλαγή με τη Ρωσία.

Ανατιμήσεις έως 30% σε αγαθά και μεγάλες ελλείψεις σε εισαγόμενα προϊόντα

Πολλοί Ρώσοι, που τις τελευταίες τρεις δεκαετίες έχουν διεισπνήσει ως μαζεύονται έξω από τις τράπεζες ουρές ανθρώπων που σηκώνουν τα χρήματά τους για να σώσουν ό,τι μπορούν, καταφεύγουν πλέον στη μοιρολατρία. Τα εισοδήματά τους έχουν καθλωθεί από το 2014, καθώς και τότε η Δύση επέβαλε κυρώσεις στη Ρωσία μετά την προαράτηση της Κριμαίας, προκαλώντας και τότε πτώση του νομίσματος. Οι έλεγχοι στις κινήσεις κεφαλαίων, η αύξηση των επιτοκίων και τα άλλα μέτρα εκτάκτου ανάγκης έχουν τώρα περιορίσει τις μαζικές αναλήψεις που εξαφάνισαν κά-

που 14 δισ. δολάρια σε μια μόνον ημέρα στην αρχή της εβδομάδας. Η πτώση του νομίσματος, όμως, και η εκτόξευση των τιμών έχουν αποθαρρύνει μεγάλη μερίδα Ρώσων. Μιλώντας στο Bloomberg, ο Μπίορις Οβτσίνικοφ, συνιδρυτής της Data Insight, τόνισε πως «οι τιμές των ηλεκτρονικών ειδών αλλά και των περισσότερων εισαγόμενων προϊόντων έχουν σημειώσει άνοδο από 20% έως 30% μέσα σε λιγότερο από μια εβδομάδα». Μετά τον πρώτο πανικό δεν είναι λίγοι οι Ρώσοι που δεν βλέπουν πλέον τον λόγο να τρέξουν να ψωνίσουν όσα μπορούν. Έτσι κι αλλιώς αρχίζουν ήδη

να γίνονται αισθητές οι ελλείψεις εισαγόμενων προϊόντων από οικονομίες της Δύσης, καθώς όλο και περισσότερες εταιρείες διακόπτουν κάθε συναλλαγή με τη Ρωσία. Ο κολοσσός των υπολογιστών, η Apple, ήταν από τις πρώτες εταιρείες που διέκοψαν τις πωλήσεις στη Ρωσία όπως και ο όμιλος αθλητικών ειδών Nike. Εν ολίγοις τα δημοφιλή ανά τον κόσμο iPhone όπως και τα διάσημα παπούτσια Air Jordans της Nike θα εξαφανιστούν από τα ρωσικά καταστήματα. Θα εξαφανιστούν επίσης τα αυτοκίνητα και οι μοτοσικλέτες της ιαπωνικής Honda που διακόπτεται η εξαγωγή

Ολο και περισσότερες εταιρείες διακόπτουν κάθε συναλλαγή με τη Ρωσία.

στη Ρωσία, όπως και οι άκρως δημοφιλείς μοτοσικλέτες Harley-Davidson. Το ίδιο ισχύει και για τα μεγαλύτερα ονόματα της αυτοκινητοβιομηχανίας, General Motors, Jaguar, Volvo, Daimler Truck και Mitsubishi που διακόπτουν τις πωλήσεις στη Ρωσία. Η Toyota επίσης διέκοψε την παραγωγή

της σε μονάδα της στην Πετρούπολη και παράλληλα ανακοίνωσε ότι διακόπτει τις πωλήσεις στη Ρωσία.

Δεν είναι, πάντως, το ίδιο εύκολη η αποχώρηση για κάποιες εταιρείες καταναλωτικών ειδών που έχουν εκτεταμένη παραγωγή στο εσωτερικό της Ρωσίας. Την περασμένη εβδομάδα, ακριβώς πριν από την εισβολή η Danone, που κινεί τη μεγαλύτερη επιχείρηση γαλακτοκομικών στη Ρωσία και δραστηριοποιείται στην Ουκρανία εδώ και περισσότερο από 20 χρόνια, ανακοίνωσε ότι εκπονεί σχέδια για την περίπτωση εμπλοκής σύρραξης.

Ομοίως, η Carlsberg A/S είναι η μεγαλύτερη ζυθοποιία στη Ρωσία καθώς ελέγχει την Baltika Breweries και απασχολεί εντός της χώρας περίπου 8.400 εργαζομένους. Η εφοδιαστική αλυσίδα της Baltika Breweries βρίσκεται ως επί το πλείστον στο εσωτερικό της Ρωσίας όπως, άλλωστε, και η παραγωγή της. Ως εκ τούτου ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις των κυρώσεων. Ελάχιστες είναι και οι εξαγωγές της εκτός Ρωσίας, αλλά εκπρόσωποι της δηλώνουν πως είναι πολύ νωρίς για να αποτιμήσουν τον αντίκτυπο που θα έχουν στην εταιρεία οι κυρώσεις.

Κυπριακή αγορά ακινήτων & ανάπτυξης γης

Ανασκόπηση για το 2021

Η έκδοση είναι διαθέσιμη στην αγγλική γλώσσα

ΑΝΑΛΥΣΗ

Η Ρωσία και η οπισθοδρόμηση της παγκοσμιοποίησης

Του PETER THAL LARSEN / REUTERS

Η Ρωσία επί τρεις δεκαετίες προσπαθούσε να εντάξει τον εαυτό της στην παγκόσμια οικονομία. Οι επιπτώσεις της εισβολής του προέδρου Βλαντιμίρ Πούτιν στην Ουκρανία προκαλούν οπισθοδρόμηση μέσα σε λίγες εβδομάδες μόνο. Είναι μία δοκιμασία σε πραγματικό χρόνο για το πώς ένα κράτος αντεπεξέρχεται όταν ξαφνικά η τεχνολογία, το κεφάλαιο και τα καταναλωτικά αγαθά παύουν να φθάνουν σε αυτό. Η ταχύτητα με την οποία αποσυνδέθηκε η Ρωσία από τον προηγμένο κόσμο είναι πρωτοφανής. Οι οικονομικές κυρώσεις και η δημόσια κατακραυγή υποχρέωσαν μεγάλους ομίλους, όπως οι Apple, Nike και Ikea να διακόψουν τις ρωσικές πωλήσεις τους. Οι ναυτιλιακοί κολοσσοί ακύρωσαν τη μεταφορά εμπορευματοκιβωτίων, ενώ οι αερομεταφορές διακόπηκαν. Από τη χώρα αποσύρθηκαν και οι πετρελαιοί κολοσσοί, καθώς και οι διεθνείς

Η ταχύτητα με την οποία αποσυνδέθηκε η Μόσχα από τον προηγμένο κόσμο είναι πρωτοφανής.

όμιλοι παροχής φοροτεχνικών υπηρεσιών. Ο διεθνής οίκος αξιολόγησης Moody's, ο οποίος την περασμένη εβδομάδα υποβόημισε τη δανειοληπτική ικανότητα της Ρωσίας, κατατάσσοντας τα ομόλόγά της σε βαθμίδα «σκουπιδίων», σήμερα διατείνεται πως η χώρα κινδυνεύει με χρεοκοπία. Οι κυρώσεις χρηματοπιστωτικού χαρακτήρ, οι οποίες επιβλήθηκαν από τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Ευρώπη και την Ιαπωνία εξέθεσαν τις μεγάλες αδυναμίες στην οικονομική άμυνα του Πούτιν, αφορμίζοντας έως και το ήμισυ των 630 δισεκατομμυρίων δολαρίων που διαθέτει η χώρα σε συναλλαγματικά διαθέσιμα και πυροδοτώντας μία επίθεση στο ρούβλι. Οι περιορισμοί στις εξαγωγές ηλεκτρονικών υπολογιστών, τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού και εξαρτημάτων αεροσκαφών θα κλονίσουν τη ρωσική βιομηχανία, η οποία αλoεύει και περισσότερο περιπλέκεται μέσα στο σύστημα της παγκόσμιας εφοδιαστικής αλυσίδας. Ο Ρώσος πρόεδρος και οι αξιωματούχοι του αντέδρασαν, δια-

κόπτοντας τις εκροές κεφαλαίων από τη χώρα, διαρρηγνύοντας αφηνισιαστικά τους οικονομικούς δεσμούς.

Η ασάφεια ως προς την έκταση των επιπτώσεων των κυρώσεων και την πιθανότητα νέων έχει μεγιστοποιήσει την αναταραχή, την οποία αυτές προκάλεσαν. Οι όμιλοι υψηλής τεχνολογίας που προμήθευαν τη χώρα δεν ανταποκρίνονται στις παραγγελίες και οι δικηγόροι τους προσπαθούν να διαπιστώσουν τι επιτρέπεται. Και παρά το γεγονός ότι επί του παρόντος οι δυτικές χώρες έχουν τη δυνατότητα να προμηθεύονται ρωσικό πετρέλαιο και φυσικό αέριο, οι αγοραστές κινδυνεύουν, όπως συνέβη με τη Shell, η οποία εντοπίστηκε όταν παρέλαβε φορτίο αργού σε μειωμένη τιμή την Παρασκευή. Οι δε τράπεζες και οι εταιρείες ψηφιακών πληρωμών προβληματίζονται με τη μεταφορά ρευστού, ακόμα κι αν δεν εμπίπτει αυτό στις κυρώσεις. Ο Βλαντιμίρ Πούτιν έχει τρόπους να περιορίσει τη ζημία. Η ανάγκη της Ρωσίας σε ξένο κεφάλαιο είναι περιορισμένη, διότι οι εξαγωγές της κάθε χρόνο από το 1998 και μετά υπερβαίνουν τις εισαγωγές της χάρις στις υπεράκιες πωλήσεις πετρελαίου και φυσικού αερίου, οι οποίες, κατά τις εκτιμήσεις του ΔΝΤ, χονδρικά συνεπείφεραν στο σχεδόν 11% του ΑΕΠ πέρυσι. Κι ενώ οι ΗΠΑ συζητούν το ενδεχόμενο ενός εμπάργκο στο πετρέλαιο και η Γηραιά Ηπειρος σχεδιάζει σύντομα να αποτινάξει την εξάρτησή της από το φυσικό αέριο της Ρωσίας, η Κίνα και η Ινδία, συν τω χρόνω, μπορεί να αποδειχθούν προθυμότερες αγοράστριες των ρωσικών υδρογονανθράκων. Και η Κίνα, η οποία ήδη αποτελεί τη μεγαλύτερη εμπορική εταιρό της Ρωσίας, μπορεί να της προμηθεύσει μηχανοεργαλειοκό εξοπλισμό και ηλεκτρονικά, δηλαδή όσα πλέον δεν παραλαμβάνει από τη Δύση. Βέβαια, αυτή η μετάβαση θα απαιτήσει χρόνια. Πάντως, η ανωτέρω δεν συνιστούν το μοναδικό παράδειγμα οπισθοδρόμησης της παγκοσμιοποίησης. Τα τελευταία χρόνια οι ΗΠΑ καθίστανται εχθρικότερες στις κινεζικές επενδύσεις, ενώ η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας επιδιώκει να εξαρτάται λιγότερο από την αμερικανική τεχνολογία. Αυτό έχει κάνει ορισμένους να υποθέτουν πως τελικά οι δύο οικονομίες θα αποσυνδεθούν πλήρως.

«Εκρηξη» τιμών σε πετρέλαιο, φυσικό αέριο, μέταλλα και σιτηρά

Υπό τον φόβο αποκλεισμού των ρωσικών φυσικών πόρων από τη διεθνή αγορά

Αν δεν επικρατούσε εντονότατη η ανησυχία για το ενδεχόμενο να έπονται πολύ χειρότερα στον πόλεμο της Ουκρανίας και επομένως στην παγκόσμια αγορά εμπορευμάτων, εύκολα θα χαρακτηριζε κανείς τέλεια καταγίδα όσα συνέβησαν χθες στις αγορές εμπορευμάτων. Από το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο μέχρι τη βιομηχανικά μέταλλα όπως το παλλάδιο και το νικέλιο και από τα ασφαλές καταφύγιο του χρυσού μέχρι τα σιτηρά, οι τιμές των εμπορευμάτων εκτοξεύθηκαν χθες στη στρατόσφαιρα υπό τον φόβο ενός μακροπρόθεσμου αποκλεισμού των ρωσικών φυσικών πόρων από την παγκόσμια αγορά.

«Ο κόσμος είναι απροετοίμαστος για τέτοιο σοκ», σχολίασε ο Ιθαν Χάρις, οικονομολόγος της Bank of America, σχολιάζοντας την προοπτική να απαγορευθούν οι ΗΠΑ, ακόμη και χωρίς τη συναίνεση των Ευρωπαίων τις εισαγωγές ρωσικών υδρογονανθράκων. Η προοπτική αυτή εκτόξευσε τον «μαύρο χρυσό» στα υψηλότερα επίπεδα που έχει σημειώσει μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση. Το δυσώιον ενδεχόμενο συνδυάστηκε με μια διάφευση της προσδοκίας για εσπευσμένη συμφωνία της Δύσης με το Ιράν που θα επανέφερε στην παγκόσμια αγορά το περσικό πετρέλαιο. Έτσι, το αργό δυτικού Τέξας έφτασε τις πρώτες ώρες της συνεδρίασης γύρω στα 126 δολάρια το βαρέλι, ενώ το Brent άγγιξε τα 140 δολάρια το βαρέλι. Οι τιμές αποκλιμακώθηκαν μερικώς στη διάρκεια της συνεδρίασης και το βράδυ το αμερικανικό αργό κυμαινόταν στα 119,10 δολάρια το βαρέλι και το Brent στα 123,40 δολάρια το βαρέλι. Ωστόσο, οι εκτιμήσεις αναλυτών και παραγόντων της αγοράς είναι εξαιρετικά απαι-

Αναλυτές πιθανολογούν εκτόξευση του «μαύρου χρυσού» στα επίπεδα των 180 και 185 δολ. το βαρέλι, που θα προκαλέσει παγκόσμια ύφεση.

σίοδοξες ενόψει της παρατεταμένης κρίσης. Αναλυτές της JPMorgan όπως και του ομίλου Mitsubishi UFJ Financial Group πιθανολογούν εκτόξευση του «μαύρου χρυσού» στα επίπεδα των 180 και 185 δολαρίων το βαρέλι που προειδοποιούν πως θα προκαλέσει παγκόσμια ύφεση.

Οριοίος, αναλυτές της Bank of America προειδοποιούν επίσης πως αν αποκλειστεί από την αγορά το ρωσικό πετρέλαιο συνεπάγεται μείωση της παγκόσμιας προσφοράς κατά 5 εκατ. βαρέλια την ημέρα και εκτόξευση στις τιμές του στα 200 δολάρια το βαρέλι. Την ίδια στιγμή, το ενδεχόμενο να αποκοπεί το ρωσικό φυσικό αέριο από την

Η τιμή του φυσικού αερίου στην Ευρώπη σημείωσε άνοδο 79%, με τα προθεσμιακά συμβόλαιο παράδοσης Απριλίου στην αγορά της Ολλανδίας να φτάνουν στα 345 ευρώ η μεγαβατώρα.

παγκόσμια αγορά προκαλούσε ρίγη ανά τον κόσμο, καθώς η Ρωσία καλύπτει το 17% της παγκόσμιας κατανάλωσης του καυσίμων και το 40% της ευρωπαϊκής. Έτσι, η τιμή του φυσικού αερίου στην Ευρώπη σημείωσε άνοδο 79%, με τα προθεσμιακά συμβόλαιο παράδοσης Απριλίου στην αγορά της Ολλανδίας να φτάνουν στα 345 ευρώ η μεγαβατώρα. Παράλληλα, το ασφαλές καταφύγιο του χρυσού εκτινασσόταν στην αρχή της συνεδρίασης σε επίπεδα πάνω από τις 2.000 δολάρια η ουγγιά για πρώτη φορά από τον Αύγουστο του 2020, όταν το σοκ της πανδημίας έστρεψε και πάλι τους επενδυτές στα ασφαλή καταφύγια. Τώρα, όμως, οι κρα-

δασμοί στην παγκόσμια αγορά επεκτείνονται στις τιμές των βιομηχανικών μετάλλων που εξάγει η Ρωσία, με το παλλάδιο –μέταλλο αναγκαίο για τους καταλύτες των αυτοκινήτων– να σημειώνει άλμα 12% φτάνοντας στα 3.357,68 δολάρια η ουγγιά και καταγράφοντας τη μεγαλύτερη ημερήσια άνοδο από τον Μάρτιο του 2020.

Συνολικά από την αρχή του έτους φέτος οι τιμές των εμπορευμάτων σημειώνουν τις τελευταίες ημέρες το μεγαλύτερο άλμα που έχουν καταγράψει στην αρχή οποιουδήποτε έτους εδώ και περισσότερο από έναν αιώνα και συγκεκριμένα από το 1915. Μέσα στην περασμένη εβδομάδα το νικέλιο

σημείωσε άνοδο 19%, το αλουμίνιο 15% και ο ψευδάργυρος 12%, ενώ τα συμβόλαιο σιταριού έχουν κυριολεκτικά εκτοξευθεί κατά 60% μέσα σε λίγες ημέρες. Η προοπτική να διακοπουν πλήρως οι εξαγωγές αγροτικών προϊόντων των δύο εμπόλεμων χωρών, Ρωσίας και Ουκρανίας, που όχι μόνον είναι οι σιτοβολώνες της Ευρώπης αλλά αντιπροσωπεύουν μαζί το 1/3 των παγκόσμιων εξαγωγών σιτηρών, προκάλεσε χθες νέο άλμα. Η τιμή του σιταριού σημείωσε άνοδο 13% και έφτασε στα 11,32 δολάρια ανά μπουσέλ, υπερβαίνοντας τα 11 δολάρια για πρώτη φορά μετά το 2008.

Bloomberg, Reuters, Financial Times

Πραγματικά κέρδη από το μετασύμπαν

Στο «ψηφιακό μετασύμπαν», στο οποίο ενδιαφέρεται να δραστηριοποιηθεί δυναμικά ο Μαρκ Ζούκερμπεργκ, ιδρυτής και επικεφαλής του Facebook και της μητρικής Meta, βρίσκονται ήδη και ανοίγουν καταστήματα, προσφέροντας εμπειρίες κατανάλωσης, εταιρείες όπως η Nike και η Forever 21, που έχουν παρουσία στον χώρο ένδυσης, υπόδησης και αξεσουάρ, αλλά και η αλυσίδα μεξικάνικου φαγητού της Chipotle. Αρκεί να έχει κανένας έναν ψηφιακό εαυτό, ένα άβαταρ όπως λέγεται, για να μπορεί να κυκλοφορεί εκεί. Η νέα αυτή αγορά με την τεράστια δυναμική μπορεί να αποφέρει σε ετήσια έσοδα έως και 1 τρις. δολάρια, όπως εκτιμά η αμερικανική επενδυτική τράπεζα της JP Morgan, επισημαίνοντας σε πρόσφατη έκθεσή της ότι ούτως ή άλλως πωλούνται κάθε χρόνο ψηφιακά αγαθά αξίας 54 δισ. δολ., ήτοι υπερδιπλάσια από όσα δαπανώνται για να αγοραστεί μουσική.

Το ψηφιακό κατόστημα της εταιρείας γρήγορος μόδας Forever 21 είναι μία

Μεγάλες αλυσίδες όπως οι Nike και Forever 21 ανοίγουν τα πρώτα τους εντυπωσιακά καταστήματα στο ψηφιακό μετασύμπαν.

επίθεση στις αισθήσεις, όπως αναφέρει χαρακτηριστικά σε σχετικό της δημοσίευμα η βρετανική εφημερίδα των Financial Times. Ως άβαταρ μπορείς να περάσεις από ένα πλήθος θαιμωστών και φωτογράφων σαν στρω το Χόλιγουντ, να ανέβεις σε έναν από τους διαθέσιμους ορόφους και να ψωνίσεις ρούχα με ψηφιακά νομίσματα ή να ασχοληθείς με το μακιγιάζ σου. Φθάνοντας στην ταράτσα, μπαίνεις σε μια

Αντί να έχει κατόστημα σε κάθε πόλη ένας μεγάλος λιανέμπορος, με έναν και μόνο παγκόσμιο κόμβο στο μετασύμπαν εξυπηρετεί εκατομμύρια πελάτες, τονίζει η JP Morgan.

φούσκα και κατεβαίνεις στο ισόγειο. Από τα τέλη του χρόνου 200.000 χρήστες το έχουν επισκεφθεί. Πολλές άλλες εταιρείες σπεύδουν να εγκατασταθούν σε αυτό το ψηφιακό σύμπαν, που θα τους αποφέρει εντελώς ρεαλιστικά κέρδη, ενισχύοντας όσα αποκομίζουν και από τα συμβατικά καταστήματα. Ωστόσο, το ερώτημα δεν έχει απαντηθεί ακόμα, για το εάν πρόκειται για μια περαστική μόδα ή για κάτι το οποίο θα

δώσει τη δυνατότητα στη δημιουργία δραστηριοτήτων ηλεκτρονικού εμπορίου με υψηλά περιθώρια κέρδους και χαμηλά λειτουργικά κόστη, μετασχηματίζοντας εκ βάθρων το παγκόσμιο λιανεμπόριο. Τεχνολογικοί κολοσσοί, όπως η Microsoft και η Meta, η μητρική εταιρεία του Facebook, έχουν στοιχηματίσει πολλά εκατομμύρια δολάρια για την παραγωγή τεχνολογιών που θα στηρίζουν τέτοιους ψηφιακούς κόσμους

γεμάτους άβαταρ. Εκτιμούν δε πως το «μετασύμπαν» ουσιαστικά αποτελεί μετεξέλιξη του Διαδικτύου.

Η Meta έχει δεσμευθεί να δαπανά κάθε χρόνο 10 δισ. δολάρια στην οικοδόμηση του δικού της ψηφιακού μετασύμπαντος, όπου κάποια στιγμή θα υπάρχουν καταστήματα, όπως το προαναφερθέν της Forever 21. Ο Μαρκ Ζούκερμπεργκ τονίζει πως σε μεγάλο βαθμό στο εν λόγω σύμπαν το ενδιαφέρον θα έγκειται στη δυνατότητα τηλεμεταφοράς από τη μία εμπειρία στην άλλη. Στην παρούσα φάση το Forever 21 φιλοξενείται στην πλατφόρμα Roblox των βιντεοπαιχνιδιών και της ψηφιακής πρέας με 55 εκατομμύρια χρήστες ημερησίως.

Ο δε σχεδιασμός του καταστήματος ανατέθηκε στη διαφημιστική εταιρεία Virtual Brand Group, η οποία διατείνεται πως δεν έχει να κάνει με τη διαφήμιση αυτή καθαυτή. «Δεν λογίζομαστε διαφημιστές», λέει ο επικεφαλής της, Τζάστιν Χόκμπεργκ. «Οικοδομούμε μία εταιρεία στο μετασύμπαν, τα ρούχα της, τις στρατηγικές μάρκετινγκ, πλάθουμε γι' αυτήν έναν ολόκληρο κόσμο». Σε έκθεση της JP Morgan αναφέρεται στο πως ένα τεμάχιο ψηφιακής της στην Decentraland, μία πλατφόρμα για μεγαλύτερης ηλικίας κοινό από την Roblox, πουλήθηκε σχεδόν 1 εκατ. δολάρια. Η εταιρεία, που επινόησε την Decentraland, τη χρησιμοποιεί ως εμπορικό κέντρο. Και επισημαίνει η JP Morgan πως «αντί να έχει κατόστημα σε κάθε πόλη ένας μεγάλος λιανέμπορος, με έναν και μόνον παγκόσμιο κόμβο στο μετασύμπαν εξυπηρετεί εκατομμύρια πελάτες». Τέλος, η Nike με το δικό της κατόστημα στην Roblox, ονόματι Nikeland, δίνει τη δυνατότητα στους επισκέπτες να αναζητούν ψηφιακά προϊόντα, ενώ τους υποδέχεται η ψηφιακή ενσάρκωση του σταρ του μπάσκετ Λεμπρόν Τζέιμς.

Σε χαμηλό 50 ετών η κίνηση επιβατών στο Χίθροου το 2021

Αν και το αεροδρόμιο του Χίθροου στη βρετανική πρωτεύουσα σημείωσε μικρή ελάττωση στις προ φόρων ζημιές του κατά την παρελθούσα χρονιά, οι οποίες έφθασαν το 1,8 δισ. στερλίνες, τα αποτελέσματα στο πεδίο της επιβατικής κίνησης ήταν απογοητευτικά. Ο βασικός κόμβος αερομεταφοράς στο Λονδίνο κατέγραψε το 2021 τον χαμηλότερο αριθμό επιβατών κατά τα τελευταία πενήντα χρόνια. Σύμφωνα με σχετικό δημοσίευμα του Reuters, το Χίθροου επισκεφθήκαν 19,4 εκατομμύρια άνθρωποι, αριθμός ο οποίος είναι ο χαμηλότερος από το 1972. Συν τοις άλλοις, το πάντα πολυσύχναστο σε μεγάλο βαθμό αεροδρόμιο ήταν και το μοναδικό από όλα τα μεγάλα της Γηραιάς Ηπείρου, που είδε την κίνησή του να ελαττώνεται πέρυσι. Και ο βασικός λόγος ήταν, όπως μπορεί κανείς να αντιληφθεί, ότι το Ηνωμένο Βασίλειο είχε επιβάλει πολύ πιο αυστηρούς περιορισμούς στις μετακινήσεις εν συγκρίσει με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ενωσης. Τα σχετικά αναφέρει στην ανακοίνωσή του το ίδιο το Χίθροου.

Το λονδρέζικο αεροδρόμιο κατά το 2020 είχε καταγράψει προ φόρων ζημιές ύψους 2 δισεκατομμυρίων λιρών. Οι συσσωρευμένες ζημιές από την αρχή της πανδημίας έφθασαν έτσι τα 3,8 δισεκατομμύρια λίρες. Αυτή τη στιγμή ο αριθμός των επιβατών που επισκέπτονται το Χίθροου και εξυπηρετούνται από αυτό είναι κατά 23% χαμηλότερος από τις προβλέψεις. Ωστόσο, υπάρχει μία ελπίδα φωτός, μια και οι μεγάλες τουριστικές πλατφόρμες και οι κολοσσοί του κλάδου προβλέπουν ότι το καλοκαίρι θα είναι δυναμικό. Ο επικεφαλής της πλατφόρμας κρατήσεων ταξιδίων και διαμονής Expedia, συγκεκριμένα, είπε ότι η μεγάλη

Οι προ φόρων ζημιές του αεροδρομίου κατά την παρελθούσα χρονιά έφθασαν σε 1,8 δισ. στερλίνες.

ανάκαμψη αναμένεται το 2023, αλλά θα ξεκινήσει από φέτος. «Αναμένουμε αύξηση των Βρετανών που αναζητούν τον ήλιο στις θερινές τους διακοπές», σύμφωνα με τη διοίκηση του Χίθροου, που προβλέπει ότι θα επιτύχει φέτος τον στόχο της για 45,5 εκατομμύρια επιβάτες.

Πάντως, αν και το Λονδίνο προχωράει σε άρση των περιορισμών που σχετίζονται με την πανδημία του κορωνοϊού, οι ταξιδιώτες και οι επαγγελματίες με προορισμό τη Βρετανία θα συνεχίσουν να επηρεάζονται από το μέτρο της διενέργειας διαγνωστικών τεστ σε άλλες χώρες. Οπότε, η διοίκηση του Χίθροου επισημαίνει ότι «δεν αναμένουμε τα ταξίδια να επανέλθουν στα επίπεδα πριν από την πανδημία, όσο δεν αίρονται συλλάβδην οι περιορισμοί».

Αρση των περιορισμών θα φέρει την ανάκαμψη του τουρισμού

Αισιόδοξοι οι διεθνείς φορείς του κλάδου για την καλοκαιρινή κίνηση

Ιδιαίτερα αισιόδοξος εμφανίστηκε ο διευθύνων σύμβουλος της μεγάλης ταξιδιωτικής και τουριστικής πλατφόρμας της Expedia, Πίτερ Κερν, ο οποίος πιστεύει πως το 2023 θα αρχίσει πλέον ο κλάδος να απολαμβάνει την ανάκαμψη, όχι απλώς να την προβλέπει. «Αναφορικά τώρα με το 2022, εκτιμώ πως το φετινό καλοκαίρι θα έχει τη μεγαλύτερη κίνηση από ποτέ. Εδώ και πολύ καιρό μιλούμε για σωρευμένη ζήτηση, αλλά μέχρι στιγμής είναι πολλοί ακόμα οι περιορισμοί, οπότε λίγα μπορούν να κάνουν οι άνθρωποι», διευκρινίζει. Καθώς στην Ευρώπη αναμένεται να χαλαρώσουν οι περιορισμοί, στις ΗΠΑ να αρθούν οι κανόνες για την υποχρεωτική μάσκα συνολικά και να ανοίξουν τα σύνορα σε διάφορες περιοχές του κόσμου, όπως η Αυστραλία, η οποία ακόμα δεν υποδέχεται διεθνείς τουρίστες, πολλά εμπόδια της εποχής της πανδημίας θα αρχίσουν να υποχωρούν. Και δεν είναι μόνον ότι οι άνθρωποι και πάλι θα ταξιδεύουν, αλλά αυτό θα γίνεται σε συνθήκες μεγάλου όγκου και υψηλών τιμών.

Εκτίναξη της ζήτησης για ταξίδια τον ερχόμενο Αύγουστο αναμένουν οι αεροπορικές εταιρείες.

Συνεχίζοντας τις σκέψεις του ο κ. Κερν επισημαίνει ότι οι αεροπορικές εταιρείες εκτιμούν πως η κίνηση τον μήνα Αύγουστο θα φθάσει σε ιστορικά επίπεδα. «Και οι τιμές θα κινούνται και αυτές σε υψηλά επίπεδα, αλλά στο σημείο αυτό πιστεύω ότι οι άνθρωποι διατίθενται να πληρώσουν ό,τι χρειαστεί για να μπορέσουν επιτέλους να αποδράσουν και να επισκεφθούν έναν αγαπημένο τόπο». Συν τοις άλλοις, μέρος της σωρευμένης ζήτησης είναι και οι σωρευμένες αποταμίευσεις. Οι άνθρωποι, κουρασμένοι από τις δαπάνες για υλικά αγαθά οικιακής χρήσης, είναι έτοιμοι για

Στην Ευρώπη, οι κρατήσεις για το φετινό καλοκαίρι έχουν ήδη υπερβεί εκείνες του 2021 κατά τουλάχιστον 80%, εκτιμά το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού.

περιπέτειες είτε πληρώνοντας σε ρευστό είτε με πόντους, που σχετίζονται με την προσήλωσή τους σε μια εταιρεία του κλάδου του τουρισμού. Κατά την εκτίμησή του, επίσης, οι ταξιδιώτες δεν θα στραφούν στη φύση, αλλά στις πόλεις. «Οι άνθρωποι έχουν κουραστεί να επισκέπτονται μεγάλους βιότοπους και εθνικά πάρκα. Θέλουν να πάνε στη Νέα Υόρκη για ένα μουσικό στο Μπρόντγουεϊ», τονίζει, ενώ προσθέτει ότι δέλεαρ αποτελούν και οι ιστορικές ευρωπαϊκές πόλεις, που έχουν και πολιτιστικό ενδιαφέρον και έντονη νυχτερινή ζωή, όπως είναι το Παρίσι, η Φλωρεντία και το

Λονδίνο. Ανάλογη προσέγγιση έχει και το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού, το οποίο ενημέρωσε τις προβλέψεις του, βάσει των οποίων ο τουρισμός και τα ταξίδια στις ΗΠΑ θα ξεπεράσουν τα προ πανδημίας επίπεδα κατά 6,2%, καλύπτοντας σχεδόν 2 τρις. δολάρια στο ΑΕΠ της χώρας.

Στη Γηραιά Ηπειρο οι κρατήσεις για το φετινό καλοκαίρι έχουν ήδη υπερβεί εκείνες του 2021 κατά τουλάχιστον 80%. Ο Μάισιτ Ιβινγκ Μπέιλις, αντιπρόεδρος της κοινοπραξίας ταξιδιωτικών πρακτόρων Virtuoso, το έχει διαπιστώσει από πρώτο χέρι, ενώ

προσφάτως, μιλώντας στο Bloomberg, τόνισε ότι ήδη επιταχύνονται οι κρατήσεις του θέρους, ανατρέποντας την τάση της τελευταίας στιγμής, η οποία κυριαρχούσε στον κλάδο την τελευταία διετία λόγω της αβεβαιότητας της πανδημίας. Στη δε Βρετανία, όπου οι εμβολιασμένοι ταξιδιώτες δεν χρειάζεται πλέον να κάνουν προ της άφιξης τεστ, ο επικεφαλής της Ryanair, Μάικλ Ο' Λίρι, προσφάτως δήλωσε ότι αναμένει η επιβραδυνόμενη κίνηση να διαμορφωθεί στο 115% εκείνης του 2019, δηλαδή προ κορωνοϊού.

BLOOMBERG

Χρυσόφορο το βούτυρο για την Ιρλανδία

Για τον Πολ Τουόμι όλα γυρίζουν γύρω από το βούτυρο. Είναι ένας εκ των 18.000 γαλακτοκόμων της Ιρλανδίας. Η οικογένειά του εκτρέφει αγελάδες εδώ και πολλές γενεές, όπως αναφέρει σχετικώς σε δημοσίευσή της η Deutsche Welle. Και για του λόγου το αληθές μάς δείχνει τα βοσκοτόπια πίσω από το σπίτι του έξω από το Γκόρρεϊ στην κομψότητα Γουέξφορντ, μία ώρα από το Δουβλίνο. «Διαθέτουμε διπλάσιο αριθμό αγελάδων από όσοι είναι οι κάτοικοι της Ιρλανδίας, σχεδόν 7 εκατομμύρια», λέει.

«Από αυτά 1,45 εκατ. είναι για την παραγωγή γάλακτος και η τάση είναι ανοδική». Κατά μέσον όρο ο κάθε γαλακτοκόμος έχει 80 αγελάδες. Η παραγωγή βουτύρου μεταφορώνει το πράσινο νησί σε λευκό. Εδώ και 3.500 χρόνια παράγεται βούτυρο στη χώρα. Στο νοτιοδυτικό τμήμα με μεγαλύτερη επιτυχία, επειδή τους καλοκαιρινούς μήνες το κλίμα στην επαρχία Μάνστερ είναι πιο δροσερό. Σήμερα τα

«Διαθέτουμε διπλάσιο αριθμό αγελάδων από όσοι είναι οι κάτοικοι της Ιρλανδίας, σχεδόν 7 εκατομμύρια», λέει ο Πολ Τουόμι, ένας εκ των 18.000 γαλακτοκόμων της χώρας.

μία από τις πρώτες θέσεις στις εξαγωγές βουτύρου της Ε.Ε. προς τρίτες χώρες, όπως αποτυπώνεται στο Παρατηρητήριο Γαλακτοκομικής Αγοράς στις Βρυξέλλες. Και για να έχουμε μέτρο σύγκρισης, αρκεί να σκεφθούμε πως ίδιας αξίας ήταν τότε και οι συνολικές πωλήσεις στη διεθνή αγορά της ιρλανδικής μπίρας Guinness, του λικέρ Baileys και άλλων οινόπνευματων.

Για τη Γερμανία, ειδικά, η Ιρλανδία είναι μαζί με την Ολλανδία ο σημαντικότερος προμηθευτής βουτύρου. Ο Στέφεν Χάρλεϊ, διευθυντής μάρκετινγκ της εταιρείας Kerrygold, υποστηρίζει ότι, κατέχοντας μερίδιο πάνω από 15% στη γερμανική αγορά βουτύρου, η εταιρεία του βρίσκεται στην πρώτη θέση: «Ακόμη και στην κατηγορία μεικτών λιπαρών, δηλαδή

βούτυρο με κραιβέλαιο και τυρί τσένταρ, η Kerrygold κατέχει προνομακλή θέση». Μόνο το 2020, η Ornuu Deutschland EPE, η οποία ανήκει κατά 100% στην Ornuu Cooperative, ένα συνεταιρισμό Ιρλανδών αγροτών και γαλακτοβιομηχανιών, είχε παράγει 79.000 τόνους βουτύρου και τυριού μάρκας Kerrygold. Σύμφωνα με το κλαδικό έντυπο των Ιρλανδών αγροτών, το 60% των νοικοκυριών στη Γερμανία αγοράζει τουλάχιστον μία φορά τον χρόνο προϊόντα της μάρκας Kerrygold. Αλλά ποια είναι η συνταγή επιτυχίας του ιρλανδικού βουτύρου;

Για την ιστορία και τη θρησκευτική πορεία του γαλακτοκομικού αυτού προϊόντος υπάρχει ένα μουσείο στο Κορκ, όπου και απαντάται το ανωτέρω ερώτημα. Εκεί οι επισκέπτες μαθαίνουν, για παράδειγμα, ότι λόγω του ήπιου κλίματος στην Ιρλανδία, το γρασίδι φυτρώνει σχεδόν όλον τον χρόνο και δεν χρειάζεται αποθήκευση, όπως αναφέρει στο δημοσίευσμά της η DW.

Μέχρι και σήμερα τα βοοειδή περνούν έως και 310 ημέρες τον χρόνο στην ύπαιθρο. Η διατροφή της αγελάδας με φρέσκο χορτάρι κάνει το βούτυρο πιο κατάλληλο για την επώλεια, είναι κίτρινο και πλούσιο σε βιταμίνες. Περιέχει, επίσης, περισσότερα ακόρεστα λιπαρά οξέα, επειδή υπάρχει περισσότερη καροτίνη στο γρασίδι από ό,τι στον αραβόσιτο για διατροφή ζώων και είναι ανάνηκτο με βότανα.

Επιπλέον, οι αγελάδες που βοσκούν αρωσταίνουν πιο αργά από αυτές που λαμβάνουν συμπυκνωμένη τροφή. Τέλος, οι ιρλανδικές αγελάδες γαλακτοπαραγωγής πρέπει να δίνουν μόνο 5.000 λίτρα γάλα ετησίως, περίπου, 2.000 λίτρα λιγότερο από τις αγελάδες υψηλής απόδοσης σε άλλες χώρες.

Η κερδοφορία του ομίλου αποδίδεται στο δραστικό πρόγραμμα μείωσης δαπανών κατά 2 δισ. ευρώ και στην εστίασή του σε ακριβότερα μοντέλα.

300.000 λιγότερα I.X. θα κατασκευάσει το 2022 η Renault

Το 2021, και έπειτα από δύο χρόνια, ο

γαλλικός όμιλος αυτοκινητοβιομηχανίας της Renault κατόρθωσε να εμφανίσει κέρδη, αν και το πρόβλημα της ανεπάρκειας ημιαγωγών (τσιπ) συνεχίζεται. Ο διευθύνων σύμβουλος της, Λούκα ντε Μέο, δήλωσε ότι το 2022 θα κατασκευαστούν 300.000 λιγότερα οχήματα από όσα δυνητικά θα παρήγε η Renault χωρίς τη σοβαρή έλλειψη αυτού του εξαρτήματος. Αλλά, το παρελθόν έτος η Renault ακριβώς για τον λόγο αυτόν παράγαγε 500.000 λιγότερα αυτοκίνητα. Τον Σεπτέμβριο του 2021 η εταιρεία επιχειρηματικών συμβούλων της AlixPartners είχε συγκεκριμένα προβλέψει ότι οι ελλείψεις ημιαγωγών θα κόστιζαν στην παγκόσμια αυτοκινητοβιομηχανία 210 δισεκατομμύρια δολάρια σε απολεσθέντα έσοδα. «Η κατάσταση αυτή παραμένει περιπεπλεγμένη», διευκρίνισε ο Λούκα ντε Μέο, μιλώντας στο αμερικανικό ενημερωτικό δίκτυο CNBC. Πάντως προσέθεσε ότι η Renault εκτιμά πως οι συνθήκες δεν θα είναι φέτος τόσο αντίξοες, ενώ η επαναφορά σε μια κανονικότητα αναμένεται πλέον το δεύτερο εξάμηνο του 2022.

Η γαλλική αυτοκινητοβιομηχανία της κέρδη είχαν φθάσει τα 888 εκατ. ευρώ, ξεπερνώντας τις εκτιμήσεις των αναλυτών του κλάδου. Το 2020 είχε παρουσιάσει ζημιές ύψους 8 δισεκατομμυρίων ευρώ, όταν οι περιορισμοί κατά της πανδημίας κλόνησαν την αυτοκινητοβιομηχανία. Ζημιές, πάντως, είχε παρουσιάσει η Renault

Η γαλλική αυτοκινητοβιομηχανία ανακοίνωσε καθαρά κέρδη 888 εκατ. ευρώ για το 2021.

και το 2019. Ο Λούκα ντε Μέο τόνισε ότι το 2021 οι στόχοι ξεπεράστηκαν παρά τις ελλείψεις ημιαγωγών και τις ακριβότερες πρώτες ύλες. Επιπλέον διατείνεται ότι τα περιθώρια λειτουργικών κερδών σε ποσοστό 3,6% δίνουν στην εταιρεία τη δυνατότητα να προηγηθεί κατά δύο χρόνια από το σχέδιό της για επαναστατικό ανασχηματισμό δραστηριοτήτων, το οποίο σχέδιο προέβλεπε περιθώρια κερδών στο 3% το 2023. «Η Renault επανέρχεται σε τροχιά ανόδου», είπε ο Ντε Μέο. Οι προβλέψεις θύελλαν τα περιθώρια το 2021 στο 2,8%, ενώ για φέτος ο στόχος είναι το 4%.

Αξίζει να επισημανθεί, όπως αναφέρει σχετικά σε δημοσίευσή της η βρετανική εφημερίδα των Financial Times, ότι η κερδοφορία του ομίλου αποδίδεται στο δραστικό πρόγραμμα μείωσης δαπανών κατά 2 δισεκατομμύρια ευρώ και στην εστίασή του σε ακριβότερα και πολυτελέστερα μοντέλα, ώστε να μπορεί να αντισταθμίσει τις απώλειες από το θέμα των ημιαγωγών. Τέλος, η Renault δήλωσε ότι θα αποπληρώσει έως τα τέλη του 2023, δηλαδή νωρίτερα από το προβλεπόμενο, την κρατική ενίσχυση των 4 δισεκατομμυρίων ευρώ που έλαβε επί πανδημίας.

Κέρδη-ρεκόρ αναμένει το 2022 ο κολοσσός της Pfizer

Κέρδη-ρεκόρ αναμένεται να αποκομίσει την τρέχουσα χρονιά ο αμερικανικός κολοσσός της Pfizer, της τάξεως των 54 δισ. δολαρίων, τα οποία θα προέλθουν, όπως ανακοίνωσε από την πώληση των εμβολίων της κατά του κορωνοϊού και το χάπι για την αντιμετώπιση αυτής της ασθένειας, ονόματι Paxlovid. Ειδικότερα, όπως σχετικώς αναφέρει σε δημοσίευσμά του το αμερικανικό ενημερωτικό δίκτυο CNBC, τα 32 δισ. δολάρια αναμένεται να προέλθουν από το εμβόλιο και τα 22 δισ. δολάρια από τη θεραπεία – συνολικά για το 2022 προσβλέπει η Pfizer σε πωλήσεις 98-102 δισ. δολαρίων. Ωστόσο, η εταιρεία παρουσίασε ανάμεικτα αποτελέσματα για το τελευταίο τρίμηνο του 2021, αφενός υπερβαίνοντας τις εκτιμήσεις των αναλυτών στα κέρδη, αφετέρου υστερώντας στα έσοδα. Πριν από το άνοιγμα της αγοράς χθες η τιμή της μετοχής της Pfizer είχε μια πτώση άνω του 3%, ενώ κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης και πριν από το κλείσιμο οι απώλειες έφθαναν το 4,34%.

Ειδικότερα, η αμερικανική φαρμακοβιομηχανία είχε έσοδα της τάξεως των 23,84 δισ. δολαρίων το τέταρτο τρίμηνο του 2021, όταν οι αναλυτές ανέμεναν 24,12 δισ. δολάρια. Και η α-

54 δισ. δολάρια θα προέλθουν από την πώληση των εμβολίων της κατά του κορωνοϊού και το χάπι για την αντιμετώπιση της ασθένειας.

πόκληση αυτή οφείλεται κυρίως στις εξασθενημένες πωλήσεις σε επίπεδο εσωτερικής αγοράς φαρμάκων και νοσοκομείων. Παρά ταύτα, τα έσοδα σε ετήσια βάση υπερδιπλασιάστηκαν χωρίς στις υψηλές πωλήσεις του εμβολίου κατά του κορωνοϊού, οι οποίες απέφεραν στον κολοσσό περί τα 12,5 δισ. δολάρια. Οσο για το χάπι κατά του ιού αυτού, το επονομαζόμενο Paxlovid, συνέισέφερε στην εταιρεία 76 εκατομμύρια από τη διάθεσή του εντός Ηνωμένων Πολιτειών, ενώ είχε λάβει επείγουσα έγκριση από τον Οργανισμό Τροφίμων και Φαρμάκων τον Δεκέμβριο. Τέλος, σε μη προσαρμοσμένη βάση τα κέρδη Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου 2021 υπερτετραπλασιάστηκαν στα 3,39 δισ. δολάρια από τα 847 εκατ. δολάρια το ίδιο διάστημα του 2020.

Partners in your success

Marketing and Channel Enablement

Supply Chain & Logistics

Vast Technology Portfolio

Scan the code to Learn More

Σε αναζήτηση ασφαλών λιμένων

Μανούβρες ρωσικών θαλαμηγών για να διαφύγουν την κατάσχεση

Η υπερθαλαμηγός «Dilbar» έχει μήκος ίσο με ενάμιση γήπεδο ποδοσφαίρου, σχεδόν όσο ένα θωρηκτό του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Φιλοξενεί δύο εξέδρες προσγειώσες ελικοπτέρων, κοιμίζει περισσότερους από 130 ανθρώπους και η ποίνα της είναι 25 μέτρα.

Η θαλαμηγός ναυπηγήθηκε το 2016 και κόστισε 594 εκατ. δολάρια. Πέντε χρόνια αργότερα, ο φερόμενος ως ιδιοκτήτης της, Αλίσερ Ουσμάνοφ, σύμμαχος του Πούτιν, έστειλε το σκάφος σε ναυπηγείο του Αμβούργου για ανακαίνιση κόστους τουλάχιστον 150 εκατ. δολαρίων. Εκεί βρισκόταν το σκάφος την Πέμπτη, όταν ΗΠΑ και Ε.Ε. ανακοίνωσαν οικονομικές κυρώσεις εναντίον του Ουσμάνοφ,

Πολλά από αυτά τα σκάφη διαθέτουν ως μέσα ασφαλείας πραγματικά οπλικά συστήματα, αντάξια του Τζέιμς Μποντ.

μεγιστάνα των μετάλλων και από τους πρώτους επενδυτές στο Facebook του Μαρκ Ζούκερμπεργκ.

Η κατάσχεση αυτών των μεγαθηρίων των θαλασσών δεν πρόκειται, όμως, να είναι εύκολη υπόθεση. Οι Ρώσοι μεγιστάνες είχαν στη διάθεσή τους δεκαετίες προκειμένου να αποκτήσουν κεφάλαια και περιουσιακά στοιχεία. Παρά τις αρχικές αναφορές του γερμανικού Τύπου ότι το «Dilbar» είχε δεσμευθεί, εκπρόσωπος του υπουργείου Οικονομικών του κρατίδιου του Αμβούργου ανέφερε ότι αυτό δεν ήταν δυνατόν, καθώς οι αρχές δεν είχαν καταφέρει να πιστοποιήσουν την κυριότητα του σκάφους, που φέρει

το όνομα της μητέρας του Ουσμάνοφ. Το «Dilbar» φέρει σημαία Νήσων Κέιμαν και εμφανίζεται να ανήκει σε ανώνυμη εταιρεία της Μάλτας. Οι αρχές αρκέστηκαν να απαγορεύσουν τον απόπλου του πλοίου.

Πού βρίσκονται

Παρότι πολλές τέτοιες θαλαμηγές παραμένουν αγκυροβολημένες σε ειδικούς προορισμούς της Μεσογείου ή της Καραϊβικής, περισσότερες από δώδεκα έχουν ήδη αναζητήσει καταφύγιο σε απομακρυσμένα λιμάνια μικρών κρατών, όπως οι Μαλδίβες και το Μαυροβούνιο, μακριά από τις δυτικές κυρώσεις. Τρία από τα σκάφη αυτά βρίσκονται στο Ντουμπάι, τόπο εξοχικών κατοικιών πολλών ευπρωπών Ρώσων. Τρία άλλα αποσυνδέσαν τους πομπούς έκτακτης ανάγκης που διαθέτουν, λίγο πριν φθάσουν στα Στενά του Βοσπόρου, με πιθανότερο προορισμό τη Μαύρη Θάλασσα και τα ρωσικά λιμάνια του Σότσι και του Νοβοροσίσκ. Η θαλαμηγός «Graceful», που θεωρείται πως ανήκει στον ίδιο τον Πούτιν, απέτλεισε από ναυπηγείο του Αμβούργου στις 7 Φεβρουαρίου, δύο εβδομάδες πριν από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία. Το σκάφος είναι σήμερα δεμένο στο λιμάνι του ρωσικού θυλάκου του Καλίνινγκραντ στη Βαλτική.

Ατικοί στάθηκαν κάποιοι Ρώσοι ολιγάρχες, οι θαλαμηγές των οποίων δεσμεύθηκαν από τις γαλλικές και τις ιταλικές αρχές. Την Πέμπτη, η γαλλική αστυνομία πραγματοποίησε έφοδο στη θαλαμηγό «Amore Vero» του Ιγκόρ Σετσίν, λίγα λεπτά πριν από τον απόπλου της. Οι ιταλικές αρχές έχουν κατασχέσει θαλαμηγούς και επαύλεις Ρώσων σε Σαρδηνία, Λιγυρία και στη λίμνη Κόμο, με συνολική αξία 143 εκατ. ευρώ.

Ο αναλυστής της αγοράς των υπερθα-

Ρωσικές «υπερθαλαμηγές» στο στόχαστρο

λαμηγών Ντενί Κοζιέ εξηγεί ότι πολλά από τα σκάφη αυτά διαθέτουν ως μέσα ασφαλείας πραγματικά οπλικά συστήματα, αντάξια του κινηματογραφικού πράκτορα Τζέιμς Μποντ. «Η «Eclipse», μία από τις θαλαμηγούς του Ρομάν Αμπράμοβιτς, είναι εξοπλισμένη με διάφορα ειδικά συστήματα, όπως εκτοξευτές αντιαεροπορικών πυραύλων και βαριά πυροβόλα για την απώθηση πειρατών.

Θαλαμηγές ιδιοκτησίας Ρώσων ολιγαρχών απασχολούν τις Αρχές σε όλη την Ευρώπη μετά την εισβολή του προέδρου Πούτιν στην Ουκρανία.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ASSOCIATED PRESS

Ευρωομόλογο για ενέργεια και άμυνα

Τον ανταποκριτή μας στις ΒΥΣΕΛΛΕΣ ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Σε κλίμα που θυμίζει το 2020 βρίσκεται ξανά η Ευρώπη, καθώς γίνεται σαφές το οικονομικό κόστος που θα έχει για την ευρωπαϊκή οικονομία η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και οι σφοδρές κυρώσεις που έχει επιβάλει η Ε.Ε. στη Μόσχα.

Σύμφωνα με δημοσίευμα του πρακτορείου Bloomberg, βρίσκεται υπό επεξεργασία σχέδιο στα πρότυπα του Ταμείου Ανάκαμψης για την κοινή έκδοση ομολόγων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, που θα χρηματοδοτήσουν επενδύσεις στην ενεργειακή ανεξαρτησία της Ε.Ε. και την κοινή άμυνα. Το δημοσίευμα ακολουθεί αντίστοιχο της Le Monde, που αναφερόταν σε κοινό ταμείο «για την απορρόφηση του σοκ» που προκάλεσε η ρωσική εισβολή.

Προχθές, εν τω μεταξύ, το Eurasia Group σε ανάλυσή του μιλούσε για ένα ταμείο 200-400 δισ. ευρώ, το οποίο θα τεθεί επί τάπητος στην άτυπη Σύνοδο Κορυφής στις Βερσαλλίες την προσεχή Πέμπτη και Παρασκευή και επί του οποίου θα δοθούν περισσότερες λεπτομέρειες στην τακτική Σύνοδο Κορυφής στις 24-25 Μαρτίου. Η γαλλική προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, σύμφωνα με την ανάλυση του Eurasia, ευελπιστεί το νέο ταμείο να συσταθεί έως τον προσεχή Ιούνιο.

Η Κομισιόν, πάντως, διαψεύδει εμπλοκή της στο εγχείρημα. Σε σχετική ερώτηση, ο εκτελεστικός αντιπρόεδρος της επιτροπής αρμόδιος για την πράσινη μετάβαση, Φρανς Τίμερμανς, είπε ότι «δεν έχουμε σχέδια για την έκδοση νέων κοινών ομολόγων», λέγοντας ότι ίσως πρόκειται για πρωτοβουλίες κρατών-μελών.

Η γαλλική προεδρία

Το ίδιο αναφέρουν κοινοτικές πηγές με τις οποίες επικοινωνήσαμε η «Κ», με έναν υψηλόβαθμο αξιωματούχο να δείχνει αντ' αυτού στην κατεύθυνση της γαλλικής προεδρίας. «Δεν επεξεργαζόμαστε κάποια πρόταση αυτή τη στιγμή», σημειώνει άλλος αξιωματούχος. «Θα δούμε τι θα προκύψει από τις Βερσαλλίες ως πολιτική καθοδήγηση».

Μιλώντας προχθές στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ο επίτροπος Οικονομίας Πάολο Τζεντιλόνι δήλωσε: «Πρέπει να

βρούμε νέα εργαλεία για να διαχειριστούμε τα νέα ζητήματα που ανακύπτουν από αυτή την κρίση». Όπως ανέφερε ο κ. Τζεντιλόνι, οι ηγέτες των κρατών-μελών θα παράσχουν περαιτέρω καθοδήγηση επί του θέματος στη Σύνοδο Κορυφής.

Σε αντίθεση με την άνοιξη του 2020, φαίνεται ότι το Παρίσι κινείται χωρίς προσυνεννόηση με το Βερολίνο, γεγονός που καθιστά το εγχείρημα πιο επισφαλές. Σύμφωνα με ευρωπαϊκές διπλωματικές πηγές, δεν έχει τεθεί προς συζήτηση στο Coreper (επιτροπή μονίμων αντιπροσώπων), γεγονός που σημαίνει ότι απέχει σημαντικά από την υλοποίησή του.

Ευρωπαίοι διπλωμάτες, μάλιστα, από χώρα με βαρύνοντα ρόλο, χαρακτηρίζει την πρόταση «προκαταβολικά απορρι-

Πρόταση κρατών-μελών που θα τεθεί στην άτυπη Σύνοδο Κορυφής την Πέμπτη. Αγνωία δηλώνει η Κομισιόν.

πτέα» – διευκρινίζοντας ότι αναφέρεται ακόμα και στο ενδεχόμενο το κοινό χρέος που θα εκδοθεί να δοθεί με τη μορφή δανειών, όχι επιχορηγήσεων.

Σύμφωνα με το Bloomberg, η πρόταση, αφού συζητηθεί στις Βερσαλλίες, ενδέχεται να δει το φως της δημοσιότητας ακόμα και πριν από το τέλος της τρέχουσας εβδομάδας. Πηγές της «Κ» εκφράζουν σκεπτικισμό για το αν κάτι τέτοιο θα είναι εφικτό.

Σημειώνεται ότι σημαντικό μέρος – 232 δισ. – των 386 δισ. ευρώ σε δάνεια που συναποτελούν το RRF (το βασικό εργαλείο του Ταμείου Ανάκαμψης, συνολικού προϋπολογισμού 672,5 δισ. ευρώ) δεν έχει αξιοποιηθεί, καθώς τα κράτη-μέλη που τα δικαιούνται δεν έχουν αιτηθεί τα ποσά που τους αναλογούν. Μία εναλλακτική οδός, αντί της θεσμοθέτησης ενός νέου ταμείου, που συζητείται είναι η χρήση των δανειακών αυτών πόρων για επενδύσεις στην ενεργειακή ανεξαρτησία από τη Ρωσία και σε άλλους τομείς ζωτικής ανάγκης που αναδεικνύονται από τη γεωπολιτική κρίση.

Δραστική μείωση εισαγωγών ρωσικού αερίου

Μέτρα που αποσκοπούν στη μείωση των εισαγωγών ρωσικού αερίου κατά 2/3 ήδη από φέτος και στην πλήρη απεξάρτηση από ρωσικά ορυκτά καύσιμα «σημαντικά πριν από το 2030» προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο του νέου πακέτου για τη διαχείριση της επιδεινούμενης ενεργειακής κρίσης.

Μεταξύ άλλων, οι χώρες οι οποίες διαθέτουν υποδομές αποθήκευσης αερίου καλούνται έως τις 30 Σεπτεμβρίου να έχουν γεμίσει τους αποθηκευτικούς τους χώρους στο 90% της πληρότητας. Αυτό θα επιτευχθεί με αύξηση των εισαγωγών μέσω αγωγών από άλλους προμηθευτές και των εισαγωγών υδροποιημένου αερίου (LNG). «Η Επιτροπή είναι διατεθειμένη να στηρίξει την κοινή προμήθεια αερίου», ανέφερε στη συνέντευξη Τύπου ο εκτελεστικός αντιπρόεδρος της Επιτροπής, αρμόδιος για την πράσινη μετάβαση, Φρανς Τίμερμανς.

Σχετικά με το LNG, σύμφωνα με τα στοιχεία της Κομισιόν, η διαδικασία έχει ήδη αρχίσει: τον Ιανουάριο οι εισαγωγές έφτασαν τα 10 δισ. κυβικά μέτρα (bcm), ποσότητα-ρεκόρ. Τα πρώτα στοιχεία για τον Φεβρουάριο δείχνουν ότι «ο όγκος (των εισαγωγών LNG) παρέμεινε υψηλός».

Παράλληλα, η Κομισιόν θέτει νέους στόχους για τις καθαρές μορφές αερίου. Διπλασιάζεται ο στόχος παραγωγής βιομεθανίου στα 35 bcm το 2030, ενώ το υδρογόνο προβλέπεται να φτάσει τα 25-50 bcm την ίδια χρονιά.

Τόσο ο κ. Τίμερμανς όσο και η επιτροπος Ενέργειας Κάντρι Σίμσον υπο-

γράμμισαν τη σημασία στήριξης των πιο ευάλωτων καταναλωτών από τις συνέπειες του διαρκώς διογκούμενου ενεργειακού σοκ. Το νέο πακέτο περιλαμβάνει κατευθυντήριες γραμμές για τη ρύθμιση των τιμών του ρεύματος από τα κράτη-μέλη ώστε να θεωρακιστούν νοικοκυριά και μικρές επιχειρήσεις. Επιπλέον, δίνεται το πρόστιμο φως για την επιβολή φορολογίας στα υπερβάλλοντα κέρδη που καταγράφουν οι παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας εξαιτίας των αυξημένων τιμών και την αναδιανομή τους υπέρ των καταναλωτών.

«Θα ξεκινήσουμε επίσης διαβουλεύσεις με τα κράτη-μέλη για ένα έκτακτο, προσωρινό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις, παρόμοιο με αυτό που υιοθετήθηκε για την άμβλυνση του αντικτύπου της COVID», είπε η κ. Σίμσον. «Αυτό θα επέτρεπε [στα κράτη-μέλη] να παρέχουν αποζημιώσεις στις επιχειρήσεις για μέρος της αύξησης του ενεργειακού κόστους που συνδέεται με τη ρωσική εισβολή». Τόσο ο εκτελεστικός αντιπρόεδρος όσο και η επιτροπος, τέλος, τόνισαν τη συμβολή των απλών καταναλωτών στη μείωση της ζήτησης με μέτρα εξοικονόμησης της κατανάλωσης. Παρά τις μεγάλες φιλοδοξίες της πράσινης μετάβασης, η Ε.Ε. παραμένει εξαρτημένη σε υψηλό βαθμό από τα ορυκτά καύσιμα – και ειδικά από τη Ρωσία. Τα τελευταία πέντε χρόνια τα ορυκτά καύσιμα αποτελούν το 57%-60% της συνολικής ενεργειακής κατανάλωσης στην Ε.Ε., η οποία εισάγει το 90% του αερίου που καταναλώνει, το 97% του πετρελαίου και το 70% του άνθρακα.

Γιατί η Κίνα δεν μπορεί να σώσει τη Ρωσία

Του PAUL KRUGMAN THE NEW YORK TIMES

Είναι μια ξεκάθαρη ότι η εισβολή του Πούτιν στην Ουκρανία αποτελούσε εσφαλμένη επιλογή. Η εκτίμησή του για τις ικανότητες του ρωσικού στρατού ήταν υπεριοιόδοξη, υποτίμησε το φρόνημα και την αποφασιστικότητα των Ουκρανών, ενώ η άμεση αντίδραση των δυτικών κρατών πρέπει και αυτή να εξπλιξη τον Ρώσο πρόεδρο. Παρότι δεν είμαι ειδήμων για τα στρατιωτικά θέματα, είμαι σε θέση να προσφέρω μία πρώτη ανάλυση για τις επιπτώσεις των κυρώσεων και να απαντήσω σε ένα ερώτημα, που μου τίθεται επίμονα: Η Κίνα είναι ικανή να αναλάβει τον ρόλο εναλλακτικού εμπορικού εταίρου, διασώζοντας έτσι την οικονομία του Πούτιν; Η απάντησή μου είναι: Όχι, δεν μπορεί.

Πετρέλαιο και αέριο

Ας σχολιάσω πρώτα τις επιπτώσεις των κυρώσεων. Ένα πράγμα που η Δύση δεν έκανε είναι να προσπαθήσει να εμποδίσει την πώληση ρωσικού πετρελαίου και φυσικού αερίου, των κυριότερων εξαγωγικών αγαθών της χώρας. Οι ΗΠΑ απαγόρευσαν χθες τις εισαγωγές ρωσικού πετρελαίου, αλλά αυτό δεν είναι παρά συμβολική κίνηση. Το πετρέλαιο διαπραγ-

Κινεζικές τράπεζες και επιχειρήσεις ίσως επιλέξουν εθελοντική επιβολή κυρώσεων, αποφεύγοντας τις συναλλαγές με τη Ρωσία, ώστε να μην εξοργίσουν καταναλωτές και ρυθμιστικές αρχές της Δύσης.

ματεύεται στη διεθνή αγορά και η απαγόρευση αυτή θα σημαίνει μικρή αναδιάταξη του διεθνούς εμπορίου πετρελαιοειδών, αλλά δεν θα επηρεάσει καμία από τις δύο χώρες, καθώς το ρωσικό πετρέλαιο που εισάγουν οι ΗΠΑ αντιπροσωπεύει ποσοστό 5% της ρωσικής παραγωγής.

Η Δύση απέκοψε, όμως, την πρόσβαση της Ρωσίας στο παγκόσμιο τραπεζικό σύστημα. Οι Ρώσοι εξαγωγείς μπορεί να βρουν τρόπο να προωθήσουν τα προϊόντα τους, αλλά η πληρωμή τους θα είναι πολύ δύσκολη. Ίσως ακόμη σημαντικότερο είναι το γεγονός ότι η Ρωσία θα δυσκολεύεται εφεξής να πληρώσει για τις εισαγωγές της. Πόσο σοβαρό είναι αυτό; Η ρωσική ελίτ θα μπορέσει να ζήσει χωρίς

Η Κίνα δεν είναι σε θέση να καλύψει τις ελλείψεις που δημιουργούν στη Ρωσία οι δυτικές κυρώσεις. Η εισβολή στην Ουκρανία οδήγησε από τις πρώτες ημέρες τους Ρώσους στα ΑΤΜ των τραπεζών, φοβούμενοι τα χειρότερα για την οικονομία και τα εισοδήματά τους.

τα πολυτελή είδη της, αλλά τα δυτικά φαρμακευτικά προϊόντα θα πάθουν να διατίθενται. Τα δύο τρίτα των εισαγωγών της Ρωσίας αφορούν πρώτες ύλες και βιομηχανικά προϊόντα, α-

ναγκαία για τη λειτουργία της ρωσικής βιομηχανίας. Την ίδια στιγμή, η Κίνα αδυνατεί να δώσει το «φιλί της ζωής» στη ρωσική οικονομία για τέσσερις λόγους. Πρώτον, παρά την οικο-

νομική της ανάπτυξη, η Κίνα δεν είναι σε θέση να καλύψει τις ελλείψεις που δημιουργούν στη Ρωσία οι δυτικές κυρώσεις, όπως στους κρίσιμους τομείς των αεροπορικών μεταφορών και των ημιαγωγών.

Δεύτερον, παρότι η Κίνα δεν συμμετέχει στις κυρώσεις, η οικονομία της είναι πλήρως ενσωματωμένη στην παγκόσμια οικονομία. Αυτό σημαίνει ότι κινεζικές τράπεζες και επιχειρήσεις ενδέχεται να επιλέξουν την αυτόβουλη, εθελοντική επιβολή κυρώσεων, αποφεύγοντας τις συναλλαγές με τη Ρωσία προκειμένου να μην εξοργίσουν τους καταναλωτές και τις ρυθμιστικές αρχές της Δύσης.

Τρίτον, Κίνα και Ρωσία χωρίζονται από μεγάλη γεωγραφική απόσταση, παρότι όμορες. Η καρδιά της ρωσικής οικονομίας χτυπάει, ωστόσο, δυτικά από τα Ουράλια, ενώ της Κίνας εντοπίζεται στην ανατολική της ακτή. Το σιδηροδρομικό δίκτυο μεταξύ των δύο χωρών είναι ήδη επικίνδυνα υπερφορτωμένο.

Τέλος, δεν δίνουμε αρκετή έμφαση στις ακραίες διαφορές οικονομικής ισχύος μεταξύ Ρωσίας και Κίνας. Η κινεζική οικονομία έχει επεκταθεί όσο καμία άλλη στην Ιστορία, αποκλείοντας τη σύναψη ισότιμης «νεοφασιστικής συμμαχίας» μεταξύ των δύο αυταρχικών καθεστώτων.

Ελληνικές επιχειρήσεις στη δίνη του πολέμου στην Ουκρανία

Πολυεθνικές κλείνουν εργοστάσια, «παγώνουν» οι εξαγωγές

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Αντιμέτωπες με πολλούς κινδύνους και το χειρότερο ίσως με πολλαπλές αβεβαιότητες βρίσκονται οι ελληνικές επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις ελληνικών συμφερόντων που είχαν εξαγωγική, εμπορική ή ακόμη και παραγωγική δραστηριότητα σε Ρωσία και Ουκρανία. Οι εν λόγω επιχειρήσεις, από πολυεθνικούς ομίλους όπως η Coca-Cola HBC, η Frigoglass και ο όμιλος Σαράντη έως μικρομεσαίες επιχειρήσεις εξαγωγής φρούτων και λαχανικών καθώς και γουναρικών, υφίστανται ήδη με τη συμπλήρωση δέκα ημερών από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία σημαντικά πλήγματα που σχετίζονται με τη διακοπή παραγωγής αλλά και με τη δυσκολία στις συναλλαγές λόγω των κυρώσεων που έχουν επιβληθεί σε ρωσικές τράπεζες.

Σε εξαιρετικά δύσκολη θέση βρίσκονται και οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα και είχαν βασικούς προμηθευτές πρώτων υλών τη Ρωσία και την Ουκρανία, με τα μεγαλύτερα προβλήματα να εστιάζονται στους κλάδους της αλευροβιομηχανίας, της μεταλλουργίας, των γουνοποιias και της ζυλείας για παλές, επιπορευματοκβώτια και καλούπωμα οικοδομών.

Coca-Cola HBC

Η Coca-Cola 3Ε έχει ήδη διακόψει από τις 24 Φεβρουαρίου τη λειτουργία του εργοστασίου της στο Κίεβο, ενώ την ίδια ώρα η κρίση αναμένεται ότι θα έχει σημαντικές επιπτώσεις και στη λειτουργία της στη Ρωσία, αλλά και στο σύνολο της δραστηριότητάς της. Η Coca-Cola HBC λειτουργεί δέκα εργοστάσια στη Ρωσία, από τη Μόσχα έως το Βλαδιβοστόκ, με πάνω από 8.000 υπαλλήλους. Στη Ρωσία και την Ουκρανία πραγματοποιήθηκε το 2021 το 20% του όγκου πωλήσεων της και των προ φόρων κερδών της, ενώ μέχρι πρόσφατα θεωρούνταν δύο αγορές με μεγάλη δυναμική ανάπτυξης. Πέρα από το γεγονός ότι ο όμιλος δεν γνωρίζει εάν και πότε θα επαναλειτουργήσει το εργοστάσιο στο Κίεβο, είναι άγνωστες και ποιες θα είναι οι συνέπειες για την παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα στη Ρωσία. Γι' αυτόν τον λόγο ο όμιλος αναγκάστηκε να αποσύρει τις εκτιμήσεις στις οποίες είχε προβεί στις 22 Φεβρουαρίου σχετικά με τον ρυθμό ανάπτυξης του 2022, ενώ επεξεργάζεται σενάρια για ανακατανομή των επενδυτικών δαπανών και των δαπανών για την προώθηση των προϊόντων του, έτσι ώστε αυτές να κατευθυνθούν σε άλλες αγορές στις οποίες δραστηριοποιείται. Την ίδια ώρα αφήνει ανοικτό το ενδεχόμενο να προβεί σε ανατιμήσεις, προκειμένου να αντιμετωπίσει το αυξημένο κόστος παραγωγής, αλλά και την υποχώρηση του ρωσικού νομίσματος έναντι του δολαρίου.

Frigoglass

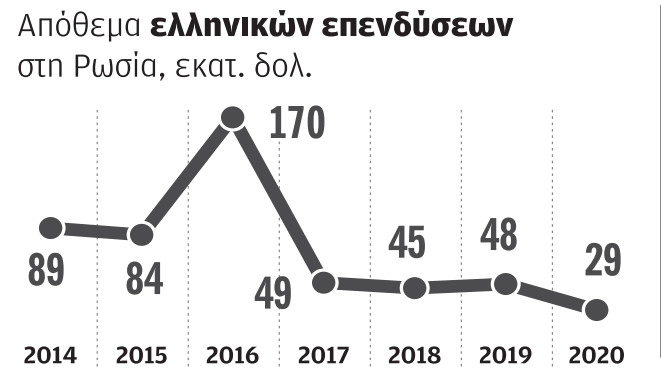
Προβλήματα ήδη στον εφοδιασμό του με πρώτες ύλες αλλά και στις τραπεζικές συναλλαγές αντιμετωπίζει ο όμιλος της Frigoglass, ο οποίος διατηρεί εργοστάσιο κατασκευής επαγγελματικών ψυγείων στη Ρωσία, προβλήματα που είναι μάλλον μεγαλύτερα από την πιθανή απώλεια πωλήσεων. Οι αγορές της Ρωσίας και της Ουκρα-

Διμερές εμπόριο Ελλάδας - Ρωσίας

ΠΟΣΑ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ	2017	2018	2019	2020	2021
Εξαγωγές προς Ρωσία	234,1	231,3	208,6	161,4	206,6
Εισαγωγές από Ρωσία	3.420,8	4.141,0	3.971,2	2.933,5	4.297,5
Εμπορικό ισοζύγιο	-3.186,7	-3.909,7	-3.762,6	-2.772,1	-4.090,9

ΠΗΓΗ: Eurostat, επεξεργασία: Ινστιτούτο Εξαγωγικών Ερευνών και Σπουδών (ΣΕΒΕ - ΙΕΕΣ)

ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΕΞΑΓΟΜΕΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ (αξία 2019)				
ΠΟΣΑ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ				
44,78	13,28	12,76	7,15	6,39
Ενδύματα και άλλα είδη από γουνοδέρματα	Ηλεκτρικές συσκευές ενσύρματης τηλεφωνίας	Σωλήνες από χαλκό	Μηχανές και συσκευές ανύψωσης και φόρτωσης	Χρώματα επίχρσης και βερνίκια

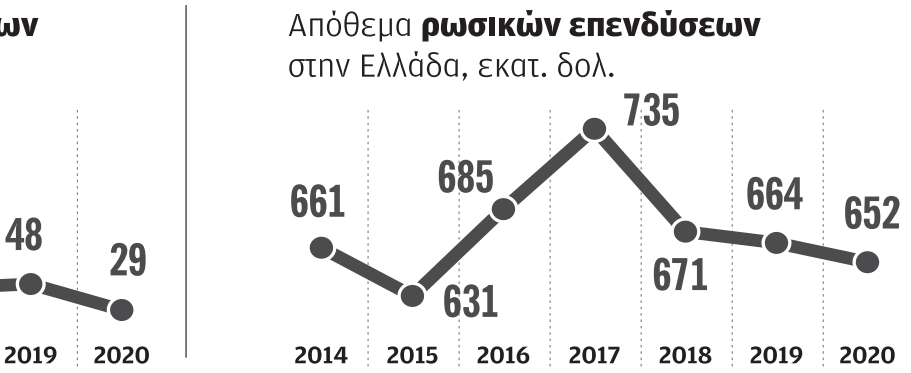

ΠΗΓΗ: Κεντρική Τράπεζα Ρωσίας, επεξεργασία: γραφείο ΟΕΥ Μόσχας

νίας αποτελούν το 14,5% και το 2,4% των πωλήσεων του ομίλου αντιστοίχως, σύμφωνα με τα μη ελεγμένα στοιχεία του 2021. Το κυριότερο όμως ζήτημα είναι ότι το εργοστάσιο στη Ρωσία αποτελεί την κύρια μονάδα παραγωγής επαγγελματικών ψυγείων της Frigoglass στην Ευρώπη, μετά την καταστροφική πυρκαγιά στο εργοστάσιό της στην Τιμισοάρα της Ρουμανίας τον περασμένο Ιούνιο. Επιπλέον, ο όμιλος διατηρεί ποτιστικές γραμμές σε διεθνείς και κρατικές τράπεζες στη Ρωσία, και η θυγατρική του εκεί, η Frigoglass Eurasia LLC, είχε στις 31 Δεκεμβρίου 2021 δανεισμό ύψους 34 εκατ. ευρώ. Επίσης, ο όμιλος προμηθεύεται πρώτες ύλες από τη Ρωσία, οι οποίες καταναλώνονται από τη θυγατρική του εκεί και αντιπροσωπεύουν το 23% των συνολικών αγορών του κλάδου επαγγελματικής ψύξης το 2021.

Όμιλος Σαράντη

Στη διακοπή της λειτουργίας του εργοστασίου του στο Κανίβ, στην κεντρική Ουκρανία, αναγκάστηκε να προχωρήσει ο όμιλος Σαράντη. Πέρα από το γεγονός ότι είναι άγνωστο το εάν και πότε θα λειτουργήσει ξανά το εργοστάσιο στην Ουκρανία, το εργοστάσιο της Ergorack που αποτελεί

ΠΗΓΗ: Κεντρική Τράπεζα Ρωσίας, επεξεργασία: γραφείο ΟΕΥ Μόσχας

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η Coca-Cola HBC λειτουργεί δέκα εργοστάσια στη Ρωσία με πάνω από 8.000 υπαλλήλους.

τη θυγατρική του στην εν λόγω χώρα, το μεγαλύτερο πρόβλημα για τον όμιλο στην παρούσα φάση είναι η κάλυψη των αναγκών των γειτονικών χωρών στις οποίες έκανε εξαγωγές ειδών νοικοκυριού η Ergorack. Οι εξαγωγές, μάλιστα, αποτελούσαν το 50% των συνολικών πωλήσεων της Ergorack. Ένα από τα βασικά σενάρια είναι η κάλυψη των αναγκών από τις παραγωγικές μονάδες που διαθέτει στην Πολωνία και τη Ρουμανία. Στην Πολωνία, εξάλλου, ο όμιλος εξαγόρασε ακόμη μία μεγάλη εταιρεία σε αυτόν τον κλάδο, τη Stella Pack.

Επιχειρήσεις γουνοποιίας

Αντιμέτωπες με το «λουκέτο» είναι άλλωστε πολλές ελληνικές επιχειρήσεις γουνοποιίας, καθώς οι πωλήσεις τους στη Ρωσία και την Ουκρανία αντιστοιχούν σε πάνω από 50% των συνολικών πωλήσεων τους. Λόγω, δε, των κυρώσεων στις ρωσικές τρά-

πεζες και του αποκλεισμού τους από το σύστημα SWIFT, οι ελληνικές επιχειρήσεις του κλάδου δεν μπορούν να εισπράξουν ούτε καν παλιές οφειλές από πελάτες χονδρικής στη Ρωσία, ενώ πολλοί γουνοποιοί είναι εκτεθειμένοι από τις πρόσφατες αγορές γουνοδερμάτων που πραγματοποίησαν στην Αγία Πετρούπολη. Τα γουνοδέρματα έχουν πληρωθεί στη διαδικασία της δημοπρασίας που έγινε στη ρωσική πόλη, όμως αυτά κινδυνεύουν να μη φθάσουν πότε στην Ελλάδα από τους Ρώσους προμηθευτές.

Οι εξαγωγές

«Στον πάγο», εξάλλου, έχουν μπει συνολικά οι εξαγωγές κατ' αρχάς προς την Ουκρανία και σε σημαντικό βαθμό και προς τη Ρωσία. Κάποια εμπορεύματα που έφθασαν στη Ρωσία οδικώς από την Ελλάδα εκτελωνίστηκαν, καθώς είχε γίνει αποστολή εμβάσματος από ρωσική τράπεζα η οποία δεν συγκαταλέγεται στον κατάλογο αυτόν στις οποίες έχουν επιβληθεί κυρώσεις.

Το 2021 οι εξαγωγές της Ελλάδας στην Ουκρανία διαμορφώθηκαν σε 338,6 εκατ. ευρώ, ενώ προς τη Ρωσία έφθασαν τα 206,6 εκατ. ευρώ.

Το κύμα ακρίβειας ροκανίζει το εισόδημα των νοικοκυριών

Μπορεί το 7 να θεωρείται για πολλούς τυχερός αριθμός, σε καμία περίπτωση όμως για την ελληνική οικονομία στην παρούσα συγκυρία. Ειδικά όταν αφορά τον δείκτη τιμών καταναλωτή. Μετά το 6,2% του Ιανουαρίου, πλέον είναι ορατό το ενδεχόμενο ο πληθωρισμός του Φεβρουαρίου να διαμορφωθεί στα επίπεδα του 7%, κάτι που θα το γνωρίζουμε την ερχόμενη Πέμπτη, 10 Μαρτίου, οπότε θα ανακοινωθούν τα σχετικά στοιχεία από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ). Το χειρότερο είναι, ωστόσο, ότι ενώ πλέον βρισκόμαστε στον Μάρτιο, δεν υπάρχουν ενδείξεις αποκλιμάκωσης των τιμών. Κάθε άλλο, μάλιστα. Οι τιμές του ηλεκτρικού ρεύματος, του φυσικού αερίου και του πετρελαίου σπάνε διαδοχικά τα ρεκόρ, ενώ αντίλογος είναι η εικόνα στις τιμές των βασικών πρώτων υλών, από σιτηρά και καλαμπόκι μέχρι μέταλλα.

Οι τιμές ρεύματος, αερίου και πετρελαίου σπάνε όλα τα ρεκόρ, ενώ στα ύψη είναι και οι τιμές των βασικών πρώτων υλών.

Μπαινει πλαφόν

Η απόφαση της κυβέρνησης να θεσμοθετήσει πλαφόν στο περιθώριο μεικτού κέρδους σε σειρά προϊόντων και υπηρεσιών δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να τιθασύνει τις ανατιμήσεις, κάτι άλλωστε που και ο ίδιος ο υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων παραδέχθηκε την Πέμπτη μιλώντας στη Βουλή, παρά μόνο να αντιμετωπίσει φαινόμενα υπερβολικού κέρδους από όσους επιχειρήσουν να εκμεταλλευθούν την κατάσταση.

Υπενθυμίζεται ότι με τροπολογία που κατατέθηκε το απόγευμα της Πέμπτης στη Βουλή προβλέπεται ότι μέχρι τις 30 Ιουνίου 2022 απαγορεύεται η αποκόμιση μεικτού κέρδους από την πώληση οποιουδήποτε προϊόντος ή την παροχή οποιασδήποτε υπηρεσίας που είναι απαραίτητη για την υγεία, τη διατροφή, τη διαβίωση, τη μετακίνηση και την ασφάλεια του καταναλωτή, όταν το περιθώριο μεικτού κέρδους ανά μονάδα υπερβαίνει το αντίστοιχο περιθώριο μεικτού κέρδους ανά μονάδα προ της 1ης Σεπτεμβρίου 2021.

Πανάκριβο το αλεύρι

Οι αλευροβιομηχανίες της χώρας, κάποιες εκ των οποίων έφταναν να αγοράζουν μέχρι και το 1/3 των σιτηρών (σε αξία) από τη Ρωσία και την Ουκρανία, βρίσκονται σε αναζήτηση προμηθευτών μαλακού σίτου από άλλες χώρες, κυρίως από Βουλγαρία, Ρουμανία, Πολωνία και Ουγγαρία, άσκηση πάντως καθόλου εύκολη και σε καμία περίπτωση φθηνή. Και αυτό διότι η έλλειψη από την ευρωπαϊκή αγορά των σιτηρών της Ρωσίας και της Ουκρανίας, τα οποία κατευθύνονταν και στη μεγαλύτερη καταναλωτή χώρα σιταριού, την Αίγυπτο, προκαλεί σοβαρές αναταράξεις στις διεθνείς τιμές.

Οι αλευροβιομηχανίες και στη συνέχεια οι αρτοποιίες είχαν ήδη προ του πολέμου να αντιμετωπίσουν αύξηση του κόστους παραγωγής, το

οποίο συνδεόταν με την πανδημία. Σημειώνεται ότι το προηγούμενο διάστημα λόγω της αύξησης των σιτηρών κατά περίπου 80% σε σύγκριση με το 2020 και κυρίως λόγω της αύξησης του ενεργειακού κόστους η τιμή του ψωμιού είχε αυξηθεί κατά περίπου 8%-10%. Πλέον η τιμή του μαλακού σιταριού έχει αυξηθεί μέσα σε μία εβδομάδα κατά 100 ευρώ/τόνο στο Χρηματιστήριο Εμπορευμάτων στο Παρίσι (στα επίπεδα των 370 ευρώ/τόνο από 270 ευρώ/τόνο πριν από τη ρωσική εισβολή). Ανάλογες αυξήσεις καταγράφονται και στην τιμή του καλαμποκιού, κάτι που αναμένεται να προκαλέσει σημαντικές αυξήσεις στο κόστος παραγωγής των ζωοτροφών και κατά συνέπεια στην τιμή του κρέατος.

Βιομηχανικά προϊόντα

Οι τελευταίες γεωπολιτικές εξελίξεις, εκτός από τις αυξήσεις στις τιμές των τροφίμων και των ενεργειακών προϊόντων, πρόκειται να προκαλέσουν ανατιμήσεις και σε σειρά βιομηχανικών προϊόντων, καθώς η Ρωσία και η Ουκρανία αποτελούν βασικούς παραγωγούς μετάλλων. Ελληνικές επιχειρήσεις προμηθεύονται αρκετά σημαντικές ποσότητες σιδήρου και χάλυβα από τις δύο αυτές χώρες και τώρα καλούνται να βρουν άλλους προμηθευτές, πιθανόν σε λιγότερο συμφέρουσες τιμές. Στα μέταλλα που παράγουν η Ρωσία και η Ουκρανία συγκαταλέγονται το νικέλιο και το παλλάδιο, με το τελευταίο να χρησιμοποιείται ευρύτατα στην κατασκευή καταλυτών για αυτοκίνητα. Η Ρωσία αποτελεί κορυφαία παραγωγό παλλάδιου και πιθανή πηγή των εξαγωγών θα επιφέρει ένα ακόμη πλήγμα στην παγκόσμια αυτοκινητοβιομηχανία, που ήδη από πέρυσι ταλανίζεται από τη μεγάλη έλλειψη σε ημιαγωγούς, με ό,τι αυτό συνεπάγεται και για τις τιμές των τελικών προϊόντων.

Αναταράξεις στη βιομηχανία μικροτσιπ από τον πόλεμο στην Ουκρανία

Της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ

Σε τεχνιμένο σοκνί βρίσκεται η παγκόσμια βιομηχανία κατασκευής μικροτσιπ φοβούμενη πως η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία θα πυροδοτήσει άλλη μία κρίση στην ήδη κλυδωνιζόμενη αγορά, στρώντας την πρόσβαση της σε πρώτες ύλες, όπως το αέριο νέον και το παλλάδιο, που είναι απαραίτητες για την κατασκευή τους. Ηδη η παύση του παγκόσμιου εμπορίου κατά τη διάρκεια της πανδημίας, η συγκέντρωση της παραγωγής ημιαγωγών σε λίγες βιομηχανίες, αλλά και η εκτόξευση της ζήτησης για ηλεκτρονικές συσκευές κατά τη διάρκεια της πανδημίας προκάλεσαν σημαντικές ελλείψεις σε αυτά τα καθοριστικής σημασίας εξαρτήματα, τα οποία χρησιμοποιούνται από την παραγωγή drones και smartphones μέχρι την παραγωγή αυτοκινήτων και διαστημοπλοίων.

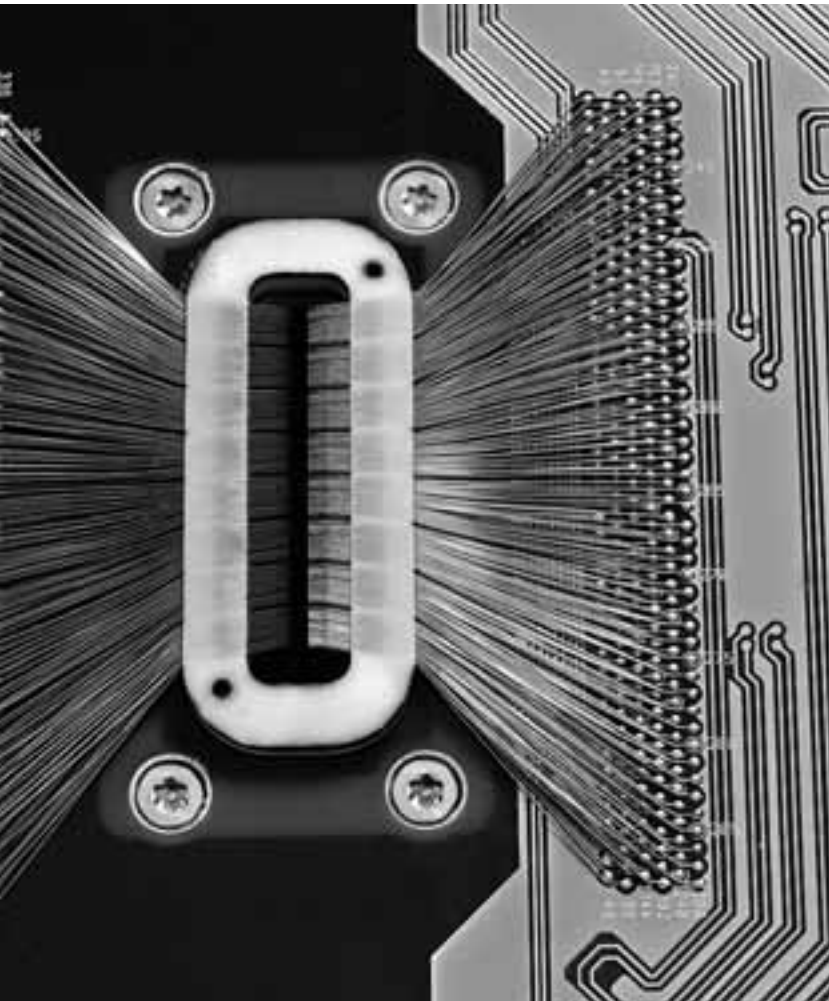
Στο πλαίσιο αυτό, κολοσσοί αλλά και πολύ μικρές εταιρείες υψηλής τεχνολογίας, πολλές εκ των οποίων παράγουν hardware προϊόντα και στη χώρα μας, αντιμετωπίζουν μεγάλες καθυστερήσεις στην παράδοση των παραγγελιών ενώ, λόγω των ελλείψεων σε μικροτσιπ, αναγκάζονται να αναπροσαρμόσουν τη βασική δομή των συστημάτων που αναπτύσσουν. «Οι καθυστερήσεις στην παραλαβή των μικροτσιπ δεν έχει σταματήσει, αν και το τελευταίο διάστημα παρατηρούσα πως αυτές είναι πιο διαχειρίσιμες. Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία ενδέχεται να φέρει ένα νέο κύμα καθυστερήσεων, κάτι που εξαρτάται από τη χρονική διάρκεια των συρράξεων», αναφέρει στην «Κ» ο Γιώργος Δημητρόπουλος, γενικός διευ-

θυντής της εταιρείας Adveos Microelectronic Systems – ελληνική εταιρεία που ασχολείται με τον σχεδιασμό ολοκληρωμένων ηλεκτρονικών κυκλωμάτων (chips) και εξαγοράστηκε 1,5 χρόνο πριν από την κινεζική Beken Corporation. Η εταιρεία, όταν κάνει τον σχεδιασμό των μικροτσιπ δημιουργεί κάποια πρωτότυπα τα οποία κατασκευάζονται σε εργοστάσια εταιρειών στην Ασία, όπως της TSMC ή της UMC. Επειτα επιστρέφουν στην Ελλάδα για να τεσταριστούν στο κέντρο έρευνας και ανάπτυξης της Adveos στο Νέο Ψυχικό.

«Πριν από την πανδημία ο χρόνος α-

Η ρωσική εισβολή ενδέχεται να φέρει ένα νέο κύμα καθυστερήσεων στην παράδοση των παραγγελιών.

ναμονής για την παραλαβή του μικροτσιπ ήταν 3 μήνες, πέρυσι είχε φτάσει τους 6-7 μήνες, ενώ τώρα παραλάβαμε τοπιάκια που είχαμε στείλει στα εργοστάσια τον Αύγουστο - Σεπτέμβριο. Τέλος, στείλαμε κάποια τον Δεκέμβριο και μας ενημέρωσαν ότι θα τα παραλάβουμε μέχρι τον Μάρτιο - Απρίλιο. Οι καθυστερήσεις δείχνουν να περιορίζονται, δεν ξέρω όμως πόσο και εάν θα επηρεαστούν από τις συρράξεις στην Ουκρανία», αναφέρει ο ίδιος. «Η κατασκευή του πρωτότυπου δεν ελέγχεται από εμάς, καθώς δεν έχουμε πους προμηθευτές πρώτων υλών έχει η ταϊβανέζικη TSMC που κατασκευάζει το πρωτότυπο τοιπ μας».

Κολοσσοί, αλλά και πολύ μικρές εταιρείες υψηλής τεχνολογίας, πολλές εκ των οποίων παράγουν hardware προϊόντα και στη χώρα μας, αντιμετωπίζουν μεγάλες καθυστερήσεις, ενώ λόγω των ελλείψεων σε μικροτσιπ αναγκάζονται να αναπροσαρμόσουν τη βασική δομή των συστημάτων που αναπτύσσουν.

Η Ουκρανία, μέσω και της εταιρείας Cryoip, παράγει αέριο νέον που χρησιμοποιείται για την τροφοδοσία των λέιζερ, απαραίτητα κατά τη διαδικασία τύπωσης των κυκλωμάτων. Όπως αναφέρει δημοσίευμα του Wired, η Cryoip προμηθεύει εταιρείες στην Ευρώπη, στην Ιαπωνία, στην Κορέα, στην Κίνα και την Ταϊβάν, ενώ το μεγαλύτερο μέρος του νέον που παράγει αποστέλλεται στις ΗΠΑ. Μάλιστα, η βιομηχανία των τσιπ ήδη ανησυχεί για τις επιπτώσεις που θα έχει η διακοπή εφοδιασμού από την Cryoip, ενθουσιώμενη πως η τιμή του νέον είχε αυξηθεί κατά 600% το 2014 όταν εισέβαλε στην Κριμαία η Ρωσία. Η δε Ρωσία αποτελεί τον μεγαλύτερο παραγωγό παλλάδιου –μέταλλο που επίσης χρησιμοποιείται για την παραγωγή μικροτσιπ– αντιπροσωπεύοντας το 40% της παγκόσμιας παραγωγής. Για αυτό και οι κυρώσεις εναντίον της χώρας θα οξύνουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η βιομηχανία στην αλυσίδα εφοδιασμού. Καθυστερήσεις στις παραδόσεις νέων παραγγελιών αντιμετωπίζουν και ελληνικές νεοφυείς εταιρείες που φτιάχνουν hardware συστήματα. Τέτοια είναι η περίπτωση της startup Centaur Analytics, εταιρεία αγροτεχνολογίας, που ξεκίνησε από τον Βόλο και έχει πλέον παρουσία στην Αθήνα αλλά και στη Νότια Καλιφόρνια.

Η εταιρεία έχει αναπτύξει αισθητήρες που «εποπτεύουν» τις συνθήκες αποθήκευσης προϊόντων (σιτάρι, καλαμπόκι, ρύζι), στέλνοντας μετρήσεις θερμοκρασίας, υγρασίας, οξυγόνου, φωσφίνης κ.λ., προκειμένου να αποφευχθεί αλλοίωση ή ποιοτική υποβάθμιση του προϊόντος. «Οι καθυστερήσεις στην παραλαβή μι-

κροτσιπ που τοποθετούνται στους αισθητήρες είναι μεγάλες. Μερικές φορές υπάρχουν ισοδύναμα υλικά, όμως άλλες φορές χρειάζεται να επανασχεδιάσουμε τα προϊόντα για να τοποθετήσουμε κάποιο υλικό παρόμοιος λειτουργικότητας», αναφέρει ο Σωτήρης Μπαντάς, πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της Centaur Analytics, που εξυπηρετεί περίπου 100 πελάτες παγκοσμίως.

«Δεν είναι τόσο οι τιμές των υλικών που βάζουμε στα προϊόντα μας όσο η έλλειψη διαθεσιμότητάς τους», αναφέρει στην «Κ» ο Διονύσιος Μπίτας, συνιδρυτής της Kytion Robotics, άλλη εταιρεία αγροτεχνολογίας που έχει αναπτύξει ένα ρομποτικό σύστημα, στόχος του οποίου είναι να βοηθήσει τους παραγωγούς αλλά και τους γεωπόνους να παρακολουθούν και να διαχειρίζονται τις καλλιέργειές τους απομακρυσμένα. «Η κατάσταση έχει δυσκολέψει και δυστυχώς η ομάδα μας χρειάστηκε νέες μεθόδους σύνδεσης των εξαρτημάτων, καθώς και διαφορετικού τύπου μικροεπεξεργαστές, γεγονός που οδήγησε σε διαφορετική εσωτερική υλοποίηση του συστήματός μας, τόσο σε βιομηχανικό σχεδιασμό όσο και σε κώδικα», αναφέρει, προσθέτοντας πως «υπάρχει έλλειψη σε υπολογιστές μικρού μεγέθους, όπως είναι τα raspberry pi που τα προμηθευόμασταν από Ελλάδα και αποτελούσαν τον βασικό server για την αναμετάδοση των μετρήσεων του συστήματός μας».

Επίσης δυσκολευόμαστε να βρούμε σε άμεση διαθεσιμότητα υλικά που χρησιμοποιούνται σε 3D εκτυπώσεις και είναι σημαντικά για μια hardware startup όπως η δική μας», καταλήγει.

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2022

ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ 2022

Η βιωσιμότητα στο επίκεντρο

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ
 cyta

Την Κυριακή 13 Μαρτίου
μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Μόλις 1.989 εργαζόμενοι τέθηκαν σε αναστολή τον Φεβρουάριο

Μόλις 1.989 εργαζόμενοι τέθηκαν σε αναστολή σύμβασης τον Φεβρουάριο, καθώς οι επιχειρήσεις, έστω και με περιορισμούς, ξεκίνησαν τη λειτουργία τους. Η πληρωμή τους με την ειδική αποζημίωση των 534 ευρώ, σύμφωνα με την απόφαση του υπουργείου Εργασίας, ολοκληρώθηκε την Παρασκευή 4 Μαρτίου. Συγκεκριμένα, έχει αποφασιστεί η πληρωμή 1.989 δικαιούχων με το ποσό των 770.712 ευρώ. Οι πληρωμές αφορούν:

α) Εργαζομένους, των οποίων οι συμβάσεις τέθηκαν σε αναστολή κατά τον Ιανουάριο (υπόλοιπα) και τον Φεβρουάριο 2022 για την πληρωμή της αποζημίωσης ειδικού σκοπού, ύψους 742.848 ευρώ. Συνολικά 1.935 πληρωμές δικαιούχων και

β) Μονομερείς υπεύθυνες δηλώσεις των επαγγελματιών της τέχνης και του πολιτισμού για την πληρωμή της αποζημίωσης ειδικού σκοπού για τον μήνα Ιανουάριο 2022 (υπόλοιπα), ύψους 27.864 ευρώ. Συνολικά 54 πληρωμές δικαιούχων.

Παράλληλα βέβαια, «τρέχει» το πρόγραμμα «Συν-Εργασία» και ήδη άνοιξε η εφαρμογή υποβολής αιτήσεων συμμετοχής για τον Μάρτιο, καθώς και για τις αιτήσεις που αφορούν την β' φάση του Φεβρουαρίου.

Η προθεσμία για την ένταξη εργαζομένων στον μηχανισμό, τον Μάρτιο, είναι έως τις 31 Μαρτίου και οι επιχειρήσεις μπορούν να υποβάλουν δηλώσεις ένταξης (α' φάση) καθώς και ορθές επαναλήψεις, εφόσον γνωστοποιηθεί εκ των προτέρων κάθε

αλλαγή ή τροποποίηση της οργάνωσης του χρόνου εργασίας των εργαζομένων που εντάσσονται στον μηχανισμό.

Εως τις 9 Μαρτίου μπορούν να υποβάλουν αιτήσεις για τη β' φάση του Φεβρουαρίου, καθώς επίσης και ορθές επαναλήψεις.

Επιπλέον, θα παραμείνει ανοικτή η πλατφόρμα προκειμένου να υποβληθούν στο σύστημα «Εργάνη» δηλώσεις συμμετοχής - ένταξης στον μηχανισμό «Συν-Εργασία» (α' φάση) και ορθές επαναλήψεις από επιχειρήσεις - εργοδότες που επιθυμούν να ενταχθούν στον μηχανισμό για τους μήνες Δεκέμβριο 2021 και Ιανουάριο 2022, οι οποίοι δεν έχουν υποβάλει αιτήσεις για τη β' φάση για τον αντίστοιχο μήνα.

Σε κάθε περίπτωση παραμένει η υποχρέωση γνωστοποίησης εκ των προτέρων κάθε αλλαγής ή τροποποίησης της οργάνωσης του χρόνου εργασίας μέσω του εντύπου Ε4: πίνακας προσωπικού - συμπληρωματικός ωρολόγιο των εργαζομένων που εντάσσονται.

Τέλος, έως τις 9 Μαρτίου δίνεται η δυνατότητα υποβολής των δηλώσεων για τη β' φάση μηνών Νοεμβρίου, Δεκεμβρίου 2021 και Ιανουαρίου 2022, μόνο όμως για επιχειρήσεις που δεν έχουν υποβάλει δήλωση β' φάσης ή για εργαζομένους που αποκλείστηκαν από τις πληρωμές της β' φάσης, παρότι οι επιχειρήσεις έχουν υποβάλει τη σχετική δήλωση.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Νέο ρυθμιστικό πλαίσιο για τους εργαζομένους σε ψηφιακές πλατφόρμες

Την εξασφάλιση ευελιξίας στις επιχειρήσεις και ασφάλειας στους εργαζομένους επιδιώκει το υπουργείο Εργασίας στο πλαίσιο της υπό διαμόρφωση κοινοτικής οδηγίας για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας στις πλατφόρμες. Αυτό επεσήμανε, κατά τη διάρκεια της κοινής συνεδρίασης των αρμόδιων επιτροπών της Βουλής, ο υφυπουργός Εργασίας Πάνος Τσακλόγλου, συμπληρώνοντας ότι η Ελλάδα είναι από τις πρώτες μαζί με την Ισπανία που έχουν ενσωματώσει στην εθνική νομοθεσία ρυθμιστικό πλαίσιο για την εργασία στις ψηφιακές πλατφόρμες με τον πρόσφατο εργασιακό νόμο (Ν. 4808/2021).

«Πρόκειται για τον νόμο που επεξεργάστηκε σε όλους τους απασχολούμενους μέσω πλατφόρμας, δηλαδή ανεξάρτητα από τη φύση της σύμβασης που τους συνδέει με την πλατφόρμα, το δικαίωμα συνδικαλισμού, συλλογικής διαπραγμάτευσης και απεργίας που δεν υπήρχαν πριν, προστατεύοντάς τους από αθέμιτες πρακτικές που αφορούν—μεταξύ άλλων—τη μετατροπή των συμβάσεων εξαρτημένων εργασιών σε συμβάσεις ελεύθερων επαγγελματιών και θεοποιώντας υποχρεώσεις υγιεινής και ασφάλειας για τις πλατφόρμες», τόνισε ο υφυπουργός.

Αναφερόμενος δε στους άξονες πάνω στους οποίους κινείται η διαβούλευση και η επεξεργασία της συγκεκριμένης ευρωπαϊκής οδηγίας για τη βελτίωση των όρων εργασίας των εργαζομένων μέσω πλατφόρμας, τόνισε ότι είναι τρεις, επισημαίνοντας τα εξής:

1. Ο πρώτος και σημαντικότερος άξονας είναι το καθεστώς απασχόλησης των εργαζομένων στις ψηφιακές πλατφόρμες. Η εξέλιξη δηλαδή του κινδύνου της λανθασμένης κατηγοριοποίησης ανάμεσα σε μισθωτούς και ελεύθερους επαγγελματίες.

2. Ο δεύτερος άξονας σχετίζεται με το αλγοριθμικό management και τους κινδύνους που πολλές φορές συνεπάγεται η χρήση του. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αυτή τη στιγμή συζητάει την προώθηση μιας δέσμης μέτρων που θα προστατεύουν τους εργαζομένους από τα αυτοματοποιημένα συστήματα που υποστηρίζουν ή αντικαθιστούν διευθυντικές λειτουργίες στην εργασία.

3. Ο τρίτος άξονας σχετίζεται με ζητήματα διαφάνειας και τους πιθανούς τρόπους με τους οποίους αυτή μπορεί να διασφαλιστεί ανάμεσα στις ψηφιακές πλατφόρμες και τους εργαζομένους τους.

«Υπάρχει ρητή ανάγκη εξορθολογισμού της αγοράς εργασίας, για μια πιο δίκαιη λειτουργία, υπέρ των πολλών εργαζομένων και ανέργων», είπε ο κ. Τσακλόγλου και πρόσθεσε ότι σήμερα χρειαζόμαστε κάτι δραστησιακά διαφορετικό: ένα νέο εργασιακό μοντέλο που θα υπηρετεί ένα νέο παραγωγικό μοντέλο: ευελιξία στις επιχειρήσεις, ασφάλεια και κατοχύρωση στους εργαζομένους, εκ βάθρων σχεδιασμός για την απασχόληση, την κατάρτιση και την αποκλιμάκωση της ανεργίας για να αντιμετωπίσουμε το μέλλον με γνώση και αυτοπεποίθηση.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Η χώρα χρειάζεται ένα επενδυτικό σοκ, τονίζει ο Γιάννης Στουρνάρας

Οι επενδύσεις είναι στο 12% του ΑΕΠ, ενώ στην Ευρωζώνη κατά μέσον όρο στο 22%

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Το υψηλό ενεργειακό κόστος, η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού, η πρόσβαση σε τεχνολογικές υποδομές και το ρυθμιστικό περιβάλλον αποτελούν τα βασικά εμπόδια για την ανάληψη επενδυτικών πρωτοβουλιών των ελληνικών επιχειρήσεων, σε συνδυασμό με τον υψηλό βαθμό αβεβαιότητας σε σχέση με το μέλλον.

Αυτό προκύπτει από έρευνα που πραγματοποίησε η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων το 2021 για τις επενδυτικές προοπτικές, βάσει της οποίας το ενεργειακό κόστος ενισχύθηκε ως παράγοντας ανησυχίας στο 81% (από 69% στην έρευνα του 2020), με το ποσοστό αυτό να φτάνει στο 94% για τον τομέα της μεταποίησης. Αν και η έρευνα προηγήθηκε της σημερινής κρίσης, που εντείνει τις ανησυχίες στην ευρωπαϊκή οικονομία, η αβεβαιότητα για το μέλλον παραμένει ο νούμερο ένα ανασχετικός παράγοντας για τη βελτίωση του επενδυτικού κλίματος, ενώ σοβαρό εμπόδιο, με αυξημένη μάλιστα βαρύτητα σε σχέση με την έρευνα του 2020, είναι το ρυθμιστικό πλαίσιο. Η έρευνα παρουσιάστηκε σε ειδική ημερίδα που διοργάνωσε η ΤτΕ με θέμα

Οι εκτιμήσεις της ΤτΕ ανεβάζουν τον ρυθμό αύξησης του δυνητικού ΑΕΠ την προσεχή 10ετία στο 2%.

«Επενδύσεις στην Ελλάδα στη μετά COVID εποχή», και στην εισαγωγική ομιλία του ο διοικητής της ΤτΕ Γιάννης Στουρνάρας σημείωσε ότι η χώρα μας χρειάζεται «ένα επενδυτικό σοκ προκειμένου να αυξήσει το διαβρομένο κεφαλαιακό απόθεμα, την παραγωγικότητα και να ξεπεράσει την υστέρησης της παραγωγής της». Ο διοικητής της ΤτΕ υπογράμμισε ότι το επενδυτικό χάσμα στη χώρα μας σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της Ζώνης του Ευρώ παραμένει υψηλό, καθώς οι επενδύσεις στην Ελλάδα ήταν κοντά στο 12% του ΑΕΠ, ενώ ο μέσος όρος της Ευρωζώνης ήταν σχεδόν 22%.

Οι εκτιμήσεις της ΤτΕ ανεβάζουν τον ρυθμό αύξησης του δυνητικού ΑΕΠ την προσεχή 10ετία στο 2%, με εντονότερη τάση τα επόμενα χρόνια. Άμεση σημασία, όπως ανέφερε ο κ. Στουρνάρας, έχει η διατήρηση της παροχής πιστώσεων στην

Η δημιουργία νέων τραπεζικών προϊόντων για την παροχή πιστώσεων σε βιώσιμες μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες αντιμετωπίζουν δυσκολίες πρόσβασης στην τραπεζική πίστωση αποτελεί ιδιαίτερη πρόκληση, υπογράμμισε ο διοικητής της ΤτΕ Γ. Στουρνάρας.

πραγματική οικονομία, η αποκατάσταση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας καθώς η οικονομία ανακάμπτει και η περαιτέρω μείωση του υψηλού αποθέματος των μη εξυπηρετούμενων δανείων, έτσι ώστε μεσοπρόθεσμα να καλυφθεί το μεγάλο επενδυτικό χάσμα. Ιδιαίτερη πρόκληση συνιστά, όπως υπογράμμισε ο κ. Στουρνάρας, «η δημιουργία νέων τραπεζικών προϊόντων για την παροχή πιστώσεων σε βιώσιμες μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες, για διάφορους λόγους, αντιμετωπίζουν δυσκολίες πρόσβασης στην τραπεζική πίστωση».

Παρουσιάζοντας τα συμπεράσματα της έρευνας της ΕΤΕπ, ο οικονομολόγος της ΕΤΕπ Ντέμπορα Ρεβολτέλα σημείωσε ότι το επενδυτικό κλίμα στη μετά COVID εποχή έχει ανακάμψει στη χώρα μας, καθώς οι επιχειρήσεις δήλωσαν πιο αισιόδοξες σε σχέση με τις βραχυπρόθεσμες προοπτικές.

Στις επενδυτικές προτεραιότητες των επιχειρήσεων, όπως τουλάχιστον αυτές καταγράφηκαν από την έρευνα της ΕΤΕπ πριν από την ουκρανική κρίση, είναι η εισαγωγή νέων προϊόντων ή υπηρεσιών σε ποσοστό 35% – υψηλότερα από τον μέσο όρο της Ε.Ε., που διαμορφώνεται στο 26%. Ακολουθεί η αντικατάσταση υφιστάμενων κτιρίων και εξοπλισμού σε ποσοστό 27% και η επέκταση της παραγωγικής ικανότητας σε ποσοστό 21%, προτεραιότητες που βρίσκονται χαμηλότερα από τον μέσο όρο της Ε.Ε., που διαμορφώνεται στο 33% και 32%, αντίστοιχως.

Η ΕΤΕπ σημειώνει πάντως το αυξημένο ποσοστό των επιχειρήσεων σε σχέση με την έρευνα του 2020 (18% έναντι 12%) που δηλώνουν ότι δεν έχουν προγραμματισμένες επενδύσεις. Η απροθυμία σε σχέση με τις προγραμματισμένες επενδύσεις είναι πιο έντονη στις μικρομεσαίες

επιχειρήσεις, που δηλώνουν σε ποσοστό 22% έναντι 10% των μεγάλων επιχειρήσεων ότι δεν έχουν επενδυτικά plána. Να σημειωθεί ότι περίπου 6 στις 10 επιχειρήσεις (58%) έλαβαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας κάποιο είδος κρατικής στήριξης, με το ποσοστό εκείνων των οποίων η στήριξη είχε τη μορφή αναστολής πληρωμών να είναι αυξημένο έναντι αυτών στην Ευρωζώνη (20% έναντι 16%) ή άλλης χρηματοοικονομικής στήριξης (12% έναντι 8%).

Ο ρόλος της ΕΤΕπ είναι καθοριστικός για την προώθηση των επενδύσεων στη χώρα μας τα προσεχή χρόνια, καθώς έχει αναλάβει να διαχειρεύσει σε επιχειρήσεις 5 δισ. ευρώ μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης. Οι χρηματοδοτήσεις της ΕΤΕπ αντιπροσωπεύουν με βάση τα στοιχεία του 2021 το 2,7% του ΑΕΠ, καθώς ανήλθαν στα 4,8 δισ. ευρώ έναντι 2,8 δισ. ευρώ το 2020.

Προβληματισμός στον τουριστικό κλάδο

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ**

Τις επιπτώσεις που θα προκαλέσει στον ελληνικό τουρισμό η επέμβαση της Ρωσίας στην Ουκρανία επιδιώκουν να χαρτογραφίσουν στελέχη του κλάδου. «Είναι νωρίς να μιλήσουμε σήμερα με ασφάλεια για τις επιπτώσεις στον τουρισμό. Όλα θα μετρηθούν τις επόμενες εβδομάδες» ανέφερε ο πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ), Γιάννης Ρέτσος.

Τα απόνερα της νέας αυτής κρίσης δεν σχετίζονται μόνο με την προσδοκώμενη πορεία των τουριστικών αφίξεων από τη Ρωσία, αλλά κυρίως με το νέο, παγκόσμιο διαστάσεων, ισχυρό κύμα ακρίβειας και την εκτόξευση του ενεργειακού κόστους που πλήττει την Ευρώπη και την Αμερική, δύο αγορές με τη μερίδα του λέοντος στον ελληνικό τουρισμό. Οι ανατιμήσεις προκαλούσαν προβληματισμό στα στελέχη του κλάδου, ήδη, από το τέλος της προηγούμενης τουριστικής περιόδου, αλλά

Σε στάση αναμονής για τις επιπτώσεις του πολέμου στην Ουκρανία παράγοντες του χώρου.

πλέον η εκτόξευση του ενεργειακού κόστους τείνει να πάρει εκρηκτικές διαστάσεις, «φλαδίζοντας» το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών που προγραμματίζουν διακοπές στην Ελλάδα. Όπως, εξάλλου, είχε αναφέρει στην «Κ» τον περασμένο Οκτώβριο, πολλούς μήνες προτού η ρωσοουκρανική διένεξη εκδηλωθεί, ο διευθύνων σύμβουλος της Fraport Greece, Αλέξανδρος Τσινέλ, ο δρόμος προς την κανονικότητα έχει πολλά εμπόδια, όπως η οριζόντια αύξηση τιμών σε προϊόντα και υπηρεσίες. Το γεγονός αυτό θα μπορούσε να πλήξει την ανταγωνιστικότητα της Ελλάδας σε μια συγκυρία κατά την οποία ανταγωνιστικές αγορές, όπως η Ασία, η Αυστραλία και η Βόρεια Αμερική, διεκδικούν ένα συνεχώς αυξανόμενο μερίδιο στην παγκόσμια τουριστική αγορά.

Όπως εξηγούν παράγοντες της αγοράς, οι κλυδωνισμοί από τον πόλεμο στην Ουκρανία θα μπορούσαν να προκαλέσουν

Κατά τη φετινή χρονιά αναμένονται περίπου 100.000 αφίξεις από την Ουκρανία στην Κρήτη, που αποτελεί παραδοσιακό προορισμό των ταξιδιωτών από την εμπόλεμη, εδώ και μερικές ημέρες, ζώνη.

πολλαπλασιαστικές επιπτώσεις στον τουριστικό κλάδο, ο οποίος έχει ακόμη ανοικτές πληγές λόγω της πανδημικής κρίσης. Ενδεικτικά, η Mouzenidis Travel, του ομίλου Μουζενιδίδη, αποτελεί έναν από τους άλλους κραταιούς παίκτες του τουρισμού που κατέρρευσε υπό το βάρος χρόνιων οικονομικών προβλημάτων, τα οποία έγιναν δυσχερή εξαιτίας της πανδημίας. Αντίστοιχα προβλήματα ενδέχεται να αντιμετωπίσουν και άλλα ταξιδιωτικά πρακτορεία που επικεντρώνονται στη ρωσική αγορά, εάν δεν καταφέρουν να προσελκύσουν τουρίστες από άλλες χώρες.

Όπως ανέφερε ο διευθύνων σύμβουλος της Tez Tour Ελλάδας, Δημήτρης Χαριτίδης, κατά τη φετινή χρονιά αναμένονται περίπου 100.000 αφίξεις από την Ουκρανία στην Κρήτη, που αποτελεί παραδοσιακό προορισμό των ταξιδιωτών από την εμπόλεμη, εδώ και μερικές ημέρες, ζώνη. Υπολογίζεται ακόμη ότι η Tez Tour θα έφερνε

φέτος στην Κρήτη περίπου 125.000 Ρώσους τουρίστες, στόχος που φαίνεται ότι είναι πλέον δύσκολο να επιτευχθεί. Το 2013 οι τουριστικές αφίξεις από τη Ρωσία στην Ελλάδα διαμορφώθηκαν σε 1,3 εκατ., αριθμός που διαμορφώθηκε σε 1,2 εκατ. το 2014 (οπότε είχαν επιβληθεί οι δυτικές κυρώσεις) και περιορίστηκε σε 583.000 το 2019. Για φέτος, ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ) έχει θέσει τον πήχυ στο μισό εκατομμύριο αφίξεις Ρώσων τουριστών.

Δεδομένου, όμως, ότι ακόμη είναι νωρίς για να αποτιμηθούν επακριβώς οι επιπτώσεις του πολέμου στην Ουκρανία, δεν αποκλείεται, σύμφωνα με ορισμένες εκδοχές, ο στόχος αυτός, έστω μερικώς, να επιτευχθεί, εφόσον η διένεξη των δύο χωρών σταματήσει σύντομα και δεν πυροδοτήσει μια γενικευμένη ανάφλεξη.

Το μόνο βέβαιο, για την ώρα, είναι ότι οι κρατήσεις από τη Ρωσία και την Ου-

κρανία έχουν «παγώσει», με τους παίκτες του τουριστικού κλάδου, που θα πρέπει να διατηρήσουν την ελκυστικότητα των υπηρεσιών τους παρά τις εκρηκτικές ανατιμήσεις, να τηρούν στάση αναμονής. Εξίσου βέβαιο, σύμφωνα με παράγοντες της αγοράς, είναι ότι οι εύποροι Ρώσοι θα εξακολουθήσουν, φέτος, να επισκέπτονται την Ελλάδα, δεδομένου ότι η συντριπτική πλειονότητα αυτών διατηρεί τους τραπεζικούς λογαριασμούς της εκτός Ρωσίας. Σε πολλές περιπτώσεις έχει εξασφαλιστεί άδεια διαμονής και μέσω του καθεστώτος της Χρυσής Βίζας.

Σημειώνεται ότι ενόψει της έναρξης της τουριστικής περιόδου και με στόχο την προκαταρκτική αποτίμηση των επιπτώσεων της ουκρανικής κρίσης στον τουρισμό, είχαν συνάντηση ο υπουργός Τουρισμού, Βασίλης Κικίλιας, και ο υπουργός Υποδομών και Μεταφορών, Κώστας Καραμανλής.

Ανεξέλεγκτη η «φωτιά» στις τιμές ρεύματος στην Ευρώπη

Στα 426,9 ευρώ η μεγαβατώρα στην Ελλάδα, αυξήθηκε 52,50% σε μία ημέρα

Της ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Πέραν κάθε ελέγχου κινούνται οι τιμές ρεύματος στις χονδρεμπορικές αγορές της Ευρώπης, φέρνοντας σε απόγνωση εταιρείες και εθνικές κυβερνήσεις, οι οποίες αναμένουν να δείξει άμεσα αντανακλαστικά η Ε.Ε. και να διαθέσει εργαλεία χρηματοδότησης για τη διαχείριση της κατάστασης που διαμορφώνεται.

Η διαμόρφωση της χονδρεμπορικής τιμής ρεύματος στην ελληνική αγορά σήμερα στα 426,9 ευρώ η μεγαβατώρα, αυξημένη κατά 52,50% σε σύγκριση με χθες, έχει χτυπήσει καμπανάκι στα αρμόδια κυβερνητικά επιτελεία, που συνεχίζουν να πιέζουν τις Βρυξέλλες για τη σύσταση ευρωπαϊκού μηχανισμού στήριξης των Ευρωπαίων καταναλωτών και περιορισμού των επιβάρυνσης των οικονομικών των

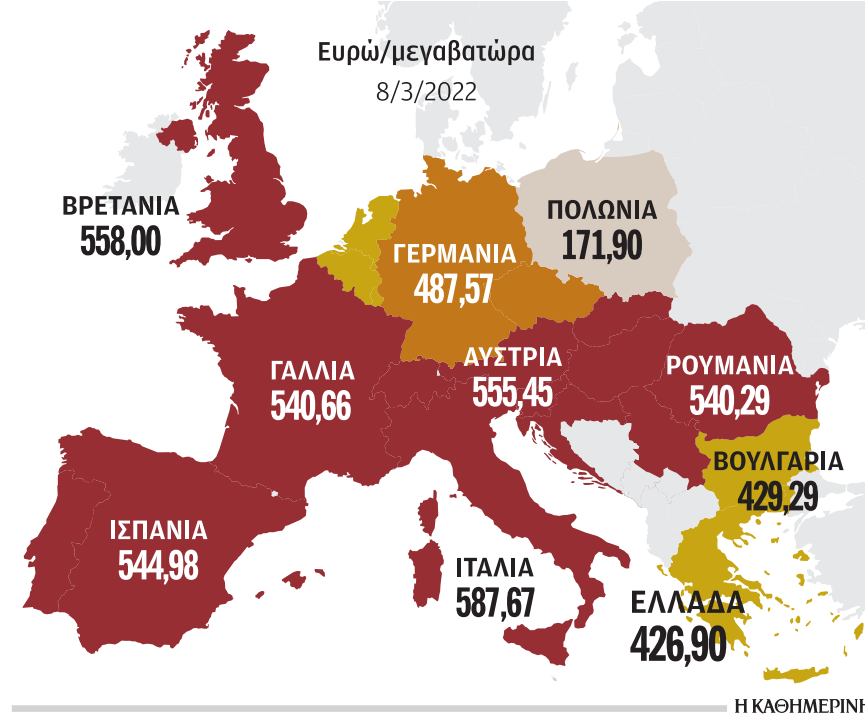
Η Αθήνα πιέζει τις Βρυξέλλες για τη σύσταση ευρωπαϊκού μηχανισμού στήριξης των καταναλωτών.

κρατών-μελών από την ένταση της ενεργειακής κρίσης που πυροδότησε η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία.

Λιγνίτης

Παράλληλα και θέτοντας ως προτεραιότητα τη συγκράτηση του κόστους στην ηλεκτρική ενέργεια, από την περασμένη εβδομάδα έχει δοθεί εντολή στους συμμετέχοντες στην αγορά να περιορίσουν την παραγωγή από το ακριβό φυσικό αέριο και να αυξήσουν τη συμμετοχή του λιγνίτη και των υδροηλεκτρικών. Η συμμετοχή των λιγνιτικών μονάδων πράγματι από 7% την 1η Μαρτίου φτάισε να ανεβαίνει σταδιακά και να φτάνει στο 15% στις 3 του μηνός και στο 26% στις 6 Μαρτίου, για να υποχωρήσει σήμερα στο 18,8% καθώς στο σύστημα μπαίνουν όλες οι διαθέσιμες λιγνιτικές μονάδες, με εξαίρεση δηλαδή αυτές που είναι σε βλάβη

Τιμές χονδρικής αγοράς ρεύματος

ή σε προγραμματισμένη συντήρηση. Η χρήση των υδροηλεκτρικών είναι λελογισμένη και αυτό γιατί τα αποθέματα, σύμφωνα με τον ΑΔΜΗΕ, είναι κρίσιμα για την κάλυψη των αιχμών το καλοκαίρι.

Η αυξημένη χρήση του λιγνίτη στο μείγμα καυσίμου φαίνεται ότι έφερε αποτέλεσμα, αφού η χονδρεμπορική τιμή της Ελλάδας στα 426,9 ευρώ η μεγαβατώρα είναι από τις χαμηλότερες στον ευρωπαϊκό χάρτη, όπου όλες οι χώρες, πλην της Γερμανίας, της Ολλανδίας και της Βουλγαρίας, έχουν τιμές που ξεπερνούν τα 500 ευρώ. Εξαιρεση αποτελεί η Πολωνία, με χονδρεμπορική τιμή σήμερα στα 171,9 ευρώ η μεγαβατώρα. «Θα εξαντλήσουμε κάθε δυνατότητα στήριξης των νοικοκυριών και επιχειρήσεων όπως το κάναμε μέχρι τώρα, αλλά οι δυνατότητές μας είναι περιορισμένες, γι' αυτό η Ευρώπη θα πρέπει να μας διαθέσει άμεσα εργαλεία χρημα-

τοδότησης», δηλώνει στην «Κ» ο υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Κώστας Σκρέκας. Η Ελλάδα θα πρέπει να σημειωθεί ότι ήταν από τις πρώτες χώρες που αξιοποίησε το εργαλείο της φορολόγησης των απροσδόκπτων κερδών των ΑΠΕ που αναμένεται να εισηγηθεί η Κομισιόν με τη νέα εργαλειοθήκη, που θα ανακοινώσει την επόμενη εβδομάδα, όπως και τα κέρδη των υδροηλεκτρικών που λειτουργεί η ΔΕΗ και η οποία έχει διαθέσει μέχρι στιγμής 600 εκατ. ευρώ για την ελάφρυνση των καταναλωτών. «Η ΔΕΗ θα έχει μηδενικά κέρδη όχι μόνο το 2021 αλλά και το 2022, γιατί θα διαθέσει επίσης τα κέρδη από τα υδροηλεκτρικά για την κατανάλωση», τονίζει ο υπουργός.

Οι εταιρείες προμήθειας

Σε απόγνωση βρίσκονται και οι εταιρείες προμήθειας, οι οποίες μετά μια πα-

ρατεταμένη περίοδο οικονομικής ασφυξίας καλούνται να καταβάλουν διπλάσια και τριπλάσια ποσά για την αγορά ενέργειας, ενώ οι δυνατότητες χρηματοδότησης από τις τράπεζες έχουν στενέψει και για κάποιες έχουν κλείσει εντελώς οι γραμμές πίστωσης. Κάποιοι βλέπουν «κανόνια» να σκάνε μέσα στην εβδομάδα λόγω αδυναμίας πληρωμής του Χρηματιστηρίου Ενέργειας, ενώ δυσκολεύονται να φανταστούν τις εξελίξεις σε περίπτωση που οι τιμές παραμείνουν υψηλά για πάνω από μία εβδομάδα.

Στις προτεραιότητες της κυβέρνησης βρίσκεται και η ανακρίση των αυξήσεων στο φυσικό αέριο τουλάχιστον και όσο διάστημα διαρκεί ο χειμώνας, λόγω της χρήσης του για θέρμανση.

Τις αρμόδιες αρχές απασχολεί κυρίως ο Απρίλιος, αφού τα προθεσμιακά συμβόλαια του Μαρτίου έκλεισαν στα 80 ευρώ η μεγαβατώρα, ενώ η τιμή στο TTF της Ολλανδίας έκλεισε χθες στα 216 ευρώ, αφού προηγουμένως χτύπησε τα 345 ευρώ.

Αντιθέτως και παρά τα αιτήματα από την αγορά καυσίμων, η κυβέρνηση για λόγους καθαρά δημοσιονομικών περιθωρίων και προτεραιοτήτων δεν εξετάζει σενάριο μείωσης του ειδικού φόρου κατανάλωσης. «Το κύριο πρόβλημα αυτή τη στιγμή είναι το κομμάτι της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου για θέρμανση, όπου η ζήτηση είναι ανελαστική», υπογραμμίζει ο υπουργός Κώστας Σκρέκας.

Καύσιμα

Η μέση τιμή της βενζίνης βρίσκεται ήδη στο 1,95 ευρώ το λίτρο και σύμφωνα με τις προβλέψεις της αγοράς αναμένεται να φτάσει σήμερα τα 2,05 ευρώ. Στο 1,76 ευρώ και ίσως και παραπάνω αναμένεται να φτάσει το πετρέλαιο κίνησης από το 1,65 ευρώ χθες, ενώ στο 1,49 ευρώ το λίτρο πωλείται το πετρέλαιο θέρμανσης. Η ζήτηση για καύσιμα κίνησης, σύμφωνα με τον πρόεδρο της ΠΟΠΕΚ Γιώργο Ασημάτογλου, έχει περιοριστεί τις τελευταίες εβδομάδες σε ποσοστό 20%.

Αξιοποίηση εγχώριων υδρογονανθράκων

Στο σχέδιο των υδρογονανθράκων εντάζει η κυβέρνηση μετά τη γενικότερη στροφή της Ευρώπης σε νέες πηγές φυσικού αερίου που ενεργοποίησε σε πανευρωπαϊκό επίπεδο η κρίση στην Ουκρανία και η εσπευσμένη ανάγκη ανεξάρτητης από το ρωσικό αέριο. Αυτό που σε πρώτη φάση εξετάστηκε στη σύσκεψη, η οποία πραγματοποιήθηκε το περασμένο Σάββατο στο Μαξίμου υπό τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη και με τη συμμετοχή της πολιτικής ηγεσίας του υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, της Ελληνικής Διαχειριστικής Εταιρείας Υδρογονανθράκων (ΕΔΕΥ) και των ΕΛΠΕ, είναι το κατά πόσον μπορεί να υπάρξει ένα εφικτό και ρεαλιστικό σχέδιο δράσης για την ολοκλήρωση των σεισμικών ερευνών και γεωτρήσεων σε θαλάσσια οικόπεδα στο Ιόνιο και στην Κρήτη που έχουν ήδη παραχωρηθεί σε πετρελαιοεπιχειρήσεις.

Στόχος μέσα από αυτή την επανεκκίνηση του προγράμματος αξιοποίησης των εγχώριων υδρογονανθράκων είναι να υπάρξει για πρώτη φορά μια πραγματική εικόνα σχετικά με την ύπαρξη κοιτασμάτων φυσικού αερίου στις δύο περιοχές που παραμένουν ανεξερεύνητες και σύμφωνα με την ΕΔΕΥ εμφανίζουν αξιόλογους στόχους. Στο πλαίσιο των κατευθύνσεων που δόθηκαν στη σύσκεψη του περασμένου Σαββάτου, η ΕΔΕΥ αναμένεται να παρουσιάσει στον πρωθυπουργό μέσα στην εβδομάδα τις κεντρικές κατευθύνσεις του σχεδίου δράσης που έχει αναλάβει να καταρτίσει. Βασικός πυλώνας, σύμφωνα με πληροφορίες, είναι η επίτευξη του χρόνου για τις απαιτούμενες αδειοδοτικές διαδικασίες των σεισμικών ερευνών και τις ερευνητικές γεωτρήσεις μέχρι και την άντληση.

Η προσπάθεια, δηλαδή, είναι «η ελληνική πραγματικότητα να συναντήσει τους αντικειμενικούς χρόνους αυτών των διαδικασιών», η οποία θα κρίνει και το στόιχημα, αφού θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι δεν ανατρέπεται η βασική στρατηγική της Ευρώπης για την ενεργειακή μετάβαση και άρα ο χρόνος ζωής του ενεργειακού μείγματος θα είναι περιορισμένος. Εκτίμηση της ΕΔΕΥ είναι ότι υπάρχει χρόνος για την ανάπτυξη της βιομηχανίας φυσικού αερίου της Ελλάδας, ιδίως αν λάβουμε

υπόψη μας ότι χρειάστηκαν λιγότερο από 2,5 χρόνια για την εμπορική εκμετάλλευση του κοιτάσματος Ζορ της Αιγύπτου μετά την ολοκλήρωση των σχετικών ερευνών. Πιο μετριοπαθή στάση φαίνεται να κρατούν τα ΕΛΠΕ, τα οποία εκτιμούν ότι απαιτούνται τουλάχιστον πέντε χρόνια για την πλήρη ανάπτυξη των κοιτασμάτων. Τα ΕΛΠΕ έχουν αποχωρήσει από τις χερσαίες περιοχές που τους είχαν παραχωρηθεί και το ενδιαφέρον τους έχει επικεντρωθεί στις θαλάσσιες περιοχές του Ιονίου και της Κρήτης. Τον περασμένο μήνα, μάλιστα, ολοκλήρωσαν τις σεισμικές έρευνες στο «μπλοκ 10» στον Κυπαρισσιακό Κόλπο και στο μπλοκ βορειοδυτικά του Ιονίου.

Δεν διαβλέπουν προς το παρόν ουσιαστικές αλλαγές και αναμένουν τη συνολική αντιμετώπιση της κυβέρνησης κυρίως ως προς τα αδειοδοτικά για να καθορίσουν τα επόμενα βήματά τους στις περιοχές νότια και νοτιοδυτικά της Κρήτης, όπου συμμετέχουν από κοινού με την Total και την ExxonMobil.

Οι δύο πολυεθνικές, που έχουν εντάξει στη στρατηγική τους την περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσογείου και αναπτύσσουν ήδη δραστηριότητα στην ΑΟΖ της Κύπρου, φέρονται να αναμένουν ένα πιο πικρό «σήμα» από την κυβέρνηση για να προχωρήσουν στο πρόγραμμα σεισμικών ερευνών, το οποίο έχει πάρει μέχρι τώρα δύο αναβολές λόγω και της εκκρεμίας εκδίκασης της αίτησης ακύρωσης της απόφασης έγκρισης της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων που κατέθεσαν στο ΣτΕ περιβαλλοντικές οργανώσεις. Το ενδιαφέρον των δύο πολυεθνικών για την Κρήτη δεν φαίνεται να έχει ατονήσει, ενώ πληροφορίες θέλουν και άλλες πετρελαιοεπιχειρήσεις να ενδιαφέρον για τους ελληνικούς υδρογονάνθρακες.

Η κυβέρνηση σε κάθε περίπτωση καλείται να λάβει άμεσα αποφάσεις καθώς ο χρόνος μετράει αντίστροφα, με τους υπεργάτους των υδρογονανθράκων να τονίζουν ότι η αξιοποίησή τους είναι μονόδρομος υπό τις νέες συνθήκες. Ήδη, χώρες όπως η Ιταλία, η Δανία και η Ολλανδία ανακοίνωσαν την επανεκκίνηση της παραγωγής κοιτασμάτων φυσικού αερίου.

ΧΡΥΣΑ ΛΙΑΓΓΟΥ

UNIVERSITY
of NICOSIA

Πανεπιστήμιο Λευκωσίας: Σπουδές εντός, αλλά και εκτός Κύπρου, χάρη στο Erasmus+

Έχεις μελετήσει όλες τις επιλογές σου κι έχεις καταλήξει πως οι σπουδές στην Κύπρο είναι η ιδανικότερη επιλογή για σένα. Πληροί όλες τις προϋποθέσεις και όλα τα «θέλω» σου: σωστά καταρτισμένα και ολοκληρωμένα προγράμματα σπουδών που θα σε εφοδιάσουν με γνώσεις και εμπειρίες, αναγνωρισμένα πτυχία που προσφέρουν αμέτρητες προοπτικές για επαγγελματική σταδιοδρομία, πανεπιστήμια και διεθνή αναγνώριση για να σου προσδώσουν κύρος στο επαγγελματικό περιβάλλον.

Σκέφτεσαι, ωστόσο, πως θα ήθελες να είχες την εμπειρία του να «ξεφύγεις» από τη σιγουριά του οικείου και να ζήσεις σε διαφορετική χώρα, να δεις άλλα μέρη, να γνωρίσεις νέους πολιτισμούς, να έρθεις σε επαφή με άλλες κουλτούρες, να προσδεύσεις στις ξένες γλώσσες, να διευρύνεις τους ορίζοντές σου, να γνωρίσεις άλλες νοοτροπίες και τρόπους ζωής και να αποκομίσεις εμπειρίες ζωής...

Αυτό που δεν ήξερες είναι ότι μπορείς να τα πράξεις όλα ενώ σπουδάξεις στην Κύπρο, χάρη στο πρόγραμμα ανταλλαγής φοιτητών Erasmus+. Ας πάρουμε για παράδειγμα το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, που σου προσφέρει την ευκαιρία να ζήσεις, να σπουδάσεις και να εργαστείς στο εξωτερικό, στο πλαίσιο των σπουδών σου.

Συμφωνίες με 200+ πανεπιστήμια του εξωτερικού

Το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας έχει συνάψει συμφωνίες με περισσότερα από 200 πανεπιστήμια, σε δεκάδες ευρωπαϊκές και μη χώρες. Έχεις, λοιπόν, μια πληθώρα επιλογών, όσο αφορά την πόλη που θα γίνει το νέο σου σπίτι, το πανεπιστήμιο που θα σου δώσει νέα εφόδια και τα μαθήματα που θα επιλέξεις να ακολουθήσεις.

Οικονομική στήριξη

Σκέψου τα πολλά σημαντικά οικονομικά οφέλη: θα φοιτήσεις δωρεάν σε ακαδημαϊκό ίδρυμα του εξωτερικού, ενώ θα έχεις και σπι-

μαντική επιχορήγηση για να καλύπτεις τα πρόσθετα έξοδά σου όπως τη στέγαση, τη σίτιση, ή τις μετακινήσεις σου. Σημειώνεται, πως στους φοιτητές του Erasmus+ με ειδικές ανάγκες παρέχεται επιπλέον επιχορήγηση.

Διάρκεια

Θα μπορείς να γίνεις φοιτητής Erasmus+ από 3 μέχρι 13 μήνες, ανάλογα με τον κύκλο σπουδών σου και όλα τα μαθήματα που θα πα-

ρακολουθήσεις θα είναι πλήρως αναγνωρισμένα! Επιπλέον θα μπορείς να κάνεις και πρακτική άσκηση από 2 μέχρι 12 μήνες. Κι αν θες να το ξανακάνεις, στο μεταπτυχιακό, θα έχεις ξανά αυτή τη δυνατότητα.

Μετά τις σπουδές

Θα έχεις τη δυνατότητα της απόκτησης εργασιακής εμπειρίας, καθώς το Erasmus+ δίνει το δικαίωμα σε έναν απόφοιτο, να δουλέψει

στο εξωτερικό σε διάστημα δώδεκα μηνών από την ημερομηνία αποφοίτησής του.

Τι γίνεται με το Ηνωμένο Βασίλειο

Παρά την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αρκετά αγγλικά πανεπιστήμια εξακολουθούν να συμμετέχουν στο Erasmus+ μέχρι το 2023. Στη συνέχεια θα ξεκινήσουν νέα προγράμματα κινητικότητας που θα επιτρέπουν την ανταλλαγή

Ευρωπαίων και Βρετανών φοιτητών.

Τι λένε οι αριθμοί

- Περισσότεροι από 385 φοιτητές του Πανεπιστημίου Λευκωσίας έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα Erasmus+ για φοίτηση ή / και πρακτική άσκηση στο εξωτερικό.
- Περισσότεροι από 310 απόφοιτοι του Πανεπιστημίου Λευκωσίας έχουν αποκτήσει την πρώτη τους εργασιακή εμπειρία στο εξωτερικό μέσω μετά την αποφοίτησή τους, χάρη στο Erasmus+.
- Οι δημοφιλέστερες χώρες ανάμεσα στους φοιτητές είναι κατά σειρά, η Ελλάδα, η Ισπανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιταλία και η Πορτογαλία.

Τι λένε οι ίδιοι οι φοιτητές

«Η εμπειρία του Erasmus+ ήταν μια μεγάλη ευκαιρία για μένα να ανοίξω τους ορίζοντές μου αλλά και να γίνω πιο κοινωνική και να γνωρίσω καινούργιους ανθρώπους με τους οποίους μακροπρόθεσμα έγινα φίλη. Θα το σύστηνα ανεπιφύλακτα, γιατί είναι μια εμπειρία που αλλάζει τη ζωή, μια εμπειρία που όλοι θα πρέπει να βιώσουν» - Ευδοκία Αριστέδου, Φοιτήτρια στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών μέσω του Erasmus+.

«Είχα τη δυνατότητα να γνωρίσω διαφορετικούς ανθρώπους από χώρες πολύ μακρινές από την Κύπρο και να αναπτύξω δυνατές φιλίες. Το Erasmus με βοήθησε στην προσωπική μου ανάπτυξη και τώρα αισθάνομαι περισσότερο δυνατή και με περισσότερη αυτοπεποίθηση. Επιπλέον, βελτίωσα τις γλωσσικές μου δυνατότητες κι έμαθα πως να αντιμετωπίζω μόνη μου εμπόδια που εμφανίζονται στην καθημερινή μου ζωή...

Εισπνέω σε κάθε νέο που θέλει να διευρύνει τους ορίζοντές του και να βγει για λίγο από την 'ζώνη ασφάλειας και άνεσής του', να λάβει μέρος στο πρόγραμμά». - Μαρία Αριστέδου, Φοιτήτρια στο SRH Hochschule Berlin της Γερμανίας μέσω του Erasmus+.

Χαμηλότερη ανάπτυξη, υψηλότερος πληθωρισμός

Στο χειρότερο σενάριο, ρυθμό ανάπτυξης 2,5% βλέπει το ΥΠΟΙΚ

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Για «τοπίο στην ομίχλη» του πολέμου μιλούν τα στελέχη του οικονομικού επιτελείου, περιγράφοντας το περιβάλλον στο οποίο καλούνται να σχεδιάσουν την οικονομική πολιτική του επόμενου διαστήματος και τα ενδεχόμενα μέτρα στήριξης των ευάλωτων και της οικονομίας συνολικά. Οι αβεβαιότητες ως προς τη διάρκεια και την έκταση του πολέμου, όπως εξηγούν, καθιστούν οποιαδήποτε πρόβλεψη απολύτως επισφαλή και αυτή τη στιγμή όλα τα σενάρια βρίσκονται στο τραπέζι: από το «καλό», με κατάπαυση του πυρός και αποκλιμάκωση των κυρώσεων σε οριζόντα ενός μήνα, έως το «πολύ κακό», με διακοπή των ενεργειακών πηγών της Ρωσίας, όπου οι ζημιές «δεν έχουν όρια», σύμφωνα με τις περιγραφές τους.

Με το σκεπτικό αυτό, στο υπουργείο Οικονομικών αναφέρουν ότι θα λαμβάνουν τα απολύτως αναγκαία μέτρα κάθε φορά, όπως το πλάφόν στην κερδοφορία των καυσίμων και η συνέχιση της στήριξης των τιμολογίων ρεύματος, περιμένοντας να ξεκαθαρίσει το τοπίο για πιο δραστικές παρεμβάσεις.

Ατυχία για μια ακόμη φορά η Ελλάδα, δεν βρίσκει σκαλοπάτι να πατήσει για να αφήσει οριστικά πίσω της την κληρονομιά των μνημονίων. Μετά την πανδημία, ήρθε τώρα και ο πόλεμος στην Ουκρανία να επιβαρύνει την ανάκαμψη της οικονομίας της, να επιβαρύνει τον προϋπολογισμό της με νέες δαπάνες για τη στήριξη των νοικοκυριών, να καθυστερήσει ίσως την

Οποιαδήποτε πρόβλεψη είναι απολύτως επισφαλής και αυτή τη στιγμή όλα τα σενάρια βρίσκονται στο τραπέζι.

αναβάθμισή της από τους οίκους αξιολόγησης, να επιβαρύνει το κόστος δανεισμού της και να επιδεινώσει το ισοζύγιο πληρωμών της, επαναφέροντας το καθεστώς των διπλών ελλειμμάτων, από το οποίο τόσα χρόνια, με τα μνημόνια, πάλευε να ξεφύγει.

Οι κατευθυντήριες γραμμές για τους προϋπολογισμούς του 2023, που εξέδωσε την περασμένη εβδομάδα η Κομισιόν, δεν φώτισαν την εικόνα. Ο σχεδιασμός για άρση της ρήτρας γενικής διαφυγής από τους κανόνες του Συμφώνου Σταθερότητας δεν αλλάζει, αλλά δεν αποκλείεται να αλλάξει τον Μάιο, μετά τη δημοσίευση των εαρινών προβλέψεων της Κομισιόν, όπως είπε ο επίτροπος Πάολο Τζεντιλόνι. Προς το παρόν, απλώς έγινε ξεκάθαρο ότι δεν θα ισχύσει ο κανόνας της μείωσης του χρέους κατά 1/20 του υπερβάλλοντος ποσοστού από το 60% του ΑΕΠ, κάτι που ούτως ή άλλως ήταν μη ρεαλιστικό, αν όχι εξοντωτικό για την Ελλάδα.

Αυτό που τονίστηκε ωστόσο, παράλληλα, ήταν ότι οι χώρες με υψηλό χρέος, όπως η Ελλάδα, πρέπει να ξεκινήσουν το 2023 μία «σταδιακή δημοσιονομική προσαρμογή» που θα «σταθεροποιήσει και στη συνέχεια θα μειώσει τους δείκτες χρέ-

Στο υπουργείο Οικονομικών αναφέρουν ότι θα λαμβάνουν τα απολύτως αναγκαία μέτρα κάθε φορά, όπως το πλάφόν στην κερδοφορία των καυσίμων και η συνέχιση της στήριξης των τιμολογίων ρεύματος, περιμένοντας να ξεκαθαρίσει το τοπίο για πιο δραστικές παρεμβάσεις.

ους». Κάτι που δεν συνεπάγεται οπωσδήποτε πρωτογενή πλεονάσματα, όπως διευκρινίστηκε. Λογικά, αναμένεται μια συνέχιση της χαλάρωσης το 2023, αλλά με προσεκτικό τρόπο και με προστασία των επενδυτικών δαπανών, για να μην υποστεί πλήγμα η ανάπτυξη.

Επίσης, δεν είναι σαφές αν η Επιτροπή, στο πλαίσιο της επικαιροποίησης της εργαλειοθήκης για την ελάφρυνση των ενεργειακών λογαριασμών των καταναλωτών, που θα εισηγηθεί, κατόπιν υπόδειξης των υπουργών Ενέργειας, θα περιλάβει μέτρα για τη μετάθεση του βάρους εκτός εθνικών προϋπολογισμών, όπως θα επιθυμούσε η ελληνική πλευρά. Προς το παρόν, η στήριξη των ευάλωτων νοικοκυριών, αλλά και των επιχειρήσεων, είναι στα

χέρια των εθνικών κυβερνήσεων, με το σκεπτικό ότι για φέτος δεν υπάρχει περιορισμός ως προς το έλλειμμα.

Για την Ελλάδα, ωστόσο, υπάρχει ο περιορισμός των αγορών, που ανεβάζουν τα επιτόκια δανεισμού, καθώς είναι υπερχρεωμένη και εκτός επενδυτικής βαθμίδας, σημειώνουν πηγές του οικονομικού επιτελείου.

Το μόνο βέβαιο, στα «καλά» και τα «κακά» σενάρια για την εξέλιξη του πολέμου, είναι ότι οι τιμές ενέργειας θα παραμείνουν υψηλές για μεγαλύτερο διάστημα απ' όσο είχε προβλεφθεί και κατά συνέπεια η ανάγκη στήριξης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων θα συνεχιστεί. Σε έκθεσή του, ο επενδυτικός όμιλος ΑΧΙΑ την περασμένη εβδομάδα εκτιμούσε ότι το κόστος

στήριξης για όλο το έτος θα κυμαίνεται μεταξύ 3 και 4,5 δισ. ευρώ, ενώ η δυνατότητα χρηματοδότησης από το Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης θα είναι 3-3,5 δισ. ευρώ, επομένως ίσως απαιτηθεί επιπλέον 1 δισ. ευρώ από τον προϋπολογισμό. Επιπροσθέτως, ο όμιλος σημειώνει ότι αν προστεθεί και το κόστος στο ΑΕΠ από την άνοδο των τιμών ενέργειας, το πλήγμα στον προϋπολογισμό θα μπορούσε να φτάσει τα 500 εκατ. ευρώ έως 2 δισ. ευρώ (0,3%-1% του ΑΕΠ). Ενα μέρος του εκτιμά ότι θα μπορούσε να καλυφθεί με ευρωπαϊκούς πόρους.

Οι εκτιμήσεις αυτές δεν διαφέρουν από της κυβερνήσης, στο «καλό» σενάριο. Σύμφωνα με αυτές, το ΑΕΠ αναμένεται να δεχθεί ένα πλήγμα της τάξης του 1%

του ΑΕΠ και ο προϋπολογισμός 1,5-2 δισ. ευρώ (περίπου 1% του ΑΕΠ), ανάλογα με την εξέλιξη της τιμής της ενέργειας. Για τον πληθωρισμό, προς το παρόν ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας συντονίζεται με τις προβλέψεις της Κομισιόν (3,1% εναρμονισμένος δείκτης, που μεταφράζεται σε 3,5%-4% στον εθνικό δείκτη). Αυτό, όμως, μπορεί να αλλάξει προς το χειρότερο, καθώς οι ανατιμήσεις στο μέτωπο όχι μόνο της ενέργειας, αλλά και των σιτηρών και των τροφίμων είναι αλματώδεις.

«Τουλάχιστον, δεν θα μας βάλει σε ύφεση ο πόλεμος», καθησυχάζουν στο υπουργείο Οικονομικών, που βλέπουν ότι στο «κακό» σενάριο ο ρυθμός ανάπτυξης θα περιοριστεί στο 2,5% αντί για 4,5%.

Η στροφή στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι εθνική ανάγκη και μια καλή επιχειρηματική επιλογή, ανέφερε ο γενικός διευθυντής Εταιρικής και Επενδυτικής Τραπεζικής της Εθνικής Τράπεζας, Βασίλης Καραμούζης, μιλώντας στο Fin Forum 2022.

Η ενεργειακή ανεξαρτησία περνάει από τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Την ανάγκη επιτάχυνσης του θεσμικού πλαισίου σε ό,τι αφορά την αδειοδότηση των ΑΠΕ και τις ενισχύσεις για έργα αμιγούς αποθήκευσης (μεμονωμένοι σταθμοί αποθήκευσης) και για έργα ΑΠΕ και αποθήκευσης υπογράμμισε ο γενικός διευθυντής Εταιρικής και Επενδυτικής Τραπεζικής της Εθνικής Τράπεζας, Βασίλης Καραμούζης, μιλώντας στο Fin Forum 2022 που διοργάνωσε η EET.

«Η πρόστιμη μετάβαση δεν περιλαμβάνει μόνο τις κλασικές ΑΠΕ, αλλά και την αποθήκευση ενέργειας, τις νέες πράσινες τεχνολογίες, όπως το πρόστιμο υδρογόνου, την ενεργειακή αναβάθμιση, τις πράσινες μεταφορές και την αειφόρο χρήση των πόρων», σημείωσε ο κ. Καραμούζης, υπογραμμίζοντας ότι «η αγορά αναμένει επίσης το θεσμικό πλαίσιο που θα διέπει τα υπεράκτια αιολικά πάρκα, για τα οποία ο στόχος που έχει θέσει η κυβέρνηση είναι η ανάπτυξη 2GW μέχρι το 2030. Η πολιτεία πρέπει επίσης να προχωρήσει γρήγορα τους νέους διαγωνισμούς για τις παραδοσιακές τεχνολογίες ΑΠΕ» και επισημαίνοντας ότι «η πραγματοποίηση της πρώτης ανταγωνιστικής διαδικασίας ΑΠΕ για το 2022 εκτιμάται ότι θα είναι προς τον

Η Εθνική Τράπεζα σχεδιάζει να διοχετεύσει κεφάλαια άνω των 10 δισ. ευρώ σε έργα ενέργειας και υποδομών.

Ιούνιο, καθώς έχει καθυστερήσει η προκήρυξη». «Η ενεργειακή κρίση του τελευταίου διαστήματος και ο πόλεμος που ήρθε να την ενισχύσει έχουν κάνει ακόμα πιο ξεκάθαρη την ανάγκη για ενεργειακή ανεξαρτησία. Αυτή περνάει ξεκάθαρα από τις ΑΠΕ, αλλά και μεταβατικά θα πρέπει να γίνει σημαντική χρήση του φυσικού αερίου με περισσότερες επιλογές απ' ό,τι έχουμε σήμερα. Η Εθνική αυτή ανάγκη έχει γεωστратηγική σημασία, αλλά είναι και μια καλή επιχειρηματική επιλογή. Όταν ολοκληρωθεί θα σημαίνει ότι τα ελληνικά νοικοκυριά αλλά και οι επιχειρήσεις θα έχουν σίγουρη και φθηνή πρόσβαση σε καθαρή ενέργεια», σημείωσε ο κ. Καραμούζης. Η Εθνική Τράπεζα προτίθεται να διοχετεύσει κεφάλαια άνω των 10 δισ. ευρώ σε

έργα ενέργειας και υποδομών αξιοποιώντας κατά τον βέλτιστο τρόπο πόρους από το Ταμείο Ανάκαμψης, τα υπόλοιπα προγράμματα μέσω ΕΙΒ/ΕΙΡ και το Ταμείο Υποδομών, εργαλείο το οποίο έχει ενεργοποιήσει αποκλειστικά η Εθνική Τράπεζα, κατέληξε ο κ. Καραμούζης.

Το Ταμείο Ανάκαμψης

Αναφερόμενος στις δυνατότητες του Ταμείου Ανάκαμψης ο Δημήτρης Βερελής, Head of Development, Sustainable Banking & Bank Relations της Τράπεζας Πειραιώς, επέμεινε στην ταχύτητα που εξασφαλίζει η διαχείριση του Ταμείου Ανάκαμψης από τις τράπεζες, αναφέροντας ως χαρακτηριστικό παράδειγμα τον τομέα του τουρισμού, που θα επιτρέψει στην επιχείρηση να προλάβει τη σεζόν. «Μόλις εγκριθεί η αίτηση, προχωρεί η συμβασιοποίηση και αρχίζουν οι καταβολές, και άρα η επιχείρηση δεν περιμένει την ολοκλήρωση του έργου για πιστοποίηση και πληρωμή, όπως για παράδειγμα συμβαίνει στον Αναπτυξιακό», σημείωσε ο κ. Βερελής, συμβάλλοντας στη μείωση του κόστους και του κινδύνου. Το ενδιαφέρον των επιχειρήσεων καταγράφεται ήδη αυξημένο, σημείωσε ο κ.

Βερελής, κάτι που αποτυπώθηκε στις περισσότερες από 400 ενημερωτικές συναντήσεις με πελάτες που πραγματοποίησε η Τράπεζα Πειραιώς από τον Ιούνιο, κατά τις οποίες παρουσιάστηκαν οι ευκαιρίες, οι δυνατότητες και οι προοπτικές του Ταμείου Ανάκαμψης.

Ο ανώτερος διευθυντής Επενδυτικής Τραπεζικής της Alpha Bank, Ευάγγελος Καραμάκνης, αναφέρθηκε μεταξύ άλλων και στην ηλεκτρονική πλατφόρμα που δημιουργείται με τη βοήθεια εμπειρων συμβούλων σε συνεργασία με τις τράπεζες, προκειμένου να εξασφαλιστεί μια διαφανής και απρόσκοπτη διαδικασία με προκαθορισμένους χρόνους ανταπόκρισης. «Το σημαντικό πλεονέκτημα του προγράμματος είναι ότι τα χρήματα θα προκαταβληθούν στις τράπεζες και θα είναι άμεσα διαθέσιμα προς τους φορείς των επιλέξιμων επενδύσεων», συμπλήρωσε ο κ. Καραμάκνης, για να υπογραμμίσει ότι αφενός υπάρχουν αυστηρές προδιαγραφές σχετικά με την επιλεξιμότητα και αφετέρου οι επιχειρήσεις θα πρέπει να προετοιμάσουν λεπτομερή και εμπειρισταταμένα επενδυτικά σχέδια και να είναι διατεθειμένες να αναλάβουν επιπλέον υποχρεώσεις.

Αυξήθηκε η χρήση του Διαδικτύου στους άνω των 55 ετών

Αρκετά εξοικειωμένοι με το Διαδίκτυο, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αλλά και τις ηλεκτρονικές αγορές είναι πλέον άτομα ηλικίας 55-64 ετών, με τους περισσότερους να στρέφονται στα ψηφιακά κανάλια κατά τα τελευταία δύο χρόνια της πανδημίας. Με τη χρήση του Internet στην Ελλάδα να είναι πλέον σχεδόν καθολική (94%) ιδίως για τις νεότερες ηλικίες 13-17 και 18-34 ετών, έρευνα που διενεργήθηκε από τη Focus Bari (Focus On Tech Life TIPS) καταδεικνύει πως τα τελευταία 2 χρόνια της πανδημίας η χρήση του Διαδικτύου αυξήθηκε σημαντικά στις ηλικίες 55-64 ετών (+11%). Ακόμη πιο εντυπωσιακή είναι και η αύξηση στους λίγο μεγαλύτερους 65-74 ετών (+21%), την περίοδο Ιουνίου - Δεκεμβρίου 2021 σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο το 2019. Τότε η χρήση του Διαδικτύου σε αυτές τις ηλικίες διαμορφωνόταν στο 61%, ενώ το 2021 έφθασε στο 73%. Αντίστοιχα, στις ηλικίες 55-64 ετών, την περίοδο Ιουνίου - Δεκεμβρίου 2021, η χρήση του Ιντερνετ έφθασε στο 90% από 81% δύο χρόνια πριν.

Ατομα ηλικίας 55-64 ετών χρησιμοποιούν όλο και περισσότερο το Διαδίκτυο για να εξυπηρετήσουν καθημερινές δραστηριότητες, όπως για να πραγματοποιήσουν τραπεζικές συναλλαγές ή συναλλαγές με δημόσιους οργανισμούς, να συμμετέχουν σε webinars, να πραγματοποιούν ηλεκτρονικές αγορές, για

την αποστολή emails, για να επικοινωνούν στα social media κ.ά. Ενδεικτικά, η χρήση του Ιντερνετ για webinars σημείωσε μέσα σε μία διετία αύξηση 177%, για τις τραπεζικές συναλλαγές καταγράφηκε άνοδος 76%, ενώ για τις συναλλαγές με το Δημόσιο σημειώθηκε αύξηση 72%. Τις περισσότερες φορές, για να πραγματοποιήσουν τις δραστηριότητές τους συνδέονται μέσω smartphones, notebook και desktop. Η χρήση του smartphone είναι πολύ πιο συχνή, με τον μέσο χρόνο σύνδεσης στο Internet να φθάνει τα 85 λεπτά την ημέρα την περίοδο Ιουνίου - Δεκεμβρίου 2021 έναντι 53 λεπτών την αντίστοιχη περίοδο δύο χρόνια πριν. Τέλος, αυξημένο είναι το ενδιαφέρον των χρηστών 55 και άνω για τις ηλεκτρονικές αγορές. Μάλιστα, το 67% των χρηστών αυτής της ηλικίας έχει κάνει τουλάχιστον μία αγορά τους τελευταίους 6 μήνες, ποσοστό αυξημένο κατά 58% συγκριτικά με το τέλος του 2019. Οσον αφορά τις αγορές τους, τα άτομα αυτής της ηλικίας ξόδεψαν 299 ευρώ περισσότερα μεταξύ Ιουνίου - Δεκεμβρίου 2021, δαπανώντας κατά μέσον όρο 853 ευρώ. Οσον αφορά τα social media σχεδόν 9 στους 10 χρήστες ηλικίας 55-64 ετών χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (+37%) αφιερώνοντας τουλάχιστον μια ώρα την ημέρα για να περιηγηθούν σε αυτά.

Δ. ΚΟΝΤΗ

Οι περισσότεροι στράφηκαν στα ψηφιακά κανάλια κατά τα τελευταία δύο χρόνια της πανδημίας.

Μεγάλη πτώση κατά 3,90% στο Χρηματιστήριο

Στις 789,66 μονάδες έκλεισε ο Γενικός Δείκτης, με τζίρο 158,04 εκατ. ευρώ

Ισχυρές πιέσεις δέχθηκαν οι τιμές των μετοχών στη συνεδρίαση του Χρηματιστηρίου την Τρίτη, με την αγορά να αποτιμά την προ-χθεσινή αρνητική εικόνα των διεθνών χρηματιστηρίων, καθώς τη Δευτέρα ήταν κλειστόι.

Η κεφαλαιοποίηση της αγοράς μειώθηκε χθες κατά 2,5 δισ. ευρώ.

Την ίδια ώρα οι ευρωπαϊκές αγορές κατέγραψαν επιφυλακτική ανοδική κίνηση, μετά την προχθεσινή «βουτιά».

Στο στόχαστρο των πωλητών βρέθηκαν οι τραπεζικές μετοχές και οι μετοχές του ΟΤΕ και της Coca-Cola HBC, οδηγώντας την αγορά κάτω από τα επίπεδα των 800 μονάδων, ενώ η κεφαλαιοποίηση της αγοράς μειώθηκε χθες κατά 2,5 δισ. ευρώ.

Ο Γενικός Δείκτης Τιμών έκλεισε στις 789,66 μονάδες, σημειώνοντας πτώση 3,90%. Ενδοσυνεδριακά κατέγραψε κατώτερη τιμή στις 788,83 μονάδες (-4%).

Η αξία των συναλλαγών κυμάνθηκε σε υψηλά επίπεδα και ανήλθε στα 158,04 εκατ. ευρώ, ενώ διακινήθηκαν 81.718.749 μετοχές.

Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης σημείωσε πτώση σε ποσοστό 4,15%, ενώ ο δείκτης της μεσαίας κεφαλαιοποίησης υποχώρησε σε ποσοστό 2,86%.

Από τις μετοχές της υψηλής κεφαλαιοποίησης, άνοδο κατέγραψαν της Jumbo (+1,92%) και της Σαράντς (+1,45%).

Αντιθέτως, τη μεγαλύτερη πτώση σημείωσαν οι μετοχές του ΟΤΕ (-7,88%), της Πειραιώς (-7,01%), της Coca-Cola HBC (-6,55%), της Viohalco (-6,38%), της Lamda (-6,15%), της Eurobank (-6,04%) και της Alpha Bank (-5,44%).

Από τους επιμέρους δείκτες, άνοδο σημείωσε μόνο ο δείκτης των Προσωπικών προϊόντων (+1,05%), ενώ τις μεγαλύτερες απώλειες σημείωσαν οι δείκτες των Τηλεπικοινωνιών (-7,86%), των Τροφίμων (-6,42%), των Πρώτων υλών (-5,47%) και των Τραπεζών (-5,03%).

Τον μεγαλύτερο όγκο συναλλαγών παρουσίασαν η Alpha Bank και η Eurobank διακινώντας 26.283.588 και 22.207.005 μετοχές, αντιστοίχως.

Τη μεγαλύτερη αξία συναλλαγών σημείωσαν η Alpha Bank με 25,642 εκατ. ευρώ και η Εθνική με 21,964 εκατ. ευρώ.

Ανοδικά κινήθηκαν 18 μετοχές, 116 πτωτικά και 10 παρέμειναν σταθερές.

Τη μεγαλύτερη άνοδο σημείωσαν οι μετοχές: SATO +18,38% και Menasco +9,64%. Τη μεγαλύτερη πτώση κατέγραψαν οι μετοχές: Frigoglass -19,64% και Moda Bango -14,86%.

Πολλοί επενδυτές στράφηκαν στο ασφαλές καταφύγιο του χρυσού, που σημείωσε άνοδο 2,4% στην αγορά σποτ, στις 2.045,88 δολάρια η ουγγιά.

Στη σκιά της απόφασης για το πετρέλαιο οι αγορές

Ανοδικά κινούνταν χθες οι δείκτες των περισσότερων διεθνών χρηματιστηρίων χάρις στην περαιτέρω ενίσχυση των τιμών του πετρελαίου, εξαιτίας της απόφασης των Ηνωμένων Πολιτειών να απαγορεύσουν τις εισαγωγές ρωσικών υδρογονανθράκων λόγω της εισβολής στην Ουκρανία.

Η Βρετανία δήλωσε ότι σταδιακά θα μειώσει τις αντίστοιχες εισαγωγές έως τη λήξη του χρόνου. Αναλυτές ε-ποσημαίνουν ότι είναι βαρύνουσα η απόφαση του Αμερικανού προέδρου Τζο Μπάιντεν, αλλά ακόμα μεγαλύτερο αντίκτυπο θα είχε μια ανάλογη κίνηση από μέρους της Ευρώπης.

Το πετρέλαιο τύπου Brent ενισχύθηκε κατά 6,5%, φθάνοντας στα 131,27 δολάρια το βαρέλι, ενώ αργότερα υποχώρησε στα 130,05 δολάρια το βα-

Η ιστορική άνοδος του πετρελαίου θα παραταθεί, επιτείνοντας την αβεβαιότητα των αγορών, λένε αναλυτές.

ρέλι. Η διευθυντρια επενδύσεων στον βραχίονα διαχείρισης πλούτου της UBS για τη Βόρειο και Νότιο Αμερική, Σολίτα Μαρτσέλι, τονίζει ότι η ιστορική άνοδος του πετρελαίου θα παραταθεί, επιτείνοντας την αβεβαιότητα των αγορών.

Η Ρωσία, σημειωτέον, έχει προειδοποιήσει πως ο «μαύρος χρυσός» ενδέχεται να εκτιναχθεί στα 300 δολάρια

το βαρέλι και ότι ίσως διακόψει την παροχή φυσικού αερίου από τον βασικό αγωγό προς τη Γερμανία, εάν η Δύση εμποδίσει τις εισαγωγές του εμπορεύματος.

Κατά τον αναλυτή γεωπολιτικών κινδύνων της Morning Consult, Τζέισον Μακμάν, «δεδομένης της μεγάλης εξάρτησης της Ευρώπης από τις ενεργειακές προμήθειες που της διαθέτει η Ρωσία, μια τέτοια απόφαση θα είχε κρίσιμες οικονομικές και γεωπολιτικές προεκτάσεις».

Ανευ αυτών, οι αγορές αντέδρασαν θετικά στις αποφάσεις ΗΠΑ και Βρετανίας και είχαν θετικό πρόσημο, με τους Dow Jones και S&P 500 να σημειώνουν κέρδη 0,89% και 0,83%, αντιστοίχως, αργά χθες πριν από το κλείσιμο της αμερικανικής αγοράς.

Στη Γηραιά Ηπειρο ο πανευρωπαϊκός δείκτης STOXX 600 ολοκλήρωσε τη χθεσινή συνεδρίαση με πτώση 0,51%, όπως και ο DAX στη Φρανκφούρτη με -0,02% και με -0,32% ο CAC 40 στο Παρίσι. Ανοδικά έκλεισαν οι FTSE 100 στο Λονδίνο με 0,07%, με 0,80% ο FTSE MIB στο Μιλάνο και με 1,82% ο IBEX στη Μαδρίτη.

Ως ασφαλές καταφύγιο ο χρυσός είχε άνοδο 2,4% στην αγορά σποτ στα 2.045,88 δολάρια η ουγγιά, ενώ στην Αγορά Μετάλλων του Λονδίνου η διαπραγμάτευση του νικελίου διεκόπη, εξαιτίας του διπλάσιασμού της τιμής του στο ρεκόρ των 100.000 δολαρίων ο τόνος μέσα σε λίγες ώρες λόγω της κάλυψης βραχυπρόθεσμων θέσεων.

REUTERS, BLOOMBERG

(Τιμή: Reuters)

ΞΕΝΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

New York/Νέα Υόρκη				VERIZON COMMS				RELX				FRESenius MEDI			
Εταιρείες	Πριν από το κλείσιμο	Μετ.%	(Σε δολάρια)	WALT DISNEY CO	133.26	-1.8654		RIO TINTO	5891.3851	-2.193		FRESenius SE	27.645	-0.315	
3M COMPANY	147.335	2.8301		WELLS FARGO &	47.89	4.5405		ROYAL MAIL	351.64	2.71		HEIDELBERGCEME	51.48	0.6	
ALCOA CORP	83.925	-1.7272		WALMART INC	139.98	-1.1929		ROLLS-ROYCE HL	92.3311	3.594		HEMKE AG&CO V	62.64	-0.18	
ALLEGHANY CRP	609.7	-0.1866		London/Λονδίνο				SAINSBURY(I)	248.47	-0.479		INFINEON TECH	26.485	-0.145	
ALTRIA GROUP	51.485	-2.5828		Εταιρείες		Χθεςινό	Μετ.%	SCHRODERS	2853	1.278		K+S AG NA	22.14	-1.58	
AMAZON COM	2755.13	0.2208		ANGLO AMERICAN	3815.0553	-0.597		SAGE GRP	637.6	-3.482		MERCK KGAA	162.6	-4.55	
AMER EXPRESS C	163.53	2.765		A.B.FOOD	1644.2287	-2.808		ST JAMES'S PLAC	1180	-1.667		MUENCH. RUECK	220.2	11.05	
AMER INTL GROU	56.59	3.512		ADMIRAL GRP	2461	0.86		SMITHS GROUP	1369	-0.871		RWE AG	34.79	0.29	
AMGEN	232.79	-0.6699		ASHTED GRP	4720.6637	-1.658		SMITH&NEPHEW	1197.5	-0.208		THYSSENKRUPP A	8.076	0.102	
APPLE INC	160.13	0.521		ANTOFAGASTA	1518	-1.779		SSE	1608	0.942		VOLKSWAGEN VZ	135.84	-0.9	
BANK OF AMERIC	39.35	2.6343		BAE SYS.	744.5817	1.836		STAND.CHART.	466.52	2.953		VOIVONIA SE	43.3	-0.89	
BAXTER INTL IN	81.91	-3.6126		ASTRAZENECA	8729	1.11		SEVERN TRENT	2828	-2.044		SIEMENS N	115.5	1.72	
BOEING CO	176.7201	4.463		BABCOCK INTL	329.8	4.897		TRAVIS PERKINS	1233.0213	-5.418		SAP SE	96.39	-0.88	
BRISTOL MYERS	68.32	-0.6544		BAE SYS.	744.5817	1.836		TESCO	267.903	-2.474		Amsterdam/Αμστερνταμ			
CAMPBELL SOUP	42.72	-6.1511		BARCLAYS	153.8282	0.422		TUI AG	195.5021	10.339		Εταιρείες		Χθεςινό	Μετ.%
CATERPILLAR IN	213.03	8.302		BR.AMER.TOB.	2964.9132	0		TAYLOR WIMPEY	127.9	-2.03		AALBERTS	41.15	0.56	
CIGNA CORP	233.27	-1.4616		BARRATT DEVEL.	536.6558	-1.701		UNILEVER	3294	0.255		AEGON	3.757	0.72	
CHEVRON	171.54	5.8627		BERKELEY GRHL	3752.9816	-0.853		UTD. UTILITIES	101.5	-0.333		KAWASAKI HVY I	1949	-4.37	
CISCO SYSTEMS	55.33	-0.4677		BR.LAND	468.5	1.166		VODAFONE GROUP	117.01438	-3.688		KALIMA CORP	1501	-3.47	
CITIGROUP	55.795	0.441		BUNZL	2746	-2.968		WPP	951.34	3.134		KEIO	4675	-1.37	
CERVECERIAS	14.115	1.987		BP	366.4656	5.118		WHITBREAD	2436	-1.496		KOBE STEEL	553	-8.44	
CIGNA CO	59.295	-2.9224		BURBERRY GRP	15515	-1.835		Zurich/Zuripxn				ASML HOLDING	517	-4.37	
COLGATE PALMOL	75.56	-1.4606		BT GROUP	163.3	-0.336		Εταιρείες		Χθεςινό	Μετ.%	BOSKALIS WESTM	24.1	1.26	
DANAOS CORP	91.73	3.1254		COCACOLA HBC A	1461	-1.318		ABB LTD N	29.38	2.23		GALAPAGOS	54.06	0.16	
DIANA SHIPPING	5.34	5.9524		CARNIVAL	1092.2	-2.673		RICHEMONT N	100.75	-4.41		HEINEKEN	79.2	-0.63	
DOW INC	58.68	1.2073		CENTRICA	74.76	2.874		GEBERIT NI	562	-3.34		ING GROEP	8.471	-0.13	
DUPONT DE NMUO	70.11	1.5057		COMPASS GROUP	1548.5	0.162		NOVARTIS N	74.37	-3.23		KONINKLIJKE DS	145.15	-8.28	
ENTERGY CP	110.71	-1.0281		CAPITA GROUP	20.82	0.192		ROCHE HOLDING	343.5	1.03		KPM KON	2.888	-2.83	
EXXON MOBIL	88.35	1.4118		CRH	2911	-1.773		SGS N	2415	-4.01		NN GROUP	38.65	5.11	
FEDEX CORP	207.35	3.113		DCC	5568	1.236		SWATCH GROUP I	234	-1.18		KONINKLIJKE DS	145.15	-8.28	
FORD MOTOR CO	16.4169	2.7984		DIAGEO	3343	-0.164		ADECCO N	38.43	1.4		IMCO	129.5	-4.36	
INTL BUS MACHI	127.02	0.7535		DIRECT LINE	253.9265	-3.907		JULIUS BAER N	45.77	1.6		RANDSTAD	52.4	1.71	
GENERAL DYNAMI	238.79	-3.4373		EXPERIAN	2713	-4.314		CS GROUP AG	6.64	1.56		RELX	24.91	-6.95	
GENERAL ELEC C	89.42	4.7318		EASYPART	441.9	1.706		GIVAUDAN N	3532	-5.56		UNIBAIL RODAM	53.22	-0.13	
GOLDM SACHS GR	327.11	1.6217		FRESNILLO	808.4	9.332		NESTLE SA	110.36	-2.59		VOPAK	27.03	-1.13	
HALLIBURTON CO	36.69	1.2417		GLENCORE	469.37477	0.284		TRANSOCEAN N	0	0		WOLTERS KLUWER	86.32	-8.75	
HARTFORD FINL	66.775	2.1337		GLAXOSMITHKLIN	1508.5849	1.658		SWISSCOM N	553.4	-0.93		Milano/Μιλάνο			
HP INC	36.15	2.0901		HKMA	1817.257	0		SWISS RE N	77.36	3.15		Εταιρείες		Χθεςινό	Μετ.%
HOME DEPOT INC	322.45	-0.0991		HAMMERSON	31.6158	-6.091		UBS GROUP N	14.835	4.21		AZA SPA	1.48	1.44	
INTEL CORP	48.325	1.3528		HARGREAVES LS	997.8	-0.02		ZURICH INSURAN	393.7	1.03		ATLANTIA	15.41	15.16	
JOHNSON JOHNSO	170.73	-0.8594		INTL CONSOL AI	121.3	4.336		Frankfurt/Φρανκφούρτη				AZIMUT HLDG	19.85	19.39	
JPMORGAN CHASE	130.52	1.0139		INTERCON. HOTE	4550	0.999		Εταιρείες		Χθεςινό	Μετ.%	ENEL	5.72	5.51	
LAZARD	32.91	-0.1214		3I GRP	1143.5	0.439		ADIDAS N	184.94	8.04		EXOR	59.32	57.46	
MCDONALD'S COR	226.27	0.8648		IMBRRANDS	1475.38	0.404		ALLIANZ SE	187.94	4.72		ENI	13.67	13.41	
MERCK & CO	77.6	-0.1672		INTERTEK GROUP	4735	-4.556		BASF SE	49.78	1.01		GENERALI ASS	16.18	15.77	
MICROSOFT CP	280.11	0.4302		ITV	79.06	7.789		BAY MOT WERKE	71.05	0.53		GEOD	0.74	0.74	
3M COMPANY	147.23	2.7568		JOHNSON MATTHE	1767.5	0.426		BEIERSDOORF	80.64	-1.24		INTESA SANPAOL	1.8656	1.22	
MORGAN STANLEY	84.695	1.4919		KINGFISHER	265.5169	1.682		BAYER N AG	50.51	-0.17		MEDIOBANCA	7.65	7.65	
NIKE INC CL B	122.91	-1.2295		LAND SECS.	701.4	0.602		COMMERZBANK	5.864	0.221		RCS MEDIAGROUP	0.69	0.68	
NORFOLK SOUTHE	269.75	-3.0757		LEGAL&GEN.	245.1	2.595		CONTINENTAL AG	61.8	1.24		PRYSMAN	28.79	28.63	
PFIZER INC	48	0.0417		LLOYDS GRP	42.765	1.721		DEUTSCHE BANK	9.119	0.224		SNAM	4.88	4.83	
PROCTER & GAMB	148.75	-2.676		MARKS & SP.	3223276	0.867		DEUTSCHE POST	39.77	0.335		STMICROELEC.N.	32.69	33.56	
ROCKWELL AUTOM	276.1246	4.3791		MONDI	1316	0.688		DT BOERSE N	136.9	-3.6		TELECOM ITALIA	0.25	0.24	
SCHLUMBERGER L	44.82	6.4608		NATIONAL GRID	1110.2	0.144		DT LUFTHANSA A	5.892	0.306		TENARIS	13.48	13.06	
SOUTHERN	68.43	-1.1556		NEXT	5837.2703	1.248		DT TELEKOM N	15.1	-0.162		TERNA	6.99	7.08	
STEALTHGAS	2.33	-10.728		PROVIDENT FIN.	253.67936	4.17		E.ON SE NA	9.957	-0.293		UNICREDIT	9.017	6.12	
TSAKOS ENERGY	10.16	-2.4952		PRUDENTIAL	1026.5	0.834									
UNISYS CORP	20.95	1.9961		PERSIMMON	2278	-1.385									
UNITEDHEALTH G	479.98	-1.4152		PEARSON	614.6	-0.454									
US BANCORP	54.34	2.3352													

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

ΤΙΜΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ			
ΣΕ ΟΡΟΥΣ ΕΥΡΩ		ΤΙΜΕΣ SPOT	
ΔΟΛΑΡΙΟ ΗΠΑ	1,0892	ΔΟΛΑΡΙΟ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ	1,4971
ΓΙΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑΣ	126,03	ΡΕΑΛ ΒΡΑΖΙΛΙΑΣ	5,5346
ΛΕΒ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ	1,9558	ΔΟΛΑΡΙΟ ΚΑΝΑΔΑ	1,3978
ΚΟΡΩΝΑ ΤΣΕΧΙΑΣ	25,642	ΓΟΥΑΝ ΚΙΝΑΣ	6,8805
ΚΟΡΩΝΑ ΔΑΝΙΑΣ	7,4441	ΔΟΛΑΡΙΟ ΧΟΝΓΚ ΚΟΝΓΚ	8,5183
ΛΙΡΑ ΣΤΕΡΛΙΝΑ	0,83185	ΡΟΥΠΙΑ ΙΝΔΟΝΗΣΙΑΣ	15.639,76
ΦΙΟΡΙΝΙ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ	388,28	ΣΕΚΕΛ ΙΣΡΑΗΛ	3,6022
ΖΛΟΤΙ ΠΟΛΩΝΙΑΣ	4,9103	ΡΟΥΠΙΑ ΙΝΔΙΑΣ	83,9240
ΛΕΪ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	4,9494	ΓΟΥΟΝ ΝΟΤΙΑΣ ΚΟΡΕΑΣ	1344,71
ΚΟΡΩΝΑ ΣΟΥΗΔΙΑΣ	10,8803	ΠΕΣΟ ΜΕΞΙΚΟ	23,2866
ΦΡΑΓΚΟ ΕΛΒΕΤΙΑΣ	1,0111	ΡΙΝΓΚΙΤ ΜΑΛΑΙΣΙΑΣ	4,5556
ΚΟΡΩΝΑ ΙΣΛΑΝΔΙΑΣ	145,90	ΔΟΛΑΡΙΟ Ν. ΖΗΛΑΝΔΙΑΣ	1,5958
ΚΟΡΩΝΑ ΝΟΡΒΗΓΙΑΣ	9,7925	ΠΕΣΟ ΦΙΛΙΠΠΙΝΩΝ	56,900
ΚΟΥΝΑ ΚΡΟΑΤΙΑΣ	7,5715	ΔΟΛΑΡΙΟ ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗΣ	1,4856
ΡΟΥΒΛΙ ΡΩΣΙΑΣ*	-	ΜΠΑΧΤ ΤΑΪΛΑΝΔΗΣ	36,156
ΛΙΡΑ ΤΟΥΡΚΙΑΣ	15,8183	ΡΑΝΤ ΝΟΤΙΑΣ ΑΦΡΙΚΗΣ	16,7051

* Λόγω της τρέχουσας συναλλακτικής δραστηριότητας στην αγορά EUR/RUB, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δεν είναι σε θέση να καθορίσει μία τιμή αναφοράς αντιπροσωπευτική των επικρατούσων συνθηκών της αγοράς. Ως εκ τούτου, η ΕΚΤ αποφάσισε να αναστείλει τη δημοσίευση τιμής αναφοράς του ευρώ για το ρωσικό ρούβλι μέχρι νεωτέρας.

ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΠΑ		
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2022		
ΔΟΛΑΡΙΟ ΗΠΑ		1,1345
ΛΙΡΑ ΑΓΓΛΙΑΣ-ΣΚΩΤΙΑΣ-Β. ΙΡΛΑΝΔΙΑ		0,8317
ΚΟΡΩΝΑ ΔΑΝΙΑΣ		7,4419
ΚΟΡΩΝΑ ΣΟΥΗΔΙΑΣ		10,3428
ΧΡΥΣΗ ΛΙΡΑ		
ΤΙΜΗ ΑΓΟΡΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΕΥΡΩ)		
	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ
ΠΑΛΑΙΔΑΣ ΚΟΠΗΣ	417,96	503,77
ΕΛΙΣΑΒΕΤ 1973 & ΠΡΟΓΕΝΕΣΤΕΡΑ	417,96	503,77
ΕΛΙΣΑΒΕΤ 1974 & ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΑ	417,96	499,26

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ			
	Κλείσιμο	Προηγ.	Διαφορά Μετ.
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΧΑ	789,66	821,74	-32,08 -3,90%
FTSE/Χ.Α. LARGE CAP	1.889,19	1.970,98	-81,79 -4,15%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΔΕΛΑΚΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ Χ.Α.	5.649,42	5.827,94	-178,52 -3,06%
FTSE/Χ.Α.ΥΦΗΛΗΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	2.763,89	2.895,21	-131,32 -4,54%
ATHEX SELECT PLUS	3.005,14	3.101,62	-96,48 -3,11%
ATHEX SELECT	4.096,82	4.251,26	-154,44 -3,63%
ΔΕΙΚΤΗΣ ATHEX ESG	891,11	931,30	-40,19 -4,32%
FTSE/Χ.Α.-Χ.Α.Κ. ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	391,88	412,62	-20,74 -5,03%
FTSE/ΧΑ MID & SMALL CAP ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	4.286,95	4.372,93	-85,98 -1,97%
FTSE/Χ.Α. MID CAP	1.408,06	1.449,57	-41,51 -2,86%
FTSE/Χ.Α. ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ PLUS	2.242,58	2.266,71	-24,13 -1,06%
FTSE/Χ.Α. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	458,48	479,72	-21,24 -4,43%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Χ.Α.	1.357,88	1.413,05	-55,17 -3,90%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΑΠΕΖΕΣ	517,77	545,18	-27,41 -5,03%
FTSE/Χ.Α. ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	3.948,68	4.195,00	-246,32 -5,87%
FTSE/Χ.Α. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ	696,28	722,19	-25,91 -3,59%
FTSE/Χ.Α. ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	3.036,00	3.043,95	-7,95 -0,26%
FTSE/Χ.Α. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ	3.389,86	3.493,05	-103,19 -2,95%
FTSE/Χ.Α. ΕΜΠΟΡΙΟ	46,80	48,16	-1,36 -2,82%
FTSE/Χ.Α. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ - ΟΙΚΙΑΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	7.599,52	7.520,45	79,07 1,05%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΟΦΙΜΑ - ΠΟΤΑ	6.812,46	7.279,83	-467,37 -6,42%
FTSE/Χ.Α. ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	6.227,59	6.588,06	-360,47 -5,47%
FTSE/Χ.Α. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ - ΥΛΙΚΑ	2.592,12	2.648,81	-56,69 -2,14%
FTSE/Χ.Α. ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ - ΑΕΡΙΟ	3.462,59	3.547,88	-85,29 -2,40%
FTSE/Χ.Α. ΤΑΞΙΔΙΑ - ΑΝΑΨΥΧΗ	1.894,73	1.983,38	-88,65 -4,47%
FTSE/Χ.Α. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	1.912,96	2.009,51	-96,55 -4,80%
FTSE/Χ.Α. ΘΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	4.377,01	4.750,20	-373,19 -7,86%
FTSE/Χ.Α. ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	4.248,91	4.337,95	-89,04 -2,05%

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	72.448.999,24
ΣΤΑΘΕΡΗ ΘΛΕΦΩΝΙΑ	17.229.884,30
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	12.410.096,26
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	10.434.706,18
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	10.164.959,46
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	5.634.171,63
ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	4.285.565,90
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ	3.922.237,43
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	2.909.984,01
ΕΝΔΕΛΑΚΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	2.516.432,50
ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	2.372.509,52
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	2.201.970,93
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	1.352.177,49
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	1.346.484,38
ΚΑΘΕΤΟΠ. ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ & ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ	1.288.304,39
ΔΙΑΡΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	1.032.301,39
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ	754.624,89
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΧΗΜΙΚΑ	689.974,20
ΤΑΞΙΔΙΑ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	583.429,90
ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	512.306,57
ΥΔΡΕΥΣΗ	436.503,44
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	321.157,65
ΟΧΗΜΑΤΑ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΠΕΝ. ΟΧΗΜΑΤΑ	311.648,86
ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	277.693,06
ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	204.277,19
Ε.Ε.Α.Π. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΧΟΡΩΝ	201.404,84
ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ & ΖΗΜΙΩΝ	191.354,22

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΣΗ	Κλείσιμο	Μετ.
MEVACO (ΚΟ)	2,160	9,64%	QUEST HOLDINGS (ΚΟ)	16,000	-11,50%
JUMBO (ΚΟ)	13,250	1,92%	ΕΥΡΩΣΥΜΒΟΥΛΟΙ (ΚΟ)	0,480	-9,43%
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	1,600	1,78%	IDEAL HOLDINGS (ΚΟ)	2,850	-9,24%
ΣΑΡΑΝΤΗΣ ΓΡ. (ΚΟ)	7,000	1,45%	ΣΙΔΑΜΑ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗ ΑΕ (ΚΟ)	2,240	-8,94%
ΚΤΗΜΑ ΛΑΖΑΡΙΔΗ (ΚΟ)	1,770	1,14%	ΟΤΕ (ΚΟ)	15,660	-7,88%
ΑΒΑΞ (ΚΟ)	0,749	1,08%	ΤΖΙΡΑΚΙΑΝ ΠΡΟΦΙΑ (ΚΟ)	2,440	-7,58%
			UNIBIOS (ΚΟ)	0,546	-7,14%
			ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD. (ΚΟ)	1,180	-7,01%
			ΙΑΤΡΙΚΟ ΑΘΗΝΩΝ (ΚΟ)	1,475	-6,94%
			PREMIA PROPERTIES (ΚΟ)	1,230	-6,82%

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

ΑΞΙΑ	ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	25.641.170,28
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	21.964.307,40
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	17.630.677,06
ΟΤΕ (ΚΟ)	17.229.884,30
ΔΕΗ (ΚΟ)	11.688.756,18
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	9.893.163,01
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	8.076.928,29
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	6.904.762,79
JUMBO (ΚΟ)	5.634.171,63
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	4.285.565,90
ΕΥΡΩΣΥΜΒΟΥΛΟΙ (ΚΟ)	1,52%
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	1,12%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0,92%
FRIGOGLOSS (ΚΟ)	0,92%
ΤΖΙΡΑΚΙΑΝ ΠΡΟΦΙΑ (ΚΟ)	0,86%
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	0,60%
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	0,60%
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	0,55%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	0,46%
ΔΕΗ (ΚΟ)	0,42%

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	484	2.894	3.226
FTSE/Χ.Α. Τράπεζες	4	5	4
FTSE/Χ.Α. Large Cap	480	2.889	3.222
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	4.353	72.343	309.329
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	55	327	4.988
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	924	31.660	76.543
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	135	389	1.372
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	138	675	10.973
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	61	462	12.482
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	226	7.208	44.945
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	8	25	469
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	93	458	2.734
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	50	269	6.372
ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	24	125	1.488
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ (ΚΟ)	73	190	1.577
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	91	1.164	6.947
JUMBO (ΚΟ)	140	432	923
LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	297	1.247	6.338
MARFIN INVESTMENT GROUP (ΚΟ)	5	263	33.781
ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΚΟ)	157	406	2.523
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	225	802	6.766
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	626	13.570	25.679
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	44	151	1.323
ΟΤΕ (ΚΟ)	101	416	887
ΟΛΠ (ΚΟ)	10	11	717
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	320	9.120	31.447
ΔΕΗ (ΚΟ)	267	1.887	16.474
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	83	321	1.873
ΤΙΤΑΝ CEMENT (ΚΑ)	65	265	1.335
ΒΙΟΗΛΙΟΚΟ SA/NV (ΚΑ)	135	500	8.373
Δικαιώματα σε Δείκτες	12	33	866
FTSE/Χ.Α. Large Cap	12	33	866
Δικαιώματα σε Μετοχές	1	3	1.063
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	0	0	250
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	652
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	0	0	31
ΟΤΕ (ΚΟ)	0	0	52
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	0	0	11
ΔΕΗ (ΚΟ)	1	3	67
Συνολική Δραστηριότητα	4.850	75.273	314.484

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 8 Μαρτίου 2022

ΟΝΟΜΑ		ΚΑΤΟΤΑΤΗ	ΑΝΟΤΑΤΗ	ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.**	ΔΙΑΦ.*	ΤΙΤΛΟΙ	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ	ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣ.	% ΜΕΤΑΒ.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΛΗΤ	HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LTD	0.6740	0.7000	0.6874	-2.4300	"24,003"	0.6740	0.6900	0.6740	-7.67
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	0.8800	0.9500	0.9069	-8.4680	"77,828"	0.8820	0.8900	0.8880	-8.45
ΔΗΕΠ	Demetra Holdings Plc (ΕΜ)	0.3620	0.3700	0.3639	-0.4230	"7,451"	0.3620	0.3760	0.3700	0.54
ΛΕΠΕ	LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD (Σ)						0.0795	0.0940		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC						0.0740	0.0795		
ΤΣΟΚ	A. TSOKKOS HOTELS PUBLIC LTD						0.0810	0.0950		
Τεχνολογία										
ΛΟΤΖ	LOGICOM PUBLIC LTD	1.7800	1.8100	1.8048	-4.5240	"3,292"	1.7700	1.7800	1.8000	-2.70
ΕΝΔΕΛΑΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD	1.7500	1.8200	1.7675	-4.2500	400	1.7100	1.8200	1.8200	0.55
ΚΟΖΑ	ΚΟΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ						0.0000	0.0000		
ΜΙΝΕ	ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ	0.0160	0.0160	0.0160	0.0000	"30,000"	0.0145	0.0175	0.0160	0.00
ΑΚΕΠ	ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0220		
ΠΕΠ	"UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)"						0.0395	0.0000		
ΕΛΛΗ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD						0.3500	0.0000		
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC (Σ)						0.0000	0.0890		
ΚΕΑΕ	CPI HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)						0.0000	0.0365		
ΣΛΕΠ	CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD (Σ)						0.0020	0.0035		
ΦΑΣΤ	UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0005	0.0000		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΜΑΡΠΑ	MALLOUPPAS & PAPACOSTAS PUBLIC CO LTD						0.2320	0.0000		
ΧΑΞΕ	Ch. Charilaou Group Plc (Σ)						0.0020	0.0000		
ΑΓΡΟ	"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΓΡΟΥ ""Η ΠΡΟΟΔΟΣ"" ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ "						1.0300	0.0000		
ΑΜΑΘ	AMATHUS PUBLIC LTD (ΑΝ)						0.0000	0.0000		
ΚΛΑΡ	CLARIDGE PUBLIC LTD						0.0000	0.0180		
ΚΟΝΣ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0675		
ΛΕΠΤ	LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD						0.0000	0.0550		
ΛΟΞΕ	LORDOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD (Σ)						0.5350	0.6050		
ΝΤΟΔ	DOMI INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
ΣΑΛΑ	SALAMIS TOURS (HOLDINGS) PUBLIC LTD (Σ)						1.7800	1.8700		
ΣΙΤΟ	C.C.C. TOURIST ENTERPRISES PUBLIC COMPANY LTD						0.0065	0.0100		
ΤΟΚΙ	TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD (Σ)						0.0565	0.0000		
Βιομηχανία										
ΝΤΙΑ	DISPLAY ART PLC (Σ)						0.0000	0.0475		
ΡΟΛΑ	ROLANDOS ENTERPRISES PUBLIC LTD (Σ)						0.0000	0.0295		
ΑΒΚΑ	ΔΑΣΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ						0.6900	0.0000		
ΚΕΤΣ	THE CYPRUS CEMENT PUBLIC COMPANY LTD	0.5000	0.5100	0.5041	-0.5840	"22,420"	0.5000	0.5050	0.5050	-0.98
ΚΥΘΡ	K. KYTHREOTIS HOLDINGS PUBLIC LTD						0.1500	0.0000		
ΤΣΙΒ	ΤΣΙΜΕΝΤΟΠΟΙΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ	2.6600	2.7000	2.6869	-2.5460	"21,700"	2.6800	2.7000	2.6800	-0.74
Βασικά Καταναλωτικά Αγαθά										
ΙΟΑΝ	CHRIS IOANNOU PUBLIC LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
ΚΕΟ	KEO PLC						1.3000	1.3200		
ΜΙΤΣ	ΜΙΤΣΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ						0.2000	0.2300		
ΜΠΛΕ	BLUE ISLAND PLC						0.5850	0.6750		
ΦΡΟΥ	ALKIS H. HADJIKYRIACOS (FROU-FROU BISCUITS) PUBLIC LTD						0.2800	0.3000		
Τεχνολογία										
ΝΕΤΠ	NET INFO PLC						0.0000	1.1000		
Βασικά Υλικά										
ΛΟΡΔ	LORDOS UNITED PUBLIC LTD						0.0900	0.0960		
Ακίνητη Περιουσία										
ΚΚΟΜ	K + G COMPLEX PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.2300	0.2600		
ΠΑΝΔ	ΠΑΝΔΟΡΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ						0.0000	0.0645		
ΦΙΛΟ	ΦΙΛΟΚΗΜΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (Σ)						0.0000	0.2120		
Ενέργεια										
ΑΙΝΑ	PETROLINA (HOLDINGS) PUBLIC LTD	1.1400	1.1500	1.1405	-3.0180	"2,037"	1.1400	1.2100	1.1400	-3.39
ΑΓΟΡΑ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΙΕΠ	"ΑΙΑΝΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (ΑΝ, ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΙΣΕΠ	"ΙΣΧΥΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (ΑΝ, ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΚΑΕΠ	ΚΑΡΥΣΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ (Σ)						0.0000	0.2700		
ΠΡΟΠ	"A.L. PROCHOICE GROUP PUBLIC LTD (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΡΕΕΠ	"REGALLIA HOLDINGS & INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΑΝ, ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΤΔΕΠ	"ΤΡΙΑΙΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ - ΔΙΕΘΝΕΙΣ (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΤΕΕΠ	"ΤΡΙΑΙΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ - ΚΕΦΑΛΟΚΗΜΑΤΙΚΕΣ (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΤΚΕΠ	"ΤΡΙΑΙΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ - ΚΕΦΑΛΑΙΟΧΗΚΕΣ (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΧΑΕΠ	"HARVEST CAPITAL MANAGEMENT PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0000		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΕΡΜΕ	"ΕΡΙΜΕΣ DEPARTMENT STORES PLC (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΤΟΕΠ	"ΤΟΣΟΤΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0315		
Βιομηχανία										
ΣΤΣΔ	"CYPRUS TRADING CORPORATION PLC (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0000		
Ακίνητη Περιουσία										
ΓΟΥΛ	"WOOLWORTH (CYPRUS) PROPERTIES PLC (ΑΝ, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΑΓΟΡΑ ΟΜΟΛΟΓΩΝ										
ΕΤΑΙΡΙΚΑ ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ										
ΕΛΛΗΟ24	Ellinas Finance Public Company Ltd (Ομόλογο)						0.0000	0.0000		
ΕΤΜΑ1	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ – ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 1						57.0000	61.0000		
ΕΤΜΑ2	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΤΔ – ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 2						55.0010	60.0000		
ΤΡΙΣΤΟΝΕ	Tristone Healthcare Bond Designated Activity Company (Ομόλογο)						0.0000	0.0000		

Θέλουν την παράταση μέτρων

Ο μισοί Αμερικανοί υπέρ της χρήσης μάσκας σε εσωτερικούς χώρους, συνωστισμό

Την παράταση κάποιων περιοριστικών μέτρων στις καθημερινές δραστηριότητες προκειμένου να αποτραπεί η διασπορά του κορωνοϊού προκρίνουν οι περισσότεροι Αμερικανοί, σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα που διενεργήθηκε για τη Washington Post και το ABC News. Όπως διαπιστώνεται, η κοινή γνώμη στις ΗΠΑ εξακολουθεί να ανησυχεί για το μέλλον της πανδημίας, παρά τις διαβεβαιώσεις ομοσπονδιακών αξιωματούχων και τον αυξανόμενο αριθμό πολιτειών που αίρουν την υποχρέωση χρήσης μάσκας.

Κατά την περασμένη διετία, ο κορωνοϊός προκάλεσε τον θάνατο 950.000 Αμερικανών. Οι πολίτες, ακόμα και τώρα, δεν πιστεύουν ότι ο υγειονομικός κίνδυνος ανήκει στο παρελθόν, αλλά εκτιμούν ότι είτε έχει τεθεί «σε μερικό έλεγχο» (49%), είτε παραμένει ανεξέλεγκτος (15%). Αξίζει να σημειωθεί ότι η αξιολόγηση του κινδύνου, αλλά και η αντιμετώπιση των περιοριστικών

Το 15% πιστεύει ότι η πανδημία παραμένει ανεξέλεγκτη.

μέτρων, συμβαδίζει με την κομματική ταυτότητα των ερωτηθέντων. Χωρίς αυτή τη διάκριση, συνολικά λίγο περισσότερο από το 33% των Αμερικανών εκτιμά ότι η πανδημία έχει τεθεί ή σχεδόν τεθεί υπό έλεγχο. Αυτή την άποψη εκφράζει το 29% των Δημοκρατικών έναντι του 41% των Ρεπουμπλικανών.

Οι έξι στους δέκα ενήλικους Αμερικανούς αποδίδουν εξέχουσα σημασία στον έλεγχο του ιού, έστω και αν αυτό επιβάλλει την εφαρμογή περιορισμών στην καθημερινότητά τους, ενώ οι τέσσερις στους δέκα δεν επιθυμούν κανένα μέτρο.

Η δημοσκόπηση της Washington Post πραγματοποιήθηκε αφού το Κέντρο Ελέγχου Νοσημάτων και Πρόληψης (CDC) ανακοίνωσε νέα μέθοδο υπολογισμού της επιδημιολογικής εικόνας κάθε περιοχής που μειώνει ριζικά

Έξι στους δέκα Αμερικανούς αποδίδουν εξέχουσα σημασία στον έλεγχο του ιού, έστω και αν αυτό επιβάλλει την εφαρμογή περιορισμών στην καθημερινότητά τους, ενώ τέσσερις στους δέκα δεν επιθυμούν κανένα μέτρο.

τις πολιτείες όπου πρέπει να υπάρχει υποχρέωση χρήσης μάσκας. Σύμφωνα με τα νέα κριτήρια, μόνο το 28% του πληθυσμού των ΗΠΑ υποχρεούται να φοράει μάσκα σήμερα.

Παρότι οι κυβερνητικές ενέργειες, όπως των ομοσπονδιακών υγειονομικών φορέων, δεν συμβαδίζουν πάντα με τις επιθυμίες των πολιτών, η κυβέρνηση αναγκάστηκε να προχωρήσει σε υπέρμετρη πιθανώς χαλάρωση των περιορισμών μετά τις έντονες πιέσεις επιχειρηματικών κύκλων. Όπως απο-

καλύπτεται, ωστόσο, από πρόσφατες δημοσκοπήσεις, οι Αμερικανοί τάσσονται περισσότερο υπέρ της μάσκας παρά εναντίον της. Δημοσκόπηση για τον Economist/YouGov έδειξε ότι το 52% των Αμερικανών προκρίνει τη χρήση μάσκας σε εσωτερικούς χώρους και μόλις το 38% αντιτίθεται στο μέτρο. Μία άλλη έρευνα που πραγματοποιήθηκε για λογαριασμό του Associated Press έδειξε ότι το 50% των Αμερικανών τάσσεται υπέρ της υποχρέωσης για χρήση μάσκας σε συνθήκες συνωστι-

σμού, ενώ μόλις το 30% διαφωνεί με το μέτρο. Στη δημοσκόπηση της Washington Post /ABC News το 35% των ενήλικων Αμερικανών πιστεύει ότι είναι αναγκαία η διατήρηση κάποιων μέτρων, ενώ το 30% θεωρεί ότι είναι αναγκαία η καθολική άρση τους. Τέλος, παρά τον φόβο της COVID-19 που εξακολουθεί να επηρεάζει τους Αμερικανούς, το 56% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι έχει επιστρέψει πλήρως ή σχεδόν πλήρως στις καθημερινές του δραστηριότητες.

Παπούτσια - αντίδοτο στην κακοκεφιά λόγω COVID-19

ΛΟΝΔΙΝΟ. Η γυναικεία μόδα ζει εσχάτως στον αστερισμό του διλήμματος: «τακούνια ή μπαλαρίνες». Ενα από τα πλέον δημοφιλή προϊόντα, σύμφωνα με τις αναζητήσεις στη βρετανική ιστοσελίδα Lyft, ήταν οι «κόθορνοι» Medusa Aevitas του Βερράτσε, με σαστέν επένδυση, που φορέθηκαν για πρώτη φορά στην επίδειξη της άνοιξης, για να καταλήξουν λίγο αργότερα στα πόδια των Ντούα Λίπα, Αριάνα Γκράντε και Μπιγιονσέ. Στους δρόμους του Λονδίνου, ολόενα και περισσότερες κάτοικοι επιλέγουν να φορέσουν ψηλτά-κουνια παπούτσια και μπότες, όπως αναφέρεται σε ρεπορτάζ των Financial Times. Μπουτίκ σε Λονδίνο και Φλωρεντία ανέφεραν ότι οι πελάτισσές τους αγόρασαν υποδήματα δεξιώσεων μετά την άρση του lockdown την άνοιξη του 2020. Πέρασαν από τις μπότες στα τακούνια με χρώματα, γκλίτερ, μετάξι. «Πίστευα ότι η μετάβαση στα ψηλά τακούνια θα ήταν σταδιακή, αλλά έκανα λάθος. Πήγαμε κατευθείαν στα δεκάποντα τακούνια και τις πλατφόρμες», λέει η Χόλι Χάρντινγκ, υπεύθυνη αγορών στην αλυσίδα μπουτίκ Browns στο Λονδίνο.

Νεοεμφανιζόμενες μάρκες παπουτσιών, όπως οι Amina Muaddi και Mach&Mach, που συννηθίζουν να προσθέτουν μετάξι, σαστέν ή χρωματιστό πλαστικό PVC στα ψηλτάκουνια παπούτσια τους, ξεπουλούσαν σε χρόνο ρεκόρ. «Η τάση είναι ισχυρότερη απ' ό,τι παλαιότερα», λέει η Γκρατσιέλα Κάρτα, υπεύθυνη της μπουτίκ Via Roma στη Φλωρεντία. Ο επικεφαλής της υποδηματοποιίας Mach&Mach, Ιρακλί Κικολασβίλι, επισημαίνει ότι οι παραγγελίες στο εργοστάσιο της φίρμας στη Γεωργία σημείωσαν αύξηση 500% το 2020 σε σχέση με το 2019, καθώς οι πελάτες αναζητούν «λάμψη και συναίσθημα», όπως χαρακτηριστικά αναφέρει. Η ενίσχυση των πωλήσεων οφείλεται επίσης στην απόφαση της εταιρείας να μεταφέρει τη γραμμή παραγωγής στην Ιταλία, επιτρέποντας τη διαχείριση μεγαλύτερου όγκου παραγγελιών, τη βελτίωση της ποιότητας και την τροφοδοσία πολλών άλλων δυτικών αγορών.

Η Αμίνα Μουάντι, δημιουργός της ομώνυμης μάρκας παπουτσιών, πιστεύει ότι τα προϊόντα της βοηθήσαν τις πελάτισσές της να διατηρήσουν ψηλά το ηθικό τους στη διάρκεια της πανδημίας. Τους τελευταίους

Οι «κόθορνοι» Medusa Aevitas του οίκου Βερράτσε, με σαστέν επένδυση, συγκέντρωσαν τις προτιμήσεις ανωνύμων και επιυνύμων.

Μπουτίκ σε Λονδίνο και Φλωρεντία ανέφεραν ότι οι πελάτισσές τους αγόρασαν υποδήματα δεξιώσεων μετά την άρση του lockdown την άνοιξη του 2020.

δώδεκα μήνες οι πωλήσεις αυξήθηκαν κατά 150%. «Οι πελάτισσές μας αναζητούσαν οδό διαφυγής από τη σκληρή πραγματικότητα. Οι γυναίκες ήθελαν να αγοράσουν κομψά ρούχα, γιατί αν μείνεις στο σπίτι επί έναν χρόνο, φοράοντας φόρμα γυμναστικής, η διάθεσή σου πάνει πάλτο», λέει η Μουάντι, τα παπούτσια της οποίας ξεπουλάνε στα καταστήματα Browns. «Οι άνθρωποι έμαθαν πάλι πώς να ντύνονται καλά, τονώνοντας τη διάθεσή τους με αυτόν τον τρόπο. Τα τακούνια, όμως, παραμένουν ένα πολύ δύσκολο θέμα», επισημαίνει ο στυλίστας και σύμβουλος αγορών, Νίλαμ Μίστι-Θάκερ. Μια εικόνα όσον αφορά την επιλογή τύπου υποδημάτων αποτυπώνεται στα στοιχεία της ιστοσελίδας Lyft: τα αθλητικά και τα άνετα παπούτσια βρίσκονται στην κορυφή στον κατάλογο αναζητήσεων. Η στυλίστας και σύμβουλος μόδας, Σάρα Κινγκ Μούρα, εγκατέλειψε τα ψηλτάκουνια, αλλά συνεχίζει να φοράει μοκασίνια σε διάφορα ουδέτερα χρώματα, κατάλληλα για κάθε δραστηριότητα ή εκδήλωση.

REUTERS

ΠΡΩΤΗ ΠΑΣΑ
ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
07:00 - 10:00

**Στέλλα Μάρκου,
Γιώργος Λογίδης &
Αντρέας Γιωργαηλής**

RADIO STORIES
ΜΕΤΗ ΙΩΑΝΝΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 15:00 - 17:00

Ο Πούτιν και οι μνήμες του Βυζαντίου

Οι σημαντικότεροι σταθμοί στη μακρά ιστορία των ρωσοβυζαντινών σχέσεων και η θεωρία της «Τρίτης Ρώμης»

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΜΑΛΤΕΖΟΥ***

Όταν πριν από λίγες ημέρες στη λαμπρή αίθουσα του Κρεμλίνου, έχοντας πίσω του τη σημαία με τον δικέφαλο αετό που κρατά στο γαμπφό πόδι του την οικουμένη σε σχήμα σφαίρας, ο Πούτιν ανακοίνωσε στον ρωσικό λαό και στον κόσμο ολόκληρο την εισβολή στην Ουκρανία, ζήτηψαν από τα βάθρα της ιστορίας βυζαντινές μνήμες. Καθώς δεν λείπουν οι συμβολισμοί, αξίζει να θυμηθούμε τους σημαντικότερους σταθμούς των ρωσοβυζαντινών σχέσεων.

Η πρώτη ρωσική επιδρομή εναντίον του Βυζαντίου χρονολογείται το 860. Με διακόσια πλοία οι Ρως εισέληθαν στον Βόσπορο και αφού λεηλάτησαν τις ακτές και τα νησιά της Προποντίδας επιτέθηκαν εναντίον της Κωνσταντινούπολης. Κατά τη διάρκεια της επίθεσης, ο στόλος τους καταστράφηκε από τρικυμία, την οποία οι Βυζαντινοί απέδωσαν στη θαυματουργή βοήθεια της Θεοτόκου, με αποτέλεσμα οι Ρως να αναγκαστούν να εγκαταλείψουν την επιχείρησή. Ο πατριάρχης Φώτιος, περιγράφοντας την πολιορκία, χαρακτηρίζει τη ρωσική επιδρομή ως «βαρείαν πληγὴν και οργὴν», ως «υπερβόρειον και φοβερόν κεραυνόν». Οι συνθήκες που υπογράφηκαν στις αρχές του 10ου αιώνα ανάμεσα στους δύο λαούς, με τις οποίες οι Βυζαντινοί παραχώρησαν στους Ρως φορολογικές απαλλαγές και άλλα προνόμια, δηλώνουν ότι οι ρωσοβυζαντινές σχέσεις ήταν φιλικές εκείνη την περίοδο και ότι το κράτος του Κιέβου είχε αναπτύξει αξιόλογη εμπορική δραστηριότητα στη βυζαντινή επικράτεια. Η ειρήνη δεν διατηρήθηκε, ωστόσο, κατά τις δεκαετίες που ακολούθησαν. Το 941, οι Ρως, με επικεφαλής τον ηγεμόνα του Κιέβου Ιγκόρ, εκστράτευσαν εναντίον της Κωνσταντινούπολης. Οι Βυζαντινοί, με αρχηγό τον Ιωάννη Κουρκούα, αντιμετώπισαν τον εκθρικό στόλο με υγρό πυρ και τον νίκησαν. Ιδιαίτερα σημαντικές για την εξέλιξη του ρωσικού εμπορίου ήταν οι ρωσοβυζαντινές συνθήκες των ετών 944 και 971. Ο Κωνσταντίνος Πορφυρογέννητος περιγράφει με λεπτομέρειες στο μνημειώδες έργο του τα ταξίδια των Ρώσων εμπόρων, που από το Κίεβο διέσχιζαν με τα μονόξυλά τους τους καταρράκτες του Δνείπερου και έφθαναν στο βυζαντινό εμπόρειο της Μεσσηβίας.

Όταν λίγα χρόνια αργότερα, το 989, ο Ρώσος ηγεμόνας Βλαδίσμιρ, που είχε στείλει προηγούμενος στρατιωτική βοήθεια στον Βυζαντινό αυτοκράτορα Βασίλειο τον Β΄, κατάλαβε τη Χερσώνα, οι Βυζαντινοί, επιδιώκοντας λήξη των εχθροπραξιών, υποχώρησαν και έδωσαν την πορφυρογέννητη Άννα, αδελφή των αυτοκρατόρων Βασιλείου και Κωνσταντίνου, ως σύζυγο στον ηγεμόνα του Κιέβου Βλαδίσμιρ, με τον όρο να γίνει χριστιανός και να εκχριστιανίσει τον λαό του. Εφθάσε έτσι η Άννα στη Χερσώνα, με μεγάλη συνοδεία, και παντρεύτηκε τον πρώτο Ρώσο χριστιανό ηγεμόνα, Βλαδίσμιρ. Ακολούθησε η ομαδική βάπτισή των Ρως στα νερά του ποταμού

Στο διάγγελμά του ο Βλαντίμιρ Πούτιν παρουσιάστηκε ως άλλος Ιβάν ο Τρομερός, ως ένας μονάρχης διψασμένος για οικουμενική εξουσία.

Η ιδέα της μεταφοράς της βυζαντινής πρωτεύουσας στη Μόσχα γοήτευσε πολλούς Έλληνες λογίους τον 16ο αιώνα.

Δνείπερου. Ο εκχριστιανισμός των Ρως που συντελέστηκε με το βάπτισμα του Βλαδίσμιρ είχε, όπως γράφει ο Διονύσιος Ζακυθηνός, επακόλουθα οικουμενικής σημασίας. Η χριστιανική κοινότητα εξαπλώθηκε προς Ανατολάς και μαζί η αϊγλή και η ακτινοβολία του βυζαντινού πολιτισμού εισχώρησε σε χώρο ζωτικού για τα πνευματικά πράγματα ενδιαφέροντος. Η νέα Εκκλησία, με πρώτο μητροπολίτη τον τώας Σεβαστείας Θεοφύλακτο, υπήλχε στο Οικουμενικό Πατριαρχείο της Κωνσταντινουπόλεως, στη δικαιοδοσία του οποίου επέμεινε έως το 1448, έτος κατά το οποίο ανακηρύχθηκε αυτοκέφαλο. Πολύ αργότερα, το 1589, ιδρύθηκε το Πατριαρχείο της Μόσχας. Η βυζαντινή επιδραση στον πνευματικό βίο των Ρως εκδηλώθηκε ήδη

Απεικόνιση βάπτισης Ρως στον Δνείπερο (χρονικό Κωνσταντίνου Μανασσή, Βατικανή Βιβλιοθήκη, φωτ. Ιστορία Ελληνικού Έθνους, τόμ. Η΄).

Το φάντασμα της Ανατολικής Ρωμυϊκής Αυτοκρατορίας πλανιόταν γύρω από τον Ρώσο πρόεδρο στην ομιλία στο Κρεμλίνο.

από τα χρόνια της ηγεμονίας του Βλαδίσμιρ. Τότε οικοδομήθηκε στο Κίεβο ο ναός της Θεοτόκου και Έλληνες τεχνίτες ανήγεραν, στις αρχές του 11ου αιώνα, τον μητροπολιτικό ναό της Αγίας Σοφίας, που διακοσμήθηκε στη συνέχεια με υψηλής τέχνης περίφημα ψηφιδωτά.

Μετά την Άλωση, το 1472, οι σχέσεις της ορθόδοξης Ρωσίας με τον ελληνισμό σφραγίστηκαν με έναν ακόμη γάμο που τελέστηκε με μεγαλοπρέπεια στο Βατικανό: του Ιβάν του Γ΄, Μεγάλου Δούκα της Μόσχας, με την απόγονο της τελευταίας αυτοκρατορικής δυναστείας, Ζωή-Σοφία, θυγατέρα του δεσπότη Πελοποννήσου Θωμά Παλαιολόγου και προστατευόμενη του πάπα Σίξτου του Δ΄. Πιθανότατα, η Εκκλησία της Ρώμης και η Βενετία να είχαν σκεφτεί

με την ευκαιρία αυτού του γάμου το ενδεχόμενο να προσφερθεί ο θρόνος της Κωνσταντινούπολης στον Μοσκοβίτη ηγεμόνα στην περίπτωση που θα εξέλιπαν οι νόμιμοι άρρενες κληρονόμοι.

Στην ιδεολογική αυτή συνάφεια εγγράφεται κατά τον επόμενο 16ο αιώνα η θεωρία της «Τρίτης Ρώμης», επωνυμία που διεκδικούσε η ηγεμονία της Μοσκοβίας. Σύμφωνα με τη θεωρία, επιχειρήθηκε η σύνδεση του Ρώσου ηγεμόνα Βασιλείου του Γ΄ τόσο με τον Κωνσταντίνο, ιδρυτή της Νέας Ρώμης-Κωνσταντινούπολης, όσο και με τον Βλαδίσμιρ, που είχε εκχριστιανίσει τους Ρως. Ο Ρώσος ηγεμόνας ήταν με βάση την οπτική αυτή ένας νέος Κωνσταντίνος, διάδοχος των Βυζαντινών αυτοκρατόρων. Εξάλλου, ο περιβόητος Ιβάν ο Δ΄, αποκλούμενος ο Τρομερός, που είχε αναγορευτεί το 1547 «καίσαρ» (τσar), και είχε ισχυροποιήσει την αρχή του, καταστρέφοντας με βαναυσότητα τους αντιπάλους του, καταγόταν από τους Βυζαντινούς αυτοκράτορες ως απόγονος της πορφυρογέννητης Άννας, γυναίκας του Βλαδίσμιρ. Μπορούσε, συνεπώς, να αξιώσει κληρονομικά δικαιώματα επί του αυτοκρατορικού θρόνου της Κωνσταντινούπολης.

Συγχρόνως, στη θεωρία της «Τρίτης Ρώμης», στην ιδέα δηλαδή της μεταφοράς της Βυζαντινής πρωτεύουσας στη Μόσχα, ακουμπούσαν οι ελπίδες πολλών λογίων Ελλήνων που πίστευαν ότι το ξανθό γένος θα τους ελευθέρωνε από τον τουρκικό ζυγό. Το ιδεολογικό αυτό ρεύμα δηλώνεται με σαφήνεια, μεταξύ άλλων, στην αναφορά του Βενετού γενικού προνομή Κρήτης, Αλβίζε Γριμάνι, ο οποίος έγραψε στα τέλη του 16ου αιώνα προς τις βενετικές αρχές ότι εάν οι Ρώσοι έκαναν την παραμικρή κίνηση εναντίον των Τούρκων, οι Έλληνες ήταν έτοιμοι να επαναστατήσουν και να αναγορεύσουν αυτοκράτορα της Κωνσταντινούπολης τον τσάρ.

Στο διάγγελμα που πάγωσε με το περιεχόμενό του την ανθρωπότητα, ο Πούτιν δεν εμφανίστηκε ούτε ως άλλος Μέγας Κωνσταντίνος, όπως είχε αποκαλέσει ο πατριάρχης Αλεξανδρείας Μελέτιος Πιγάς τον τσάρ Θεόδωρο, παρακινώντας τον να προσφέρει βοήθεια, ούτε ως άλλος Μεγάλξανδρος, με τον οποίο είχε παρομοιάσει τον τσάρ Αλέξιο Μιχαήλοβιτς ο ευρυμαθής Κρητικός ιερωμένος Γεράσιμος Βλάχος, προτρέποντάς τον να ακολουθήσει το παράδειγμα του πολυθρύλητου στρατιλάτη για να ελευθερώσει τους «Ελληνορωμαίους» και να δοξαστεί. Παρουσιάστηκε, εντέλει, ο Πούτιν ως άλλος Ιβάν ο Τρομερός, ως ένας μονάρχης διψασμένος για οικουμενική εξουσία. Το φάντασμα του Βυζαντίου, στο οποίο αναφέρθηκε τις προάλλες στην εφημερίδα La Repubblica η Ιταλίδα βυζαντινολόγος Σιλβία Ρονκέι, πλανιόταν γύρω από τον Ρώσο ηγέτη όσο μιλούσε, ανακαλώντας μνήμες από ένα χαμένο στην Ιστορία μακρινό παρελθόν.

* Η κ. Χρύσα Μάλτεζου είναι τακτικό μέλος της Ακαδημίας Αθηνών.

«Χρόνια τώρα, αρνούμαι εμφανίσεις στη Ρωσία»

Η **Ανίτα Ρατοβελισβίλι** μιλάει στην «Κ»

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

«Συμφωνώ απόλυτα με την απόφαση ορισμένων Ρώσων καλλιτεχνών να αποσυρθούν από το προσκήνιο μέχρι να σταματήσει ο πόλεμος στην Ουκρανία, ή με εκείνους που παραιτούνται από τις θέσεις τους ως αντίδραση στην πολιτική του Βλαντίμιρ Πούτιν», λέει στην «Κ» η Γεωργιανή μεσόφωνος Ανίτα Ρατοβελισβίλι. «Χρόνια τώρα, αρνούμαι εμφανίσεις στη Ρωσία, παρόλο που λατρεύω το ρωσικό κοινό και μου αρέσει να παίζω γι' αυτούς. Εξακολουθώ όμως να πιστεύω ότι πρέπει να βρούμε τρόπους να διαμαρτυρηθούμε γι' αυτή την κόλαση που συμβαίνει τώρα. Η δύναμή μου είναι η φωνή μου, και απλώς προσπαθώ να χρησιμοποιήσω ό,τι έχω για να αντιταχθώ σε αυτόν τον πόλεμο», προσθέτει.

Η Άννα Νετρέμπκο

Βρήκαμε τη διάσημη μέτζο στο Μιλάνο, έχοντας μόλις ολοκληρώσει τις παραστάσεις της στην Όπερα του Παρισιού. Στο Teatro alla Scala του Μιλάνου γίνονται τον τελευταίο καιρό οι πρόβες για την προετοιμασία της όπερας με τίτλο «Αντριάνα Λεκουβρέρ». Σε αυτή την παράσταση, η Ανίτα Ρατοβελισβίλι ως Πριγκίπισσα του Μπουγιόν θα συμπρωταγωνι-

στούσε δίπλα στη σοπράνο Άννα Νετρέμπκο (Αντριάνα Λεκουβρέρ) — δύο καλλιτέχνιδες παγκόσμιας κλάσης και μάλιστα φίλες στην προσωπική τους ζωή. Ωστόσο στην τελευταία εβδομάδα η Ρωσίδα σούπερ σαρ Νετρέμπκο δέχτηκε επικρίσεις για τις θερμές σχέσεις της με τον Βλαντίμιρ Πούτιν. Τα σχόλια που ακολούθησαν, την οδήγησαν να ανακοινώσει ότι αποχωρεί από τη σκηνή «μέχρι νεωτέρας» και χθες έγινε γνωστό ότι δεν θα πραγματοποιήσει εμφανίσεις στη Μητροπολιτική Όπερα της Νέας Υόρκης την τρέχουσα και την επόμενη σεζόν, καθώς όπως ανακοίνωσε η διοίκηση του οργανισμού, δεν θα προλαμβάνει καλλιτέχνες που υποστηρίζουν τον Πούτιν. Στη σημερινή πολυαναμενόμενη πρεμιέρα της Σκάλας, τον ρόλο της Αντριάνα Λεκουβρέρ θα ερμηνεύσει η σοπράνο Μαρία Αγκρέστα.

Ήταν Ιούλιος του 2019 όταν η αγαπητή μας από τη συνεργασία της με την Εθνική Λυρική Σκηνή, Ανίτα Ρατοβελισβίλι, έγραψε σε ανάρτησή της στο Facebook: «Αγαπώ τους Ρώσους που σέβονται τη Γεωργία και τα εδάφη μας. Λατρεύω τη ρωσική κουλτούρα, τη ρωσική λογοτεχνία, τη ρωσική ποίηση, την τέχνη και τη μουσική! Θα συνεχίσω να τραγουδάω όμορφη ρωσική μουσική με χαρά και σεβασμό επειδή η ρωσική κλασική μουσική είναι

Στιγμιότυπο από την παράσταση «Αίλντα» με την Ανίτα Ρατοβελισβίλι και την Άννα Νετρέμπκο στη Μητροπολιτική Όπερα της Νέας Υόρκης, η διοίκηση της οποίας ανακοίνωσε ότι διακόπτει τη συνεργασία με τη Νετρέμπκο για την τρέχουσα και την επόμενη σεζόν.

μία από τις καλύτερες σε αυτόν τον πλανήτη, αλλά δεν θα τραγουδήσω στη Ρωσία λόγω της πολιτικής αυτής της χώρας! Αντί να δημιουργείτε ακόμα περισσότερες παρεξηγήσεις γύρω από αυτό το θέμα, προσπαθήστε να κατανοήσετε τον πόνο μας και να στηρίξετε τη Γεωργία και την Ουκρανία σε αυτόν τον πόλεμο εναντίον του Πούτιν».

Πριν από μερικές ημέρες, λίγο μετά την εισβολή των ρωσικών στρατευμάτων στην Ουκρανία, η διάσημη μέτζο επανέλαβε την προηγούμενη δήλωσή κάνοντας σαφή τη θέση της. Και μάλιστα σε μια στιγμή που οι επιπτώσεις των πολιτικών εξελίξεων έχουν αναστατώσει και

τον κόσμο της μουσικής. Ρωτάμε την κ. Ρατοβελισβίλι ποια είναι η γνώμη της για την απομάκρυνση ορισμένων Ρώσων καλλιτεχνών όπως ο μαέστρος Βαλερί Γκεργκιέφ, και τη διακοπή της συνεργασίας με κρατικούς ρωσικούς πολιτιστικούς φορείς, μέτρα που ανακοίνωσαν πρόσφατα οι επικεφαλής κορυφαίων πολιτιστικών οργανισμών της Ευρώπης.

Αντίθετη σε παραλήρημα

«Οι Γεωργιανοί έχουν ιδιαίτερα κακή εμπειρία με τον Γκεργκιέφ (υποστήριξε τη ρωσική εισβολή στη Γεωργία κατά την κρίση της Οσsetίας), επομένως συμφωνώ απόλυτα με τις αποφάσεις τους»,

Η Γεωργιανή μέτζο σοπράνο Ανίτα Ρατοβελισβίλι.

Πρέπει να βρούμε τρόπους να διαμαρτυρηθούμε γι' αυτή την κόλαση που συμβαίνει τώρα.

απαντά. «Ο Γκεργκιέφ είναι ένας πολιτικός καλλιτέχνης που υποστηρίζει τον Πούτιν στα χειρότερα εγκλήματά του, οπότε νομίζω ότι υπάρχει δικαιοσύνη κάπου στον κόσμο. Ωστόσο θα ήμουν αντίθετη σε ένα γενικό παραλήρημα, που στρέφεται ενάντια σε κάθε Ρώσο καλλιτέχνη και θέτει σε απαγόρευση τη ρωσική τέχνη γιατί αυτό ακριβώς κάνει ο Πούτιν στον λαό του: Εξωθεί τους ανθρώπους στα άκρα, τους υποχρεώνει να παίρνουν αποφάσεις και θέσει δημοσίως. Σε τι διαφέρει αυτό από τη δικτατορία; Όλα πρέπει να έχουν ένα όριο και να επικρατήσει η λογική. Δεν πρέπει να γίνουμε αυτό που πολεμάμε».

Εντούτοις η απόσυρση της Άννα Νετρέμπκο από την παράσταση της όπερας «Αντριάνα Λεκουβρέρ» είναι γεγονός, κάτι που σίγουρα επηρέασε την ίδια με δεδομένες τις καλές σχέσεις μεταξύ τους. Ποιο είναι το κλίμα που επικρατεί τώρα, λίγο πριν από την πρεμιέρα, στη Σκάλα;

«Φυσικά είμαστε λυπημένοι που δεν μπορεί να είναι κοντά μας αυτή τη στιγμή η Άννα. Μια συναυλία μαζί της είναι πάντα μεγάλη ευχαρίστηση για μένα. Οπότε ελπίζω πραγματικά αυτή η τρομερή περίοδος να τελειώσει σύντομα. Και ο κόσμος σε Γεωργία και Ουκρανία να ξαναβρεί τη χαρά του απαλλαγμένος από τον Πούτιν και την κακία του», απαντά.

Οι παραστάσεις στη Σκάλα ολοκληρώνονται στις 19 Μαρτίου και αμέσως μετά το πρόγραμμα της κ. Ρατοβελισβίλι περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, το Βερολίνο, το Σάλτσμπουργκ και το Λονδίνο, ενώ η Μετροπολιτική Όπερα την έχει καλέσει για δύο παραγωγές κατά την επόμενη σεζόν.

ΑΝΑΛΥΣΗ
EUROBANK*

Σε άνοδο η τιμή του πετρελαίου και των εμπορευμάτων

Η κλιμάκωση της γεωπολιτικής έντασης μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και την απόφαση των δυτικών κυβερνήσεων για επιβολή κυρώσεων κατά της Ρωσίας παραμένει στο επίκεντρο της προσοχής των αγορών εν μέσω έντονων ανησυχίας για τις γεωπολιτικές και οικονομικές επιπτώσεις. Αν και είναι νωρίς να εκτιμηθεί ο συνολικός αντίκτυπος της κρίσης, καθώς η κατάσταση στην Ουκρανία παραμένει αβέβαιη και η πολεμική σύρραξη συνεχίζεται, η παγκόσμια οικονομία αναμένεται να επηρεαστεί μέσω διαφόρων διαύλων μετάδοσης της εν λόγω διαταραχής. Μεταξύ άλλων, μέσω της αυξημένης αβεβαιότητας των εμπορικών σχέσεων με τη Ρωσία, των χρηματοοικονομικών συνθηκών αλλά κυρίως της ενέργειας λόγω των αυξημένων τιμών πετρελαίου και φυσικού αερίου. Η έντονη γεωπολιτική ανησυχία και το ενδεχόμενο κρίσης εφοδιασμού σε πετρέλαιο (η Ρωσία αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους παραγωγούς παγκοσμίως, με μερίδιο 10%) οδήγησε την ήδη αυξημένη τιμή του Brent σε ακόμα υψηλότερα επίπεδα. Για πρώτη φορά από τον Ιούνιο του 2012, η τιμή πλυσίωσε νωρίς χθες κοντά στα 120 δολάρια/βαρέλι, πριν υποχωρήσει λίγες ώρες αργότερα στα 115 δολάρια/βαρέλι περίπου, παραμένοντας ωστόσο πάνω από 45% υψηλότερα από τις αρχές του έτους. Σε νέα υψηλά ανήλθαν και η τιμή του φυσικού αερίου στην Ευρώπη καθώς και οι τιμές πολλών γεωργικών προϊόντων και μετάλλων λόγω κλιμακούμενων ανησυχιών για διατάραξη των εφοδιαστικών αλυσίδων, καθώς η Ρωσία (και η Ουκρα-

νία) συγκαταλέγονται στους μεγαλύτερους εξαγωγείς παγκοσμίως ορισμένων εξ αυτών των προϊόντων (π.χ. σιτάρι, καλαμπόκι, νικέλιο, πρωτόχυτο αλουμίνιο). Οι εξελίξεις αυτές υποδηλώνουν κίνδυνο υποχώρησης του ρυθμού μεγέθυνσης της παγκόσμιας οικονομίας και περαιτέρω ενίσχυσης του ήδη αυξημένου πληθωρισμού, με την Ευρώπη να υφίσταται ενδεχομένως το μεγαλύτερο συγκριτικά πλήγμα από την κρίση λόγω της υψηλής ενεργειακής εξάρτησής της από τη Ρωσία (εισάγει σχεδόν το 40% και 30%, αντίστοιχως, των συνολικών εισαγωγών φυσικού αερίου και αργού πετρελαίου από τη Ρωσία).

Στις αγορές συναλλάγματος, η ανησυχία των επενδυτών για τις επιπτώσεις της γεωπολιτικής κρίσης στην οικονομία της Ευρωζώνης, και η πτωτική αναθεώρηση των εκτιμήσεων των επενδυτών για την πορεία των επιτοκίων της ΕΚΤ τους επόμενους μήνες, επηρέασαν αρνητικά το ευρώ έναντι των άλλων κύριων νομισμάτων.

Με τον επικεφαλής της Fed Τζερόμι Πάουελ, από την άλλη πλευρά, να επιβεβαιώνει τις εκτιμήσεις της αγοράς για αύξηση των επιτοκίων κατά 25 μ.β. στην επόμενη συνεδρίαση νομισματικής πολιτικής στις 15-16 Μαρτίου, παρά την αυξημένη αβεβαιότητα λόγω των γεωπολιτικών εντάσεων, η ισοτιμία ευρώ/δολ. δέχθηκε ισχυρή πίεση υποχωρώντας κάτω από την περιοχή 1,11 για πρώτη φορά από τον Ιούνιο του 2020.

* Τομέας Οικονομικής Ανάλυσης και Ερευνας Διεθνών Κεφαλαιαγορών της Eurobank.

Με μεγάλες απώλειες το ΧΑΚ λόγω Ουκρανίας

Με μεγάλες απώλειες ξεκίνησε τη δεύτερη εβδομάδα Μαρτίου το κυπριακό χρηματιστήριο, με τις τραπεζικές μετοχές να υποχωρούν πέραν του 7%, διευρύνοντας τις μεγάλες ζημιές που κατέγραψε η αγορά την προηγούμενη εβδομάδα, λόγω την ιδιαίτερα αρνητικού κλίματος που επικρατεί στα χρηματιστήρια, παγκοσμίως, ως αποτέλεσμα της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία. Ο Γενικός Δείκτης υποχώρησε τη Δευτέρα στις 63,49 μονάδες, παρουσιάζοντας μεγάλη

της Τοιμεντοποιίας Βασιλικού με €58.306 (πτώση 0,74% - τιμή κλεισίματος €2,68), της Ελληνικής Τράπεζας με €16.498 (πτώση 7,67% - τιμή κλεισίματος €0,674), της Κυπριακής Εταιρείας Τοιμεντών με €11.301 (πτώση 0,98% - τιμή κλεισίματος €0,505) και της Logicom με €5.941 (πτώση 2,70% - τιμή κλεισίματος €1,80).

Από τις μετοχές που έτυχαν διαπραγμάτευσης, δύο κινήθηκαν ανοδικά, έξι πτωτικά και μία παρέμεινε αμετάβλητη. Ο αριθμός των συναλλαγών ανήλθε σε 180.

Εξάλλου, το ΧΑΚ ανακοίνωσε την εισαγωγή στο Χρηματιστήριο 21.129 συνήθων μετοχών της εταιρείας «RichReach Corporation Public Ltd», οι οποίες εκδόθηκαν και παραχωρήθηκαν με τη μέθοδο της ιδιωτικής τοποθέτησης και την ταυτόχρονη εισαγωγή τους στο Κεντρικό Αποθετήριο και Μπρώο του ΧΑΚ σύμφωνα με τα Άρθρα 10(1) και (3) του περί Αξιών και Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου (Κεντρικό Αποθετήριο και Κεντρικό Μπρώο Αξιών) Νόμου. Αναφέρει ότι η διαπραγμάτευση των μετοχών θα αρχίσει την Παρασκευή, 11 Μαρτίου 2022 και αυτές θα ενσωματωθούν στο ήδη εισηγμένο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας, το οποίο θα ανέλθει σε 11.378.921 μετοχές. Επιπλέον, το Γραφείο Δημοσίου Χρέους του Υπ. Οικονομικών ανακοίνωσε μέσω του ΧΑΚ ότι την 24η Μαρτίου 2022 θα λήξουν τα Γραμματεια Δημοσίου της έκδοσης ΓΔ13Μ21/ΤΒ13Λ21 (23.12.2021-24.03.2022). Ως εκ τούτου, όπως αναφέρει, η τελευταία ημερομηνία διαπραγμάτευσης των προαναφερόμενων Γραμματιών θα είναι η 18η Μαρτίου 2022.

«Απαγορευτικό» για νέα έξοδο της Ελλάδας στις αγορές

Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία έχει επιδεινώσει το πληθωριστικό και ενεργειακό σοκ που ήδη υπήρχε

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΛΗ**

«**Φρένο**» στα όποια σχέδια για νέα έκδοση ομολόγου από τον Οργανισμό Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους βάζει η αναταραχή που έχει προκαλέσει στις αγορές η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, η οποία έχει επιδεινώσει το πληθωριστικό και ενεργειακό σοκ που ήδη υπήρχε και έχει εκτοξεύσει spreads και κόστι δανεισμού. Με τα ελληνικά spreads να κινούνται σταθερά πάνω από τις 230 μονάδες βάσης –όταν πριν από την πανδημία ήταν στις 140-170 μ.β.– και με την απόδοση του 10ετούς ελληνικού ομολόγου να διαμορφώνεται στο 2,35% και στα υψηλότερα επίπεδα από τον Ιούνιο του 2019, οι συνθήκες κρίνονται «απαγορευτικές» και απαιτούν στάση αναμονής, με την προσδοκία να επέμβει λεκτικά αλλά και πρακτικά η Ευρωπαϊκή Κε-

Η απόδοση του 10ετούς ελληνικού ομολόγου διαμορφώνεται στο 2,35% και στα υψηλότερα επίπεδα από τον Ιούνιο του 2019.

ντρική Τράπεζα και να «επιβάλει» την επιστροφή σε πιο ευνοϊκές δανειακές συνθήκες. Στα... θετικά πάντως, με περίπου 40 δισ. ευρώ ταμειακά διαθέσιμα, και με τα έσοδα-δαπάνες να κινούνται σε καλύτερα επίπεδα από τις αρχές του έτους σε σχέση με ό,τι είχε προβλεφθεί, η Ελλάδα δεν έχει λόγο να βγει στις αγορές σε αυτές τις συνθήκες της έντονης μεταβλητότητας. Με την έξοδο του Ιανουαρίου και την έκδοση του 10ετούς το ελληνικό Δημόσιο έχει ήδη εξασφαλίσει το 25% του ετήσιου (ανωτέρου) στόχου των 12 δισ. ευρώ.

Αν και μία δεύτερη έξοδος εντός του α' τριμήνου ήταν στο πρόγραμμα αρχικά, αυτό που πρέπει να κάνει η Ελλάδα –και έχει και το περιθώριο να κάνει– είναι να τηρήσει στάση αναμονής μέχρι να πρημίσει η κατάσταση και έως ότου υπάρξει κάποια –και ποια– απάντηση από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Όπως σχολιάζουν τραπεζικές πηγές, όπως και η πανδημία, η σημερινή κατάσταση στα γεωπολιτικά μπορεί να αποτελέσει άλλη μια χρυσή ευκαιρία ανάλογα και με τις αποφάσεις που θα λάβει η ΕΚΤ.

Στα τέλη του μήνα αναμένεται, σύμφωνα με πληροφορίες, να υπάρξουν πιο λεπτομερή υποστηρικτικά μηνύματα για την Ελλάδα από την ΕΚΤ. Η ΕΚΤ θα ανακοινώσει την παράταση του waiver στα ελληνικά ομόλογα μέχρι τα τέλη του 2024 και έως ότου διαρκέσουν οι αγορές ελληνικών ομολόγων από την ΕΚΤ υπό το πρόγραμμα επανεπενδύσεων.

Λόγω της μη συμμετοχής της Ελλάδας στο κανονικό QE, μετά τη λήξη του έκτακτου προγράμματος PEPP στα τέλη Μαρτίου –η οποία οφείλεται στο γεγονός ότι δεν κατέχει επενδυτική βαθμίδα–, υπάρχει ένα σύννεφο αβεβαιότητας σχετικά με τη στήριξη που θα έχει η χώρα.

Η συνεδρίαση τη ΕΚΤ στις 10 Μαρτίου αναμένεται ευρέως ότι θα υιοθετήσει μία σαφώς λιγότερο επιθετική στάση σε σχέση με τη νομισματική πολιτική, έναντι της συνεδρίασης του Φεβρουαρίου. Όπως δήλωσε την περασμένη Τετάρτη και ο επικεφαλής οικονομολόγος της ΕΚΤ, Φίλιπ Λέιν, «η ΕΚΤ είναι έτοιμη να λάβει όποια δράση χρειάζεται για να εκπληρώσει τις ευθύνες της για να διασφαλίσει τη σταθερότητα των τιμών και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα στην Ευρωζώνη».

Νωρίτερα την ίδια ημέρα, ο αντιπρόεδρος της ΕΚΤ Λουίς ντε Γκίντος και μετά την ανακοίνωση των στοιχείων για τον πληθωρισμό του Φεβρουαρίου, ο οποίος εκτοξεύθηκε στο 5,8%, δήλωσε ότι η επίθεση της Ρωσίας θα

οδηγήσει σε βραδύτερη ανάπτυξη και ταχύτερο πληθωρισμό τις επόμενες εβδομάδες. Η Goldman Sachs πρόβλεψε πως σε περίπτωση απάντησης της Ρωσίας στις κυρώσεις της Δύσης με μείωση των εξαγωγών ενέργειας, το «χτύπημα» στο ΑΕΠ της Ευρωζώνης θα ήταν της τάξης 1% έως 3%.

Ο Λέιν επισήμανε παράλληλα πως «η πρόωπη νομισματική σύσφιγξη ενέχει τον κίνδυνο οικονομικής επιβράδυνσης και αντιστροφής της μεσοπρόθεσμης δυναμικής του πληθωρισμού, εκτροχιάζοντας τις προοπτικές τελικής συγκλίσις προς τον στόχο της ΕΚΤ».

Ωστόσο, τα «γεράκια» δεν έχουν εγκαταλείψει πλήρως τις εκκλήσεις τους για αυστηρότερη πολιτική, καθώς οι πιέσεις στις τιμές είναι πλέον ευρείες και δεν είναι απλώς συνάρτηση της απότομης αύξησης των τιμών των πετρελαίου. «Εάν το απαιτεί η σταθερότητα των τιμών, το διοικητικό συμβούλιο της ΕΚΤ πρέπει να προσαρμόσει την πορεία της νομισματικής πολιτικής», δήλωσε ο πρόεδρος της Bundesbank Γιοακίμ Νάγκελ. «Πρέπει να κρατήσουμε το βλέμμα στην ομαλο-

ποίηση της νομισματικής μας πολιτικής», τόνισε, αποφεύγοντας ωστόσο να υποστηρίξει ότι η ΕΚΤ θα προχωρήσει σε κάτι τέτοιο από αυτόν τον μήνα.

Στα τέλη του μήνα αναμένεται να υπάρξουν πιο λεπτομερή υποστηρικτικά μηνύματα για την Ελλάδα από την ΕΚΤ, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ». Αναμένεται να λυθεί και επίσημα η μεγάλη ανησυχία των αγορών σχετικά με το waiver στα ελληνικά ομόλογα, δηλαδή την επιλεξιμότητά τους ως εγγύηση στις πράξεις χρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος που λήγει τον Ιούνιο. Η ΕΚΤ θα ανακοινώσει την παράτασή του έως τα τέλη του 2024 και έως ότου διαρκέσουν οι αγορές ελληνικών ομολόγων από την ΕΚΤ υπό το πρόγραμμα επανεπενδύσεων (τέλη 2024 τουλάχιστον).

Μία δεύτερη σημαντική αβεβαιότητα η οποία επηρεάζει την επενδυτική στάση απέναντι στην Ελλάδα και η οποία «απαιτείται», σύμφωνα και με αναλυτές, να αντιμετωπιστεί, είναι το πώς ακριβώς θα κινηθεί αυτό το εργαλείο των επανεπενδύσεων. Ουσιαστικά, η ΕΚΤ πρέπει να ξεκαθαρίσει και να δηλώσει επίσημα πόσο μεγάλο είναι αυτό το «οπλοστάσιό» της, ποιο είναι το μέγεθος που μπορεί να φτάσουν οι αγορές των ελληνικών ομολόγων και πότε ακριβώς θα ξεκινήσει. Αυτό θα συζητηθεί –και ίσως αποφασιστεί και ανακοινωθεί– επίσης στα τέλη του μήνα.

Οι παραπάνω αποφάσεις θα δράσουν υποστηρικτικά στα ελληνικά ομόλογα, σπρίζοντας τα spreads και το κόστος δανεισμού και διευκολύνοντας, εφόσον και το γεωπολιτικό μέτωπο το επιτρέπει, την Ελλάδα να βγει στις αγορές με πιο ευνοϊκούς όρους, έστω και αν δεν θα «προλάβουν» τις αξιολογήσεις της χώρας από τις DBRS και Moody's που θα δημοσιευτούν την Παρασκευή 18 Μαρτίου, αλλά θα προλάβουν της S&P στις 23 Απριλίου.

Δεδομένου ότι το spread στο 10ετές κινείται σταθερά κοντά στις 230 μ.β. δεν θα είχε νόημα, όπως υποστηρίζουν τραπεζικές πηγές, εάν διατηρηθεί εκεί, να δοκιμαστεί μία έκδοση μεγάλης διάρκειας και έτσι το πιθανότερο είναι ο ΟΔΔΧΧ να κινηθεί με μία πιο κοντινή διάρκεια. Αζίζει να σημειώσουμε πάντως πως η Citigroup εκτιμά πως η Ελλάδα θα βγει τον Μάρτιο στις αγορές με το άνοιγμα του 30ετούς ομολόγου του 2021, ενώ η JP Morgan εκτιμά πως θα κινηθεί προς ένα 5ετές ή 7ετές ομόλογο.

Μέρισμα 499,1 εκατ. ευρώ από ΤτΕ στο Δημόσιο

Στα 499,1 εκατ. ευρώ έναντι 633,2 εκατ. ευρώ το 2020 διαμορφώνεται το μέρισμα που θα εισπράξει το ελληνικό Δημόσιο από την ΤτΕ, με βάση τα αποτελέσματα της προηγούμενης οικονομικής χρήσης που δημοσιεύθηκαν.

Το μέρισμα ανά μετοχή ανέρχεται σε 0,6720 ευρώ και είναι αμετάβλητο σε σχέση με τη χρήση του 2020 και όπως ανακοίνωσε η ΤτΕ, το Γενικό Συμβούλιο εκτός από τη μεταφορά 499,1 εκατ. ευρώ στο ελληνικό Δημόσιο, αποφάσισε να προτείνει στη γενική συνέλευση των μετόχων τη δημιουργία, λόγω των αβεβαιοτήτων στο διεθνές οικονομικό περιβάλλον, ειδικού αποθεματικού για χρηματοοικονομικούς κινδύνους συνολικού ύψους 2,7 δισ. ευρώ και την προσαύξηση του έκτακτου αποθεματικού κατά το ποσό των 13,3 εκατ. ευρώ. Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα χρήσης, τα καθαρά κέρδη της ΤτΕ ανήλθαν για το 2021 στα 3,3 δισ. ευρώ περίπου, έναντι 661,7 εκατ. ευρώ στην προηγούμενη χρήση. Η αύξηση είναι αποτέλεσμα της απελευθέρωσης προβλέψεων της απελευθέρωσης προβλέψεων ύψους 2,6 δισ. ευρώ, ως συνέπεια της βελτίωσης της πιστοληπτικής αξιολόγησης του ελληνικού Δημοσίου. Το ενεργητικό της ΤτΕ στα τέλη 2021 ανήλθε σε 237,6 δισ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 54,4 δισ. ευρώ συγκριτικά με την προηγούμενη χρήση και συνδέεται με την επεκτατική νομισματική πολιτική του ευρωσυστήματος. Το συνολικό ύψος των συσσωρευμένων προβλέψεων δια-

Τα καθαρά κέρδη της ΤτΕ ανήλθαν για το 2021 περίπου στα 3,3 δισ. ευρώ, έναντι 661,7 εκατ. ευρώ στην προηγούμενη χρήση. Η αύξηση είναι αποτέλεσμα της απελευθέρωσης προβλέψεων ύψους 2,6 δισ. ευρώ, ως συνέπεια της βελτίωσης της πιστοληπτικής αξιολόγησης του ελληνικού Δημοσίου.

μορφώθηκε σε 4,8 δισ. ευρώ, έναντι 7,5 δισ. ευρώ, ευρώ στη χρήση 2020.

Τα κέρδη προ προβλέψεων στη χρήση 2021 ανήλθαν σε 649,6 εκατ. ευρώ, έναντι 391,1 εκατ. ευρώ την προηγούμενη χρήση, σημειώνοντας αύξηση κατά 258,5 εκατ. ευρώ. Αναλυτικότερα, στο σκέλος των εσόδων τα συνολικά καθαρά έσοδα από την εφαρμογή της ενιαίας νομισματικής πολιτικής του ευ-

ρωσυστήματος, τους τόκους του επενδυτικού χαρτοφυλακίου, τις προμήθειες και τα λοιπά έσοδα ξεπέρασαν το 1 δισ. ευρώ, έναντι 843,3 εκατ. ευρώ στην προηγούμενη χρήση, σημειώνοντας αύξηση κατά 19,9%. Ειδικότερα:

– Τα καθαρά έσοδα από τόκους, χρηματοοικονομικές πράξεις και την αναδιανομή του νομισματικού εισοδήματος του ευρωσυ-

στήματος διαμορφώθηκαν σε 855,9 εκατ. ευρώ, έναντι 644,2 εκατ. ευρώ στην προηγούμενη χρήση, σημειώνοντας αύξηση κατά 32,9%.

– Τα καθαρά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες διαμορφώθηκαν σε 128,2 εκατ. ευρώ, έναντι 117,4 εκατ. ευρώ στην προηγούμενη χρήση, σημειώνοντας αύξηση κατά 9,2%.

– Τα έσοδα από μετοχές και συμμετοχές διαμορφώθηκαν σε 10,8 εκατ. ευρώ, έναντι 48,5 εκατ. ευρώ στην προηγούμενη χρήση, σημειώνοντας μείωση κατά 77,7%.

– Τέλος, τα λοιπά έσοδα διαμορφώθηκαν σε 16,1 εκατ. ευρώ, έναντι 33,2 εκατ. ευρώ στην προηγούμενη χρήση, σημειώνοντας μείωση κατά 51,5%.

Στο σκέλος των εξόδων οι δαπάνες προσωπικού, οι συνταξιοδοτικές παροχές και οι λοιπές δαπάνες διαμορφώθηκαν σε 361,4 εκατ. ευρώ, έναντι 452,2 εκατ. ευρώ στην προηγούμενη χρήση, παρουσιάζοντας μείωση κατά 90,8 εκατ. ευρώ. Η μεταβολή οφείλεται κατά κύριο λόγο στη μείωση των δαπανών προσωπικού και συνταξιοδοτικών παροχών, οι οποίες διαμορφώθηκαν σε 290,5 εκατ. ευρώ, έναντι 381,5 εκατ. ευρώ στην προηγούμενη χρήση, λόγω της αναλογιστικής αποτίμησης των υποχρεώσεων της τράπεζας για παροχή κύριας και επικουρικής συντάξης, καθώς η τράπεζα καλύπτει εξ ολοκλήρου τις συνταξιοδοτικές δαπάνες του προσωπικού της.

Deloitte.

Strongest and most valuable commercial services brand

4 years in a row

Source: Brand Finance | Global 500 2022

www.deloitte.com/cy